

Janja Pečar

Poslovanje gospodarskih družb v letih 2008 in 2009 – regionalni pregled

Delovni zvezek štev. 1/2011, let. XX

Kratka vsebina: Delovni zvezek je že štirinajsti po vrsti z regionalno tematiko, saj na to temo izhajajo že od leta 1994. Tokrat se je avtorica osredotočila le na poslovanje gospodarskih družb v letih 2008 in 2009.

Ključne besede: podatkih iz bilance stanja in bilance uspeha, poslovni izid, gospodarske družbe, kazalniki, regije, statistične regije

Zbirka Delovni zvezki je namenjena objavljanju izsledkov tekočega raziskovalnega dela, analizi podatkovnih serij in predstavitev metodologij s posameznih področij dela urada. S tem želimo spodbuditi izmenjavo zamisli o ekonomskih in razvojnih vprašanjih, pri čemer je pomembno, da se analize objavijo čim hitreje, tudi če izsledki še niso dokončni. Mnenja, ugotovitve in sklepi so v celoti avtorjevi in ne izražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj. Objava in povzemanje publikacije sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira.

Delovni zvezki Urada RS za makroekonomske analize in razvoj

Izdajatelj:

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Gregorčičeva 27

1000 Ljubljana

Tel.: (+386) 1 478 1012

Telefaks: (+386) 1 478 1070

E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: mag. Barbara Ferk (barbara.ferk@gov.si)

Delovni zvezek: Poslovanje gospodarskih družb v letih 2008 in 2009 – regionalni pregled

Avtorica: Janja Pečar (janja.pecar@gov.si)

Delovni zvezek ni lektoriran.

Lektoriranje angleškega povzetka: Terry T. Jackson

Delovni zvezek je recenziran.

Ljubljana, januar 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

657.37(497.4)"2008/2009":334.723(0.034.2)

PEČAR, Janja, 1961-

Poslovanje gospodarskih družb v letih 2008 in 2009 - regionalni pregled [Elektronski vir] / Janja Pečar. - El. knjiga. - Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2011. - (Zbirka Delovni zvezki UMAR ; letn. 20, št. 1)

Način dostopa (URL):

http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2011/dz01-11.pdf

ISBN 978-961-6839-03-7

254307328

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
2 METODOLOŠKA POJASNILA	3
3 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB V LETIH 2008 IN 2009	6
4 PREGLED PO REGIJAH	18
4.1 Pomurska regija	18
4.2 Podravska regija	20
4.3 Koroška regija	22
4.4 Savinjska regija	24
4.5 Zasavska regija	27
4.6 Spodnjeposavska regija	29
4.7 Jugovzhodna Slovenija	31
4.8 Osrednjeslovenska regija	34
4.9 Gorenjska regija	36
4.10 Notranjsko-kraška regija	38
4.11 Goriška regija	40
4.12 Obalno-kraška regija	42
5 SKLEP	45

PODATKOVNA PRILOGA NA SPLETNI STRANI

Kazalo tabel, slik in kart

Tabela 1: Nekateri primerjave med podatki gospodarskih družb, regionalnimi računi in statističnega registra delovno aktivnih prebivalcev.....	3
Tabela 2: Rezultati poslovanja regij v letih 2008 in 2009	7
Tabela 3: Nekateri kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb v letih 2008 in 2009.....	9
Tabela 4: Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca	17
Slika 1: Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih	7
Slika 2: Dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega	13
Slika 3: Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje	14
Slika 4: Gospodarnost poslovanja	14
Slika 5: Stroški dela v dodani vrednosti gospodarskih družb	15
Slika 6: Kapitalska pokritost stalnih sredstev (%).....	15
Karta 1: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb po regijah, 2009	46
Karta 2: Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca, 2009	47
Karta 3: Dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega, 2009	48
Karta 4: Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje, 2009, %.....	49
Karta 5: Čista izguba poslovnega leta v celotnih prihodkih, 2009, %.....	50
Karta 6: Kapitalska pokritost stalnih sredstev, 2009.....	51
Karta 7: Povprečna mesečna plača na zaposlenega, 2009.....	52

List of tables, figures and maps

Table 1: Some comparisons between data on commercial companies, regional accounts and Statistical Register of Employment (SRDAP).....	3
Table 2: Business results in regions in 2008 and 2009.....	7
Table 3: Selected indicators of performance of commercial companies in 2008 and 2009.....	9
Table 4: Value added of commercial companies per capita	17
Figure 1: Net loss for the financial year as a percent of total revenues	7
Figure 2: Value added of commercial companies per employee	13
Figure 3: Net revenues from sales in foreign markets as a percent of total revenues from sales	14
Figure 4: Operating revenues to operating expenses	14
Figure 5: Labour costs as a percent of value added of commercial companies	15
Figure 6: Capital coverage of fixed assets (%).....	15
Map 1: Value added of commercial companies, structure by regions, 2009.....	46
Map 2: Value added of commercial companies per capita, 2009	47
Map 3: Value added of commercial companies per employee, 2009	48
Map 4: Net revenues from sales in foreign markets as a percent of total revenues from sales, 2009, %	49
Map 5: Net loss for the financial year as a percent of total revenues, 2009, %	50
Map 6: Capital coverage of fixed assets, 2009	51
Map 7: Average monthly wages per employee, 2009	52

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve / Agency of the Republic of Slovenia for Public Legal Records and Related Services
BDP	bruto domači proizvod
BDV	bruto dodana vrednost
EU	Evropska unija
ES	Evropska skupnost
GD	gospodarske družbe
GIS	Geografski informacijski sistem
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
GVA	gross value added – bruto dodana vrednost
NUTS	Nomenclature of territorial units for statistics
SDMSW	Spatial data management system for Windows
SKD	Standardna klasifikacija dejavnosti
SKTE	Standardna klasifikacija teritorialnih enot
SRDAP	Statistični register delovno aktivnega prebivalstva / Statistical Register of Employment
SRS	Slovenski računovodski standardi
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UMAR	Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah

Povzetek

V delovnem zvezku na podlagi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha, ki jih gospodarske družbe predložijo Agenciji RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES), analiziramo poslovanje gospodarskih družb po statističnih regijah in občinah v letu 2008 in 2009.

Podatke letnih poročil za leto 2009 je skupaj predložilo 53.897 gospodarskih družb in v vseh regijah se je število gospodarskih družb povečalo glede na leto 2008, največ v savinjski regiji (za 5,4 %). Porazdelitev gospodarskih družb v prostoru kaže, da jih kar 45 % posluje v osrednjeslovenski regiji in imajo 37 % zaposlenih, nekoliko večji delež pa imajo še podravska, savinjska in gorenjska regija. Vendar v njih skupaj posluje manj gospodarskih družb kot v osrednjeslovenski regiji (le 30 %) in imajo okoli 35 % zaposlenih. Čeprav se je število gospodarskih družb v regijah povečalo, pa so vse regije zmanjšale število zaposlenih v njih, med njimi najbolj pomurska.

Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca kot eden izmed kazalnikov ekonomske moči gospodarstva regij je bila v letu 2009 nadpovprečna le v dveh regijah: osrednjeslovenski, kjer je za dobri dve tretjini presegla slovensko povprečje, in v jugovzhodni Sloveniji, kjer je za 7,8 % presegla slovensko povprečje. Glede na predhodno leto je leta 2009 najbolj povečala zaostajanje za slovenskim povprečjem koroška regija (za -7,2 indeksne točke), prehitovanje slovenskega povprečja pa je najbolj povečala jugovzhodna Slovenija (4,7 indeksne točke). Že vrsto let je najnižja bruto dodana vrednost na prebivalca v pomurski regiji, ki je v zadnjem letu zaostajanje za slovenskim povprečjem še povečala in dosegla le 41,8 % slovenskega povprečja. Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca v kohezijskih regijah kaže veliko razliko med Vzhodno in Zahodno Slovenijo. V Zahodni Sloveniji je za 1,7-krat višja kot v Vzhodni Sloveniji, ki je v letu 2009 še nekoliko povečala zaostajanje za slovenskim povprečjem in dosegla le slabe tri četrtine slovenskega povprečja.

Regije so poslovno leto večinoma zaključile s slabšimi rezultati kot leto 2008. Vse so ustvarile nižji celotni prihodek kot leto poprej. Čisto izgubo poslovnega leta je nekoliko bolj zmanjšala le spodnjeposavska regija, obalno-kraška in savinjska pa le malenkost. V vseh ostalih regijah se je povečala. Zmanjšal pa se je čisti dobiček poslovnega leta, tako da je več kot polovica regij, v katerih je skupaj poslovalo 38 % vseh gospodarskih družb in so zaposlovale 44 % delavcev, leto zaključila negativno, ostale pa so neto čisti dobiček bistveno zmanjšale. Edino gorenjska in spodnjeposavska regija sta neto čisti dobiček nominalno nekoliko povečali. Najslabše je poslovno leto zaključila obalno-kraška regija, ki je že v letu 2008 kot edina regija poslovala negativno, neto čisto izgubo pa je v letu 2009 še poglobila. Največji vpliv na neto čisti dobiček Slovenije so imele gospodarske družbe iz osrednjeslovenske regije, jugovzhodne Slovenije in gorenjske regije (v pozitivnem smislu) ter obalno-kraške regije (v negativnem smislu).

Summary

In this Working Paper, we analyse the performance of commercial companies in statistical regions and municipalities of Slovenia on the basis of statistical data from the balance sheets and profit and loss statements for 2008 and 2009 submitted by commercial companies to Agency of the Republic of Slovenia for Public Legal Records and Related Services (AJPES).

In total, 53,897 companies submitted data from their annual reports for 2009; in all regions, the number of companies increased in comparison to 2008, and the most in Savinjska region (5.4%). The distribution of companies in the area shows as many as 45% of the companies in Slovenia are operating in the Osrednjeslovenska region and that they have 37% of employees. Among other regions, Podravska, Savinjska and Gorenjska have a slightly larger proportion, though they operate with fewer companies than the Osrednjeslovenska region (only 30%) and have about 35% of employees. Although the number of companies in the regions has increased, in all regions the number of employees has been reduced, especially in Pomurska.

In 2009, the value added of companies per capita (as one of the indicators of the economic strength of the economy of the regions) has been above average in only two regions – Osrednjeslovenska, where was above the Slovenian average by 67.5% and in Jugovzhodna Slovenia by 7.8%. In 2009 compared to the previous year, the Koroška region increased the gap with the Slovenian average the most (-7.2 index points) and Jugovzhodna Slovenia overtook the national average the most (4,7 index points). For many years, the lowest gross value added per capita has been in the Pomurska region; this worsened in the previous year, reaching only 41.8% of the national average. The value added of companies per capita in cohesion regions shows a great difference between Vzhodna and Zahodna Slovenia. In Zahodna Slovenia, this factor is 1.7 times higher than in Vzhodna Slovenia; in 2009, the lag behind the Slovenian average slightly increased and reached only about three quarters of the national average.

The regions mostly completed the financial year with worse results than 2008; all have created lower total revenue than in the previous year. Net losses for the financial year decreased significantly only in the Spodnjeposavska and Obalno-kraška regions, and only slightly in Savinjska. Net losses increased in all other regions. The net profit for the financial year decreased so that in more than half of the regions (in which 38% of all companies operate and employ 43% of workers) the year was completed with net losses. In the rest of the regions, net profit declined significantly. Only in the Gorenjska and Spodnjeposavska regions did net profit increase slightly in nominal terms. The financial year ended the worst in the Obalno-kraška region, which had already operated with net loss in 2008 and in 2009 even further. The largest impact on net profit in Slovenia was in the companies of the Osrednjeslovenska, Jugovzhodna Slovenia and Gorenjska regions (in a positive sense) and the Obalno-kraška region (in a negative sense).

1 UVOD

Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) izdaja delovne zvezke z regionalno tematiko že od leta 1994 in pričujoči delovni zvezek je že štirinajsti po vrsti. Njihov namen je čim celovitejša predstavitev regij na podlagi različnih socio-ekonomskih podatkov in kazalnikov.

Publikacija je imela kar nekaj let bolj ali manj ustaljeno vsebino. Zadnja leta so bila v luči statističnih regij predstavljena različna področja (npr. prebivalstvo, brezposelnost, zaposlenost ...). V začetku izdajanja teh delovnih zvezkov je bilo področij, kjer so bili na voljo statistični podatki po regijah in občinah malo, sedaj pa se ta nabor iz leta v leto širi. Od leta 2006 dalje tudi Statistični urad RS vsako leto objavi posebno publikacijo – Slovenske regije v številkah, v letu 2009 pa je prvič objavil še publikacijo Slovenske občine v številkah, vrsta podatkov in kazalnikov pa je dosegljiva tudi na njihovi spletni strani v obliki tematskih kart. Zato se je vedno bolj pojavljala dilema, ali je še smiselno tako obsežno podatkovno gradivo združiti v eni sami publikaciji in jo prikazati na način kot je to bilo do sedaj. To na eni strani pomeni stalno širjenje obsega publikacije, na drugi strani pa se soočamo tudi s problemom ažurnosti podatkov. Tako različen nabor podatkov ima namreč tudi časovno razpoložljivost podatkov različno in ko imamo na nekem področju na voljo zadnji razpoložljiv podatek, na drugem področju zadnji razpoložljiv podatek ni več aktualen. Zaradi teh težav smo se odločili, da bomo od sedaj naprej delovne zvezke z regionalno tematiko objavljali raje po posameznih področjih in le v elektronski obliki.

Prvi tovrstni delovni zvezek je namenjen analizi poslovanja gospodarskih družb v regijah in občinah v letih 2008 in 2009. V osnovi je zasnovan tako, kot je bilo poglavje o poslovanju gospodarskih družb v preteklih delovnih zvezkih, prav tako pa zajema tudi statistično prilogo, kar omogoča lažjo primerjavo s preteklimi leti. Dodali smo mu še pregled po statističnih regijah.

Analiza temelji na statističnih podatkih iz bilance stanja in bilance uspeha, ki jih gospodarske družbe predložijo Agenciji RS za javnopravne evidence in storitve (AJ PES) za statistične namene v skladu z letnim programom statističnih raziskovanj. Pri tem je treba opozoriti, da v obdelavo podatkov o gospodarskih družbah niso zajete banke, zavarovalnice, družbe za upravljanje, nekatere druge finančne in investicijske družbe, ker ne poslujejo po kontnem načrtu za družbe. Prav tako podatkov ni treba predložiti družbam, ki so v stečajnem in likvidacijskem postopku. Zaradi različnega načina poslovanja in posledično različne vsebine predloženih podatkov, v analizo tudi niso vključeni podatki samostojnih podjetnikov, društev, zadrug in drugih pravnih oseb zasebnega in javnega prava. Zavedamo se, da je ravno zaradi tega pričujoča analiza okrnjena. Ti so v namreč v marsikateri regiji po propadu nekaterih gospodarskih družb postali gibalno gospodarskega razvoja. Oblika in vsebina letnih poročil, ki jih sestavljajo podjetniki je odvisna od njihove velikosti. Za prevladujočo skupino majhnih podjetnikov podatki o poslovnem izidu, ki so na voljo, temeljijo na računovodskih rešitvah pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih in jih zaradi njihove specifičnosti nismo vključili v ta delovni zvezek, morda pa bodo predmet enega od naslednjih.

Regionalni prikaz vključuje rezultate gospodarskih družb kot najpomembnejših institucionalnih enot, ki so v letu 2008 ustvarile 55 % bruto dodane vrednosti Slovenije (po nacionalnih računih) in zaposlovale 58 % delovno aktivnega prebivalstva Slovenije. Pri uporabi analiziranih podatkov je treba upoštevati tudi dejstvo, da so podatki družb porazdeljeni v prostoru po načelu sedeža družbe in ne z vidika lokacije enot, kjer se dejavnost dejansko opravlja.

Na ravni posameznih dejavnosti je zaradi spremenjene Standardne klasifikacije dejavnosti onemogočena tudi primerjava s podatki poslovanja gospodarskih družb iz delovnih zvezkov iz prejšnjih let, vse do leta 2007. V letu 2008 se je začela uporabljati nova klasifikacija dejavnosti SKD (SKD 2008), ki se od do takrat veljavne klasifikacije SKD 2002 razlikuje, tako da podatki poslovanja gospodarskih družb na ravni posameznih dejavnosti do leta 2008 niso primerljivi s podatki po tem letu. Podatki za leti 2008 in 2009, objavljeni v tem delovnem zvezku že upoštevajo novo Standardno klasifikacijo dejavnosti in so med seboj primerljivi.

Tako kakor pretekla leta smo besedilo popestrili še s tematskimi kartami¹, pri čemer je teh tematskih kart nekoliko več, saj je obravnavana problematika tako tudi prostorsko prikazana na ravni občin.

Podatki in kazalniki, ki jih prikazujemo v tem delovnem zvezku, so na ravni štirih teritorialnih enot – občine (210), statistične regije (12), kohezijski regiji (2) in tudi na ravni celotne države. Teritorialna razdelitev je v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (Uradni list RS, št. 9/2007), ki predstavlja nacionalni standard za namene zbiranja, evidentiranja, obdelovanja, analiziranja, posredovanja in izkazovanja statističnih podatkov po teritorialni razdelitvi Republike Slovenije na petih ravneh, in sicer: upravnih enot (SKTE 4), občin (SKTE 5), krajevnih, vaških oziroma četrtnih skupnosti (SKTE 6), naselij (SKTE 7) in prostorskih okolišev (SKTE 8). Do vstopa Slovenije v EU je za teritorialno členitev Slovenije veljala slovenska Uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (Uradni list RS, št. 28/2000), ki je urejala teritorialno razdelitev Slovenije kar na desetih teritorialnih ravneh. Ker pa z vstopom Slovenije v EU za prve tri ravni veljata evropski uredbi (Uredba (ES) št. 1059/2003 in 1888/2005), je bila za ostale ravni sprejeta nova Uredba SKTE (Uredbo o standardni klasifikaciji teritorialnih enot, Uradni list RS, št. 9/2007), ki ureja razdelitev teritorija Republike Slovenije za potrebe statistike na ravneh, nižjih od NUTS 3 in s tem dopolnjuje evropski uredbi o teritorialni delitvi držav članic.

Vir podatkov v delovnem zvezku je Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPEŠ) – statistični podatki iz bilance stanja in bilance uspeha, ki so jih gospodarske družbe predložile Agenciji RS za javnopravne evidence in storitve do 31. 3. 2009 (podatki za leto 2008) in do 31. 3. 2010 (podatki za leto 2009). Vir prostorskih podatkov je Geodetska uprava Republike Slovenije (GURS). Preračuni so bili narejeni na Uradu za makroekonomske analize in razvoj. Opredelitve izbranih kazalnikov, ki smo jih uporabili pri analizi, so v prilogi.

Delovni zvezek ima poleg uvoda in sklepa še tri poglavja in statistično prilogo. V drugem poglavju so metodološka pojasnila. V tretjem poglavju so predstavljeni rezultati poslovanja gospodarskih družb po regijah v letih 2008 in 2009 na podlagi uporabljenih kazalnikov. V četrtem poglavju pa ti rezultati še v vsaki regiji posebej, kjer je nekoliko večji poudarek dan tudi analizi poslovanja po dejavnostih in nekaterih občinah. V podatkovni prilogi so analizirani kazalniki zbrani še v tabelah.

¹ Tematske karte so izdelane z GIS (geografski informacijski sistem) aplikacijo SDMSW (Spatial Data Management System for Windows) podjetja Softdata, d. o. o. iz Ljubljane.

2 METODOLOŠKA POJASNILA

Poslovni izidi gospodarskih družb so glavni viri informacij o ekonomski aktivnosti gospodarskih subjektov v regijah. Zaradi majhnosti naših regij se pogosto zgodi, da je v eni regiji zgoščena le določena vrsta dejavnosti in je regija odvisna od enega ali dveh velikih podjetij, delujočih v njej. Če je to podjetje v težavah, pomeni, da je v težavah celotna regija. Ker so nekatera podjetja precej heterogena, in sicer tako z vidika dejavnosti, ki jo opravljajo kot tudi z vidika lokacije, kjer dejavnost opravljajo, lahko težave, ki jih imajo posamezna podjetja segajo tudi preko meja regije, v kateri ima podjetje sedež. Pri uporabi analiziranih podatkov pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da so podatki družb porazdeljeni v prostoru po načelu sedeža družbe in ne z vidika lokacije enot, kjer se dejavnost dejansko opravlja.

Tabela 1: Nekatere primerjave med podatki gospodarskih družb, regionalnimi računi in statističnega registra delovno aktivnih prebivalcev

Table 1: Some comparisons between data on commercial companies, regional accounts and Statistical Register of Employment (SRDAP)

	Podatki iz regionalnih računov / Data from regional accounts			Podatki iz poslovanja gospodarskih družb / Indicators of performance of commercial companies				Podatki iz SRDAP / Indicators from SRDAP	
	Regionalni BDP / Regional GDP	Regionalna BDV Regional GVA	BDP na prebivalca / GDP per capita	Število zaposlenih / Number of employees		Dodana vrednost, v mio € / Value added, mio €		Število delovno aktivnih / Number of persons in employment	
	Tekoče cene, fiksni tečaj 2007, mio € / Current prices, fixed exchange rate 2007, mio €		Tekoči tečaj / Current exchange rate, €						
	2008	2008	2008	2008	2009	2008	2009	2008	2009
SLOVENIJA	37.305	32.741	18.450	510.754	479.894	18.019	16.397	879.257	858.171
<i>Statistične regije / Statistical regions</i>									
Osrednjeslovenska	13.479	11.830	26.118	185.562	178.911	7.472	7.083	229.342	228.095
Obalno-kraška	2.105	1.848	19.561	22.413	21.881	853	768	48.107	47.909
Gorenjska	3.113	2.732	15.495	44.413	41.531	1.450	1.257	86.674	84.678
Goriška	2.098	1.841	17.696	28.311	25.560	962	809	52.185	50.214
Savinjska	4.273	3.750	16.555	66.267	61.966	2.057	1.822	114.089	110.308
Jugovzhodna Slovenija	2.406	2.112	17.145	31.870	29.976	1.302	1.228	62.882	61.184
Pomurska	1.442	1.266	11.986	19.479	15.657	480	401	48.471	46.141
Notranjsko-kraška	708	621	13.672	9.320	9.241	260	238	23.750	23.261
Podravska	5.050	4.433	15.745	69.782	64.975	2.072	1.819	134.087	129.297
Koroška	1.028	902	14.115	15.252	13.340	447	358	30.887	29.606
Spodnjeposavska	1.062	932	15.207	9.993	9.520	419	400	30.036	29.527
Zasavska	540	474	12.044	8.092	7.336	247	213	18.746	17.950
<i>Kohezijski regiji / Cohesion regions</i>									
Zahodna Slovenija	20.795	18.251	22.048	280.699	267.884	10.736	9.917	416.309	410.897
Vzhodna Slovenija	16.510	14.490	15.303	230.055	212.011	7.283	6.479	462.949	447.274

-nadaljevanje tabele / cont. of the table

	% dodane vrednosti GD v regionalni BDV / % of value added of commercial companies in regional GVA	% dodane vrednosti GD v regionalnem BDP / % of value added of commercial companies in regional GDP	% zaposlenih v GD v delovno aktivnem prebivalstvu / % of employed in persons in employment	
	2008	2008	2008	2009
SLOVENIJA	55.0	48.3	58.1	55,9
<i>Statistične regije / Statistical regions</i>				
Osrednjeslovenska	63.2	55.4	80.9	78,4
Obalno-kraška	46.1	40.5	46.6	45,7
Gorenjska	53.1	46.6	51.2	49,0
Goriška	52.2	45.8	54.3	50,9
Savinjska	54.8	48.1	58.1	56,2
Jugovzhodna Slovenija	61.7	54.1	50.7	49,0
Pomurska	37.9	33.3	40.2	33,9
Notranjsko-kraška	41.8	36.7	39.2	39,7
Podravska	46.7	41.0	52.0	50,3
Koroška	49.5	43.5	49.4	45,1
Spodnjeposavska	45.0	39.5	33.3	32,2
Zasavska	52.1	45.7	43.2	40,9
<i>Kohezijski regiji / Cohesion regions</i>				
Zahodna Slovenija	58.8	51.6	67.4	65,2
Vzhodna Slovenija	50.3	44.1	49.7	47,4

Vir / Source of data: AJPES, SURS, preračuni avtorice. / AJPES, SORS, author's calculations

Analiza v tem delovnem zvezku temelji na statističnih podatkih iz bilance stanja in bilance uspeha, ki jih gospodarske družbe predložijo Agenciji RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES) za statistične namene v skladu z letnim programom statističnih raziskovanj. Pri tem je treba poudariti, da podatki iz letnih poročil AJPES ne vključujejo vseh poslovnih subjektov. Podatkov ne predložijo banke, zavarovalnice, družbe za upravljanje, nekatere druge finančne in investicijske družbe, ki ne poslujejo po kontnem načrtu za družbe. Podatkov tudi ni treba predložiti družbam, ki so v stečajnem in likvidacijskem postopku. Prav tako v analizo niso vključeni samostojni podjetniki, društva, zadruga in druge pravne osebe zasebnega in javnega prava. Tako je npr. dodana vrednost, ki so jo v letu 2008 ustvarile gospodarske družbe predstavljala le slabo polovico bruto domačega proizvoda Slovenije oz. 55 % bruto dodane vrednosti po regionalnih računih, zaposlovale pa so 58 % delovno aktivnega prebivalstva Slovenije. Po regijah so ti deleži različni, ponekod relativno nizki (gl. tabelo 1).

V letu 2008 je prišlo do spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti (SKD), ki se je uporabljala od leta 2002. Zaradi nove SKD 2008, ki se precej razlikuje od SKD 2002 podatki o poslovanju gospodarskih družb od leta 2008 na ravni posameznih dejavnosti niso primerljivi s podatki pred tem letom. Pri poslovanju gospodarskih družb po dejavnostih smo se zato omejili na primerljivi leti 2008 in 2009.

Gospodarske družbe pri oddaji podatkov o poslovanju za tekoče leto poročajo tudi o poslovanju za predhodno leto. Pri naši analizi v predhodnem letu upoštevamo vse družbe, ki so poslovale v predhodnem letu in so predložile Agenciji RS za javnopravne evidence in storitve statistične podatke do 31. 3. 2009. Za leto 2009 smo upoštevali podatke poslovanja tistih gospodarskih družb, ki so predložile podatke do 31. 3. 2010.

Pri analizi podatkov delimo celotno gospodarstvo na področje **kmetijstva**, ki vključuje kmetijstvo, lov gozdarstvo in ribištvo (SKD A); **industrijo**, ki vključuje rudarstvo (SKD B), predelovalne dejavnosti (SKD C),

oskrbo z električno energijo, plinom in paro, oskrbo z vodo (SKD D), ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje (SKD E); **gradbeništvo** (SKD F) in **storitvene dejavnosti** (od G do S).

Namen delovnega zvezka je prikazati rezultate poslovanja po regijah v skladu s Klasifikacijo statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS). Klasifikacija NUTS deli ozemlja držav na tri hierarhične ravni, in sicer na NUTS 1, NUTS 2 in NUTS 3. Slovenija nastopa na ravni NUTS 1 kot enotna regija, na ravni NUTS 2 je razdeljena na dve regiji (Vzhodno Slovenijo in Zahodno Slovenijo), na ravni NUTS 3 pa je nadalje razčlenjena še na 12 regij (na pomursko, podravsko, koroško, savinjsko, zasavsko, spodnjeposavsko, jugovzhodno Slovenijo, osrednjeslovensko, gorenjsko, notranjsko-kraško, goriško in obalno-kraško regijo). Regije na ravni NUTS 2 imenujemo kohezijske regije, na ravni NUTS 3 pa statistične regije.

3 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB V LETIH 2008 IN 2009

V letu 2009 je v Sloveniji poslovalo 53.897 gospodarskih družb, pri čemer imamo izrazito koncentracijo gospodarskih družb v osrednjeslovenski regiji. V tej regiji je imelo leta 2009 sedež skoraj 45 % gospodarskih družb, ki so zaposlovale 37,3 % delavcev in ustvarile 47 % celotnih prihodkov gospodarskih družb Slovenije. Med večje regije po številu zaposlenih in po višini prihodkov spadajo še podravska, savinjska in gorenjska regija, ki so skupaj ustvarile okoli 28 % celotnih prihodkov Slovenije in zaposlovale okoli 35 % delavcev, med najmanjšimi pa so zasavska, spodnjeposavska in notranjsko-kraška regija. Primerjava kohezijskih regij kaže, da ima dobri dve tretjini gospodarskih družb sedež v Zahodni Sloveniji in te zaposlujejo 56 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah. V Zahodni Sloveniji ustvarijo gospodarske družbe okoli 64 % celotnih prihodkov.

Število gospodarskih družb se je povečalo v vseh regijah, najbolj v savinjski (za 5,4 %). Število zaposlenih v njih pa se je v vseh regijah zmanjšalo. Največji padec je zabeležila pomurska regija, kjer se je število zaposlenih zmanjšalo kar za petino. V kohezijskih regijah se je število gospodarskih družb glede na leto 2008 povečalo v obeh regijah, vendar nekoliko bolj v Vzhodni Sloveniji, število zaposlenih v njih pa se je v obeh regijah zmanjšalo in tudi tu bolj v Vzhodni Sloveniji.

Število zaposlenih na podjetje se v vseh regijah še nadalje zmanjšuje. V letu 2009 so imele gospodarske družbe v povprečju 8,9 zaposlenih delavcev, kar je skoraj za enega zaposlenega manj kot v letu 2008. Največje število zaposlenih na gospodarsko družbo imajo v jugovzhodni Sloveniji (13,6), najmanj pa v obalno-kraški regiji (6,1). Najbolj se je število zaposlenih na gospodarsko družbo zmanjšalo v pomurski regiji (za 3,3) in najmanj v obalno-kraški (za 0,4). Nekoliko drugačna velikostna razmerja kaže kazalnik višina sredstev na družbo, kjer presegajo povprečje savinjska, spodnjeposavska, jugovzhodna Slovenija in osrednjeslovenska regija (gl. tabelo 3). Primerjava kohezijskih regij kaže, da so večje gospodarske družbe tako po številu zaposlenih kot po višini sredstev na družbo Vzhodni Sloveniji.

Poslovanje gospodarskih družb se je v večini regij glede na leto 2008 poslabšalo, na kar je vplivala finančna in gospodarska kriza, ki se je začela že v zadnjem četrtletju leta 2008. Vse so ustvarile nižji celotni prihodek kot leto prej. Neto čisto izgubo je izkazalo sedem regij, v katerih je poslovalo 38 % vseh gospodarskih družb in so zaposlovale 44 % delavcev, ostale pa so neto čisti dobiček bistveno zmanjšale. Edino gorenjska in spodnjeposavska regija sta neto čisti dobiček nominalno nekoliko povečali. Najslabše je poslovno leto zaključila obalno-kraška regija, ki je že v letu 2008 kot edina regija poslovala negativno, neto čisto izgubo pa je v letu 2009 še poglobila.

Največ čiste izgube poslovnega leta 2009 so ustvarile gospodarske družbe osrednjeslovenske regije (skoraj 40 %), kar je glede na koncentracijo gospodarskih aktivnosti v tej regiji tudi pričakovano. Največjo čisto izgubo poslovnega leta v celotnih prihodkih pa je imela obalno-kraška regija (7,2 %; slovensko povprečje: 2,9 %), ki je ta delež glede na leto poprej povečala za 1,6 o. t. Poleg obalno-kraške so tudi druge regije, razen spodnjeposavske, ta delež povečale. Največji porast je zabeležila podravska regija (za 2,1 o. t.), ki je po tem deležu takoj za obalno-kraško (gl. sliko 2). Med kohezijskima regijama je nekoliko pod povprečjem po deležu čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih Vzhodna Slovenija, ki je tudi zmanjšala ta delež glede na leto 2008, medtem ko je v Zahodni Sloveniji ostal na isti ravni in obenem na slovenskem povprečju.

Tabela 2: Rezultati poslovanja regij v letih 2008 in 2009

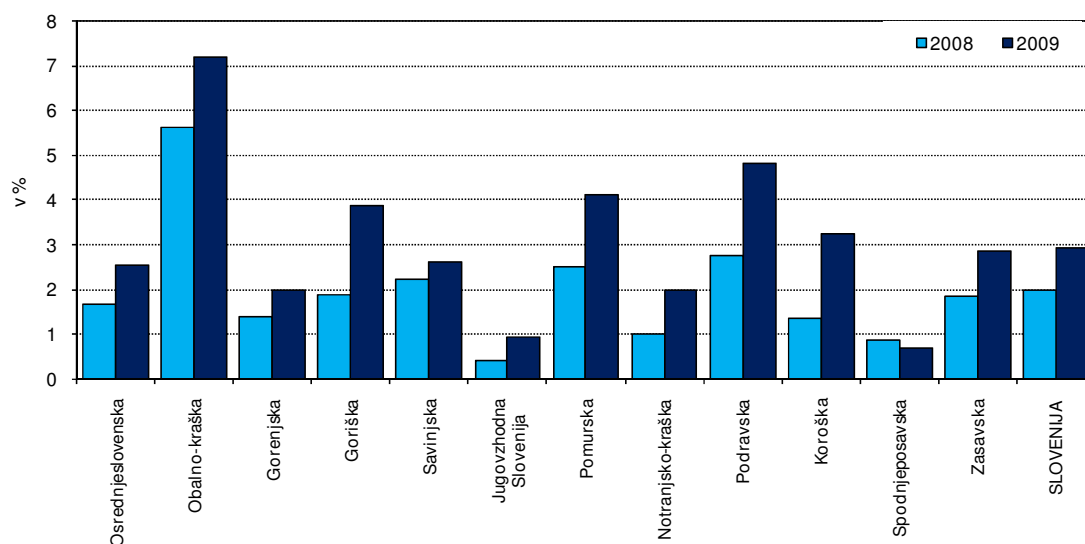
Table 2: Business results in regions in 2008 and 2009

STATISTIČNE REGIJE / STATISTICAL REGIONS, SKTE 3 / NUTS 3	Čisti dobiček poslovnega leta		Čista izguba poslovnega leta		Neto čisti dobiček poslovnega leta	Čisti dobiček poslovnega leta		Čista izguba poslovnega leta		Neto čisti dobiček poslovnega leta
	Profit for the financial year		Loss for the financial year		Net profit for the financial year	Profit for the financial year		Loss for the financial year		Net profit for the financial year
	2008					2009				
	v €	%	v €	%	v €	v €	%	v €	%	v €
Osrednjeslovenska	1.682.648.937	50,1	665.300.543	39,1	1.017.348.394	1.309.187.166	49,1	856.918.635	40,5	452.268.531
Obalno-kraška	192.564.838	5,7	276.102.067	16,2	-83.537.229	111.597.070	4,2	272.985.000	12,9	-161.387.930
Gorenjska	229.186.086	6,8	89.763.830	5,3	139.422.256	250.915.809	9,4	104.738.119	4,9	146.177.690
Goriška	140.160.731	4,2	75.694.015	4,4	64.466.716	101.456.173	3,8	124.179.593	5,9	-22.723.420
Savinjska	223.558.656	6,7	198.344.052	11,6	25.214.604	154.942.800	5,8	196.042.792	9,3	-41.099.992
Jugovzhodna Slovenija	271.872.886	8,1	22.083.029	1,3	249.789.857	254.568.128	9,6	44.461.971	2,1	210.106.157
Pomurska	66399870	2,0	53.841.458	3,2	12.558.412	48.555.568	1,8	69.344.931	3,3	-20.789.363
Notranjsko-kraška	23.620.484	0,7	10.861.624	0,6	12.758.860	18.438.857	0,7	17.771.002	0,8	667.855
Podravska	339.455.885	10,1	256.023.649	15,0	83.432.236	265.479.175	10,0	353.478.269	16,7	-87.999.094
Koroška	67.195.556	2,0	26.085.094	1,5	41.110.462	38.849.463	1,5	44.822.600	2,1	-5.973.137
Spodnjeposavska	99.562.362	3,0	14.410.023	0,8	85.152.339	97.915.187	3,7	11.738.526	0,6	86.176.661
Zasavska	23.843.061	0,7	15.026.680	0,9	8.816.381	13.507.106	0,5	19.505.407	0,9	-5.998.301
SLOVENIJA	3.360.069.352	100,0	1.703.536.064	100,0	1.656.533.288	2.665.412.502	100,0	2.115.986.845	100,0	549.425.657

Vir/Source of data: AJPES, preračuni avtorice. / AJPES, author's calculations

Slika 1: Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih

Figure 1: Net loss for the financial year as a percent of total revenues

Vir/Source of data: AJPES, preračuni avtorice. / AJPES, author's calculations

Slabše poslovanje gospodarskih družb po regijah v letu 2009 kaže tudi kazalnik donosnosti prihodkov, ki meri doseženi neto čisti dobiček na celotne prihodke. Glede na leto prej se je zmanjšal in glede na to, da je večina regij poslovalo negativno, kaže tudi v teh regijah negativne vrednosti. Izstopata le gorenjska in spodnjeposavska regija. Najslabšo donosnost prihodkov je imela obalno-kraška regija (-4,3 evra na 100 evrov celotnih prihodkov), najboljšo pa spodnjeposavska regija (5,2 evra na 100 evrov celotnih prihodkov). Od kohezijskih regij je po donosnosti prihodkov boljša Zahodna Slovenija, vendar sta obe regiji donosnost prihodkov bistveno zmanjšali glede na leto 2008.

Podobno je tudi s kazalnikom donosnosti sredstev, ki je v vseh regijah, z izjemo gorenjske, prav tako slabši. Najbolj je donosnost sredstev, ki je izračunana kot razmerje med neto čistim dobičkom in povprečnimi sredstvi, poslabšala koroška regija, najslabšo donosnost sredstev pa, tako kot leta 2008, izkazuje obalno-kraška regija. V vrhu regij po tem kazalniku je jugovzhodna Slovenija, ki pa je tudi poslabšala donosnost sredstev glede na leto 2008. Kohezijska regija Zahodna Slovenija ima višjo donosnost kot Vzhodna Slovenija in obenem presega slovensko povprečje za 0,1 o. t.

Na poslabšanje uspešnosti poslovanja gospodarskih družb po regijah kaže tudi slabša produktivnost po regijah, izmerjena tako s poslovnimi prihodki na zaposlenega, kot tudi z dodano vrednostjo na zaposlenega. Zanimivo je, da kaže pomurska regija na največje izboljšanje produktivnosti, merjene z dodano vrednostjo na zaposlenega, kar je posledica velikega zmanjšanja števila zaposlenih v tej regiji, saj se je število zaposlenih v gospodarskih družbah glede na leto 2008 zmanjšalo skoraj za 20 %. Največje zmanjšanje dodane vrednosti na zaposlenega je zabeležila koroška regija, poslovni prihodki na zaposlenega pa so se najbolj zmanjšali obalno-kraški regiji.

Tabela 3: Nekateri kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb v letih 2008 in 2009

Table 3: Selected indicators of performance of commercial companies in 2008 and 2009

STATISTIČNE REGIJE / STATISTICAL REGIONS, SKTE 3 / NUTS 3	Velikost gospodarskih družb				Opremljenost dela s sredstvi		Kazalniki poslovnega izida				Gospodarnost poslovanja	
	Sredstva na podjetje, v €		Število zaposlenih na podjetje		Povprečna sredstva na zaposlenega, v €		Neto čisti dobiček (+) / neto čista izguba (-), v €		Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih, v %		Poslovni prihodki / poslovnimi odhodki	
	Size of commercial companies				Assets and labour force		Financial results				Operating efficiency	
	Assets per company, in €		No. of employees per company		Average assets per employee, in €		Difference between net profit and net loss, in €		Net loss for the financial year as a percent of total revenues, in %		Operating revenues / operating expenses	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Osrednjeslovenska	2.026.834	2.004.865	7,9	7,4	244.066	268.789	1.017.348.394	452.268.531	1,7	2,5	1,044	1,034
Obalno-kraška	1.802.545	1.797.571	6,5	6,1	267.402	289.521	-83.537.229	-161.387.930	5,6	7,2	1,038	1,016
Gorenjska	1.589.865	1.523.550	9,3	8,4	162.422	181.562	139.422.256	146.177.690	1,4	2,0	1,034	1,021
Goriška	1.810.742	1.687.307	11,1	9,6	167.784	178.086	64.466.716	-22.723.420	1,9	3,9	1,037	1,019
Savinjska	3.342.862	3.229.610	13,8	12,3	223.239	261.149	25.214.604	-41.099.992	2,2	2,6	1,039	1,020
Jugovzhodna Slovenija	2.090.753	2.037.116	15,1	13,6	134.011	148.265	249.789.857	210.106.157	0,4	0,9	1,077	1,068
Pomurska	1.491.377	1.283.915	14,2	10,8	102.980	124.864	12.558.412	-20.789.363	2,5	4,1	1,025	1,019
Notranjsko-kraška	1.238.910	1.212.872	11,4	10,8	102.699	110.675	12.758.860	667.855	1,0	2,0	1,030	1,010
Podravska	1.651.210	1.428.355	11,6	10,3	138.198	146.153	83.432.236	-87.999.094	2,8	4,8	1,038	1,022
Koroška	1.574.312	1.386.464	15,5	13,2	97.681	110.718	41.110.462	-5.973.137	1,4	3,2	1,040	1,007
Spodnjeposavska	2.337.258	2.317.349	9,8	9,1	218.792	252.160	85.152.339	86.176.661	0,9	0,7	1,074	1,068
Zasavska	1.404.086	1.348.398	14,0	12,4	97.485	109.720	8.816.381	-5.998.301	1,9	2,9	1,028	1,004
SLOVENIJA	2.005.850	1.935.209	9,8	8,9	194.580	217.340	1.656.533.288	549.425.657	2,0	2,9	1,043	1,030

Nadaljevanje tabele na naslednji strani

STATISTIČNE REGIJE / STATISTICAL REGIONS, SKTE 3 / NUTS 3	Donosnost						Produktivnost			
	Donosnost sredstev		Donosnost prihodkov		Donosnost kapitala		Poslovni prihodki na zaposlenega, v €		Dodana vrednost na zaposlenega, v €	
	Returns						Productivity			
	Return on assets		Return on revenues		Return on capital		Operating revenues per employee, in €		Value added per employee, in €	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Osrednjeslovenska	0,022	0,009	0,026	0,013	0,061	0,026	201.940	181.239	40.267	39.589
Obalno-kraška	-0,014	-0,025	-0,017	-0,043	-0,039	-0,078	210.015	167.743	38.043	35.086
Gorenjska	0,019	0,019	0,022	0,028	0,046	0,048	140.527	118.353	32.643	30.274
Goriška	0,014	-0,005	0,016	-0,007	0,034	-0,012	136.876	121.439	33.970	31.668
Savinjska	0,002	-0,003	0,003	-0,005	0,007	-0,011	130.288	118.313	31.038	29.401
Jugovzhodna Slovenija	0,058	0,047	0,048	0,044	0,133	0,105	161.090	155.996	40.850	40.981
Pomurska	0,006	-0,011	0,006	-0,012	0,016	-0,028	107.987	104.995	24.637	25.640
Notranjsko-kraška	0,013	0,001	0,012	0,001	0,038	0,002	113.752	95.490	27.863	25.777
Podravska	0,009	-0,009	0,009	-0,012	0,025	-0,028	128.966	109.624	29.688	27.989
Koroška	0,028	-0,004	0,021	-0,004	0,082	-0,012	124.200	102.219	29.289	26.851
Spodnjeposavska	0,039	0,036	0,051	0,052	0,063	0,057	164.551	170.271	41.942	42.024
Zasavska	0,011	-0,007	0,011	-0,009	0,026	-0,018	98.976	91.480	30.501	28.979
SLOVENIJA	0,017	0,005	0,019	0,008	0,046	0,015	161.656	144.673	35.279	34.168

Nadaljevanje tabele na naslednji strani

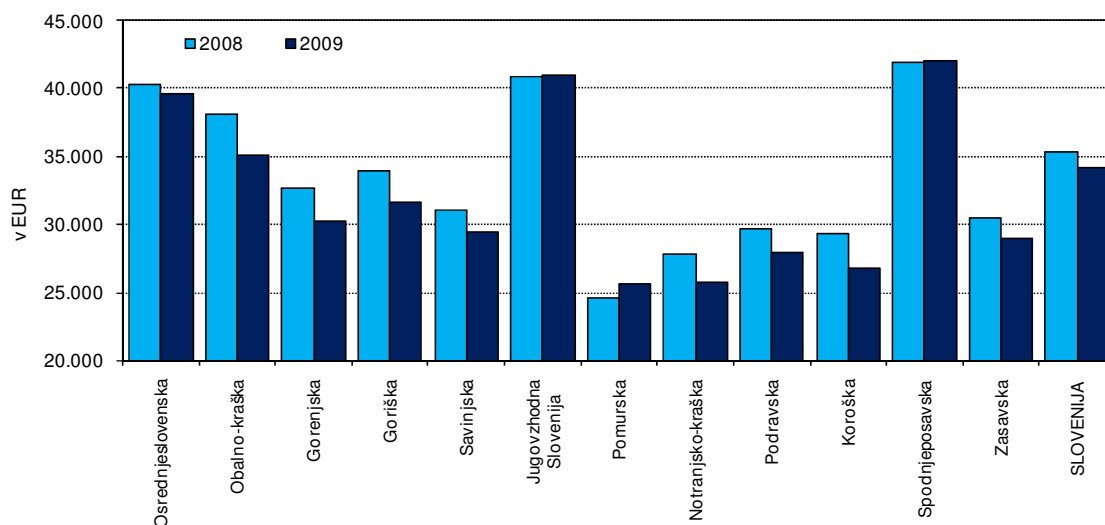
STATISTIČNE REGIJE / STATISTICAL REGIONS, SKTE 3 / NUTS 3	Delovna stroškovnost						Financiranje in plačilna sposobnost							
	Stroški dela na zaposlenega, v €		Delež stroškov dela v dodani vrednosti, v %		Plače na zaposlenega, v €		Delež dolga v virih sredstev, v %		Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev, v %		Kapitalska pokritost stalnih sredstev, v %		Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, v %	
	Labour costs						Financing and solvency							
	Compensation per employee, in €		Labour costs as a percent of value added, in %		Wage per employee, in €		Debt as a percent of liabilities and capital, v %		Short-term liabilities as a percent of liabilities and capital, v %		Capital coverage of fixed assets, v %		Long-term coverage of long-term assets and stocks, v %	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Osrednjeslovenska	23.455	23.768	58,2	60,0	1.421	1.436	64,4	64,3	37,1	36,9	60,8	59,0	92,0	90,5
Obalno-kraška	21.853	22.213	57,4	63,3	1.327	1.353	67,4	67,1	41,2	36,5	51,3	51,2	80,8	86,9
Gorenjska	21.021	20.855	64,4	68,9	1.256	1.251	59,2	59,3	38,6	39,0	71,6	70,6	90,3	90,8
Goriška	21.691	21.886	63,9	69,1	1.311	1.330	59,5	59,5	39,4	36,9	66,7	66,2	85,6	88,4
Savinjska	19.536	19.777	62,9	67,3	1.166	1.188	76,3	76,6	28,0	26,6	31,3	30,2	87,5	88,2
Jugovzhodna Slovenija	21.392	21.912	52,4	53,5	1.339	1.391	56,3	54,0	36,9	34,9	77,0	82,5	91,1	97,4
Pomurska	17.040	18.442	69,2	71,9	1.030	1.114	62,4	61,2	37,6	34,9	63,5	63,7	90,9	92,6
Notranjsko-kraška	18.827	18.470	67,6	71,7	1.122	1.107	66,7	65,4	39,7	36,9	59,1	59,3	86,1	88,8
Podravska	19.517	19.558	65,7	69,9	1.171	1.174	67,3	66,3	47,3	41,4	58,3	57,7	77,7	84,5
Koroška	19.729	19.609	67,4	73,0	1.184	1.149	66,9	66,1	41,5	39,1	60,1	60,2	85,9	89,2
Spodnjeposavska	20.730	21.320	49,4	50,7	1.245	1.291	39,3	35,7	22,7	19,5	86,3	91,4	98,9	103,6
Zasavska	21.557	21.861	70,7	75,4	1.263	1.282	58,2	60,9	38,8	40,2	72,8	69,4	86,7	86,9
SLOVENIJA	21.376	21.674	60,6	63,4	1.291	1.310	65,2	64,9	36,9	35,3	56,8	55,9	88,8	89,9

Nadaljevanje tabele na naslednji strani

STATISTIČNE REGIJE / STATISTICAL REGIONS, SKTE 3 / NUTS 3	Izvozna usmerjenost		Struktura sredstev				Sredstva na zaposlenega		Kazalnik dodane vrednosti	
	Delež čistih prih. od prodaje na tujem trgu v cel. čist. prih. od prodaje, v %		Delež stalnih sredstev v sredstvih, v %		Delež poizv. strojev in naprav ter druge opreme v stal. sredstvih, v %		Razlika sredstev na zaposlenega, v €		Dodana vrednost na prebivalca, v €	
	Export orientation		Asset structure				Assets per employee		Value added indicator	
	Net revenues from sales in foreign markets as a percent of total revenues from sales, in %		Fixed assets as a percent of total assets, in %		Machinery and equipment as a percent of fixed assets, in %		Difference in assets per employee, in €		Value added per capita, in €	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Osrednjeslovenska	20,9	18,9	58,5	60,5	12,7	1,5	25.759	4.586	14.524	13.449
Obalno-kraška	37,9	37,3	63,6	64,2	11,9	4,2	20.606	10.141	7.812	6.988
Gorenjska	38,1	35,8	57,0	57,7	18,3	23,9	16.518	-1.927	7.160	6.210
Goriška	33,0	31,0	60,6	61,1	18,4	7,0	-9.630	-4.845	7.948	6.799
Savinjska	30,1	27,1	75,6	77,2	11,3	28,2	37.592	4.626	7.814	7.014
Jugovzhodna Slovenija	60,4	64,2	56,8	55,8	32,3	18,6	8.291	2.756	9.111	8.655
Pomurska	29,6	22,8	59,2	61,0	19,6	113,2	4.745	-12.410	3.940	3.354
Notranjsko-kraška	42,3	42,6	56,3	58,4	29,9	27,5	11.819	2.292	4.945	4.567
Podravska	30,8	28,8	56,1	58,3	21,0	35,8	8.640	-13.821	6.439	5.628
Koroška	49,3	44,3	55,0	56,4	34,2	32,8	8.190	-11.286	6.049	4.918
Spodnjeposavska	33,6	38,9	70,4	70,4	33,1	20,8	40.025	2.977	5.908	5.708
Zasavska	29,7	28,6	57,4	56,4	32,0	9,5	5.258	-1.439	5.441	4.752
SLOVENIJA	29,7	28,0	61,3	62,9	15,7	15,0	19.248	8	8.835	8.028

Vir/Source of data: AJPES – Podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida družb za leti 2006, 2007, preračuni avtorice. / Agency for Public and Legal Records and Services (AJPES) - data from the balance sheet and profit and loss statement for 2006, 2007, author's calculations.

Slika 2: Dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega
Figure 2: Value added of commercial companies per employee

Vir/Source of data: AJPES, preračuni avtorice. / AJPES, author's calculations

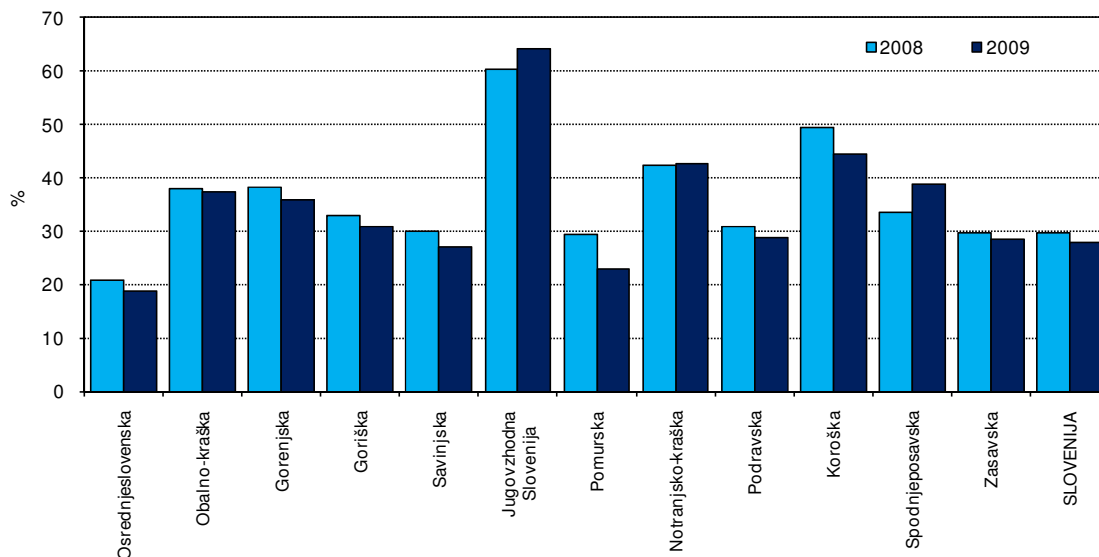
Vse regije so v letu 2009 zmanjšale skupne prihodke, pri čemer je bilo to zmanjšanje različno. Največje zmanjšanje je zabeležila koroška regija (za okoli 28 %) in najmanjše spodnjeposavska (za dober odstotek), pri večini regij pa je bil ta upad nadpovprečen. Večino celotnih prihodkov ustvarijo regije s poslovnimi prihodki, med katerimi je kar nekaj tudi prihodkov ustvarjenih na tujih trgih. Vendar so tudi ta delež regije večinoma zmanjšale glede na leto 2008. Največ čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih je v letu 2009 ustvarila jugovzhodna Slovenija (64,2 %), ki je delež glede na predhodno leto povečala kar za 3,8 o. t., kar je največ med regijami. Močno nadpovprečno izvozno usmerjene sta še koroška (44,3 %), ki je delež izvoza v celotnih prihodkih zmanjšala kar za dobrih 5 o. t. glede na leto 2008 in notranjsko-kraška regija (42,6 %), ki pa je delež povečala za 0,3 o. t.. Podpovprečen delež ustvarijo le tri regije – osrednjeslovenska, pomurska in savinjska regija in vse so delež prihodkov ustvarjenih na tujih trgih zmanjšale, najbolj pomurska regija – kar za 6,7 o. t. glede na leto 2008 (gl. sliko 3). Med kohezijskima regijama je bolj izvozno usmerjena Vzhodna Slovenija, ki je ustvarila 36,4 % čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih, Zahodna Slovenija pa 23,2 %. Obe regiji sta delež izvoza glede na leto 2008 zmanjšali, bolj Zahodna Slovenija (za 2,2 %).

V letu 2009 so gospodarske družbe v vseh regijah sicer izkazale pozitivno razliko med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki, vendar manjšo kot leto poprej. Tako se je gospodarnost poslovanja, merjena z razmerjem med prihodki in odhodki, v vseh regijah zmanjšala. Najboljšo gospodarnost poslovanja sta izkazali jugovzhodna Slovenija in spodnjeposavska regija (1,068; slovensko povprečje: 1,030), najslabšo pa zasavska regija (1,004). Med kohezijskima regijama glede gospodarnosti poslovanja ni bilo razlik. Obe regiji sta bili na meji slovenskega povprečja (gl. sliko 4).

Stroški dela predstavljajo v strukturi odhodkov v povprečju okoli 14 % in so se zmanjšali v vseh regijah, najbolj pa v pomurski in koroški, ki sta tudi najbolj zmanjšali število zaposlenih. Stroški dela na zaposlenega so bili v letu 2009 najvišji v osrednjeslovenski regiji, nadpovprečni pa tudi v obalno-kraški, goriški regiji, jugovzhodni Sloveniji in zasavski regiji. Stroški dela predstavljajo najvišji delež v dodani vrednosti v zasavski regiji (75,4 %), najnižjega pa v spodnjeposavski (50,7 %) (gl. sliko 5). Med kohezijskima regijama ima nekoliko višje stroške dela na zaposlenega Zahodna Slovenija, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa je višji v Vzhodni

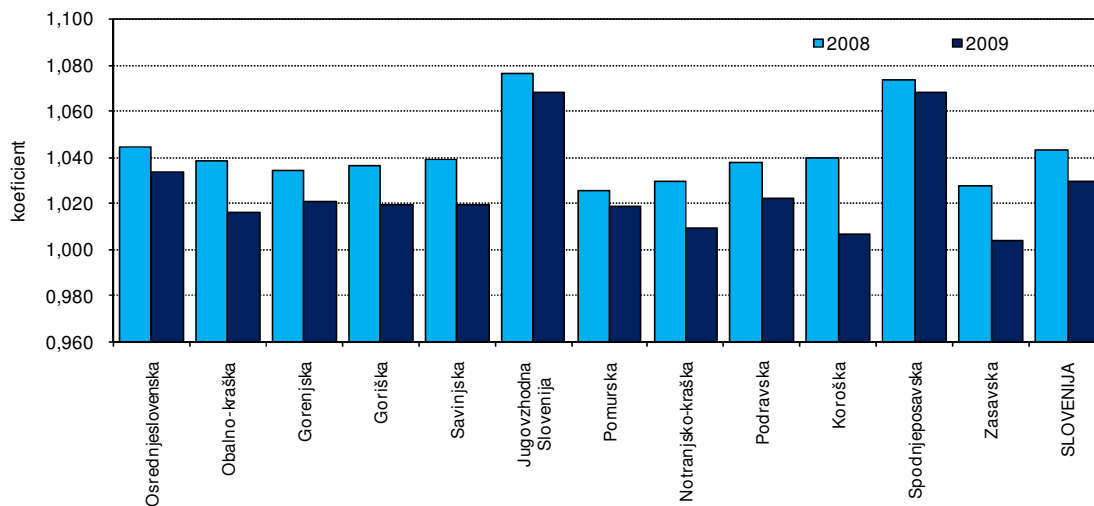
Sloveniji. V letu 2009 je glede na leto 2008 Vzhodna Slovenija bolj povečala delež stroškov dela v dodani vrednosti kot Zahodna Slovenija.

Slika 3: Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje
Figure 3: Net revenues from sales in foreign markets as a percent of total revenues from sales

Vir/Source of data: AJPES, preračuni avtorice. / AJPES, author's calculations.

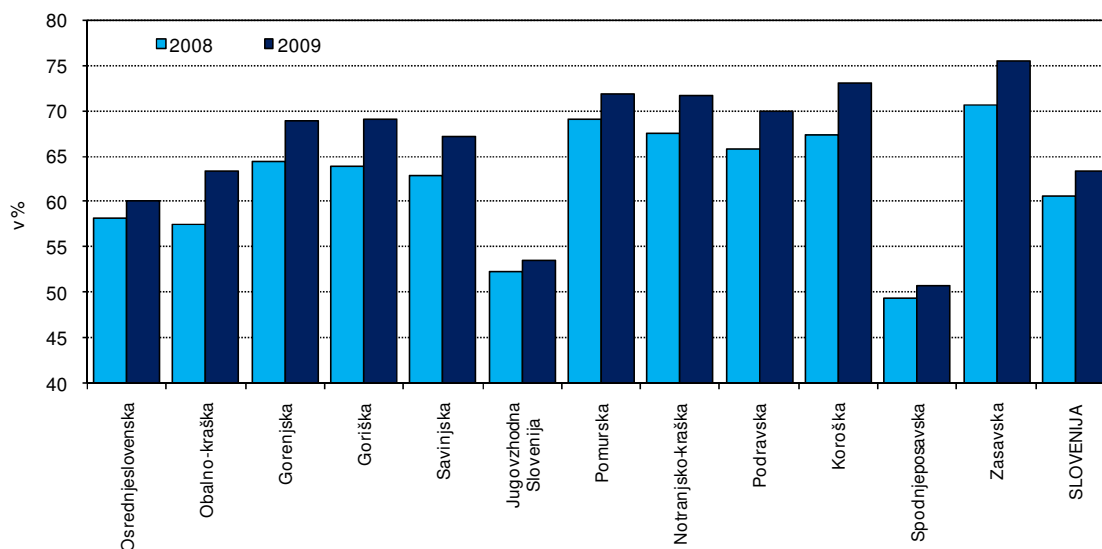
Slika 4: Gospodarnost poslovanja
Figure 4: Operating revenues to operating expenses

Vir/Source of data: AJPES, preračuni avtorice. / AJPES, author's calculations.

Slika 5: Stroški dela v dodani vrednosti gospodarskih družb

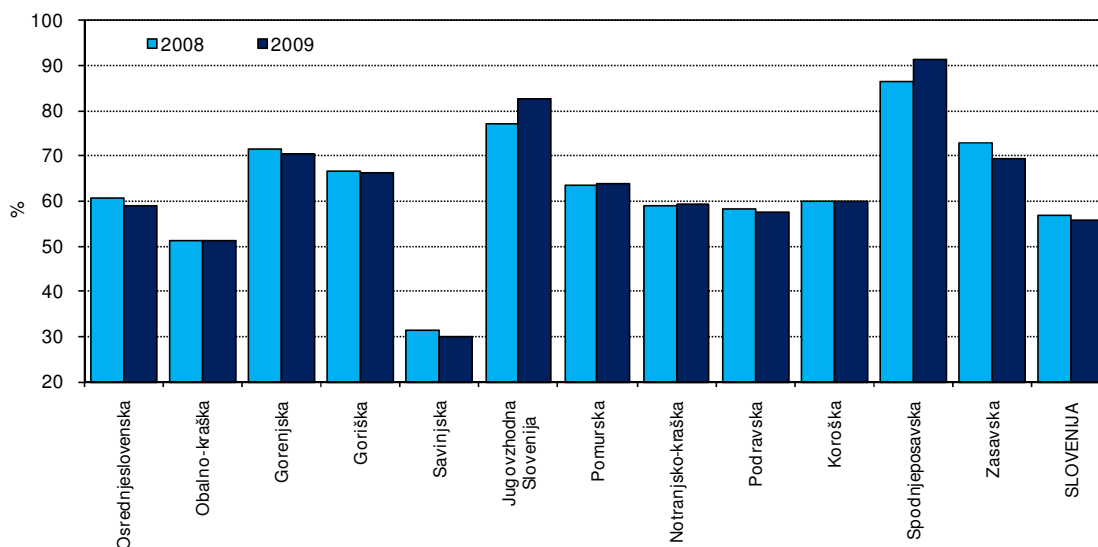
Figure 5: Labour costs as a percent of value added of commercial companies

Vir/Source of data: AJPES, preračuni avtorice. / AJPES, author's calculations.

Slika 6: Kapitalna pokritost stalnih sredstev (%)

Figure 6: Capital coverage of fixed assets (%)

Vir/Source of data: AJPES, preračuni avtorice. / AJPES, author's calculations.

Kot enega od kazalnikov stroškov dela lahko uporabimo povprečno mesečno plačo² na zaposlenega v gospodarskih družbah. Povprečna mesečna plača se je v večini regij povečala, vendar manj kot v preteklih

² Kazalnik povprečne mesečne plače na zaposlenega pomeni plače v gospodarskih družbah glede na število opravljenih ur. Plače obračunavajo družbe v bruto znesku vključno z nadomestili plač, ki jih zaposleni prejemajo za čas ko ne delajo in bremenijo delodajalca. Plače na zaposlenega v gospodarskih družbah niso primerljive s kazalnikom o plačah na zaposlenega, ki jih objavlja SURS. V letu 2009 so področje plač urejale kolektivne pogodbe dejavnosti in Kolektivna pogodba o izredni uskladitvi plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009.

letih. Največje povečanje spet kaže pomurska regija zaradi močnega zmanjšanja števila zaposlenih, vendar je to regija, ki ima povprečne mesečne plače med najnižjimi v Sloveniji (leta 2009 je imela nižje le še notranjsko-kraška regija). Povprečne mesečne plače so se nominalno zmanjšale v koroški, notranjsko-kraški in gorenjski regiji. V kohezijski regiji Vzhodna Slovenija dosegajo 92 % slovenskega povprečja, v kohezijski regiji Zahodna Slovenija pa presegajo slovensko povprečje za 6 %.

Kazalniki financiranja in plačilne sposobnosti so po regijah različni. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je bila v letu 2009 najvišja v spodnjeposavski regiji (91,4 %), sledi pa ji jugovzhodna Slovenija (82,5 %). Obe regiji sta tudi najbolj povečali kapitalsko pokritost stalnih sredstev glede na leto 2008 (jugovzhodna Slovenija za 5,5 o. t. in spodnjeposavska regija za 5 o. t.). Ostale regije so namreč kapitalsko pokritost stalnih sredstev zmanjšale ali pa je bil porast bistveno manjši. Največje zmanjšanje je zabeležila zasavska regija (za 3,5 o. t.). Najnižjo pokritost stalnih sredstev ima savinjska regija (le 30,2 %), ki jo je glede na leto 2008 tudi zmanjšala. Spodnjeposavska regija in jugovzhodna Slovenija imata tudi najboljšo dolgoročno pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, najslabšo pa podravska regija, ki pa jo je glede na leto 2008 najbolj izboljšala, sledi pa ji jugovzhodna Slovenija. Edina regija, ki je poslabšala ta kazalnik glede na leto 2008 je osrednjeslovenska regija, ki pa ima še vedno nadpovprečno pokritost dolgoročnih sredstev in zalog. Spodnjeposavska regija je imela tudi najnižji delež dolga v virih sredstev med vsemi regijami (35,7 %). Najvišjega je imela savinjska regija (gl. tudi sliko 16), kjer delež dolga dosega 76 % virov sredstev (gre predvsem za eno gospodarsko družbo). Kratkoročna zadolženost je najvišja v podravske regiji, kjer je obremenjenost virov sredstev s kratkoročnimi obveznostmi 41,4 odstotna, vendar jo je glede na leto 2008 med vsemi regijami najbolj zmanjšala. Sicer obremenjenosti s kratkoročnimi obveznostmi nista zmanjšale le dve regiji – zasavska in gorenjska. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je bila v letu 2009 višja v Zahodni Sloveniji, vendar se je glede na leto 2008 bolj zmanjšala kot v Vzhodni Sloveniji. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog pa se je nekoliko zmanjšala v Zahodni Sloveniji, v Vzhodni pa je porasla glede na leto 2009. Gospodarske družbe Vzhodne Slovenije imajo višji delež dolga v virih sredstev (dobri dve tretjini) in tu se je tudi nekoliko bolj zmanjšal kot v gospodarskih družbah Zahodne Slovenije. Kratkoročna zadolženost je višja in nadpovprečna v Zahodni Sloveniji.

Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca je kazalnik ekonomske moči gospodarstva regij. V letu 2009 je bil nadpovprečen le v dveh regijah – osrednjeslovenski, kjer za dobri dve tretjini presega slovensko povprečje, in v jugovzhodni Sloveniji, kjer za 7,8 % presega slovensko povprečje. Še v letu 2002 so bile po tem kazalniku nad slovenskim povprečjem tudi obalno-kraška, gorenjska in goriška regija. V letu 2003 sta obalno-kraška in gorenjska padli pod slovensko povprečje, od leta 2005 pa je pod njim tudi še goriška regija. Po letu 2002 sta prav obalno-kraška in gorenjska regija najbolj povečali zaostajanje za slovenskim povprečjem, sledi pa jima zasavska regija, ki povečuje zaostajanje za slovenskim povprečjem že od leta 2000 in goriška regija, ki je samo v zadnjem letu povečala zaostajanje za slovenskim povprečjem za 5,3 indeksne točke. Glede na predhodno leto je leta 2009 najbolj povečala zaostajanje za slovenskim povprečjem koroška regija, prehitavanje slovenskega povprečja pa je najbolj povečala jugovzhodna Slovenija. Že vrsto let je najnižja bruto dodana vrednost na prebivalca v pomurski regiji, ki je v zadnjem letu zaostajanje za slovenskim povprečjem še povečala in dosega le 41,8 % slovenskega povprečja (gl. tabelo 4). Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca v kohezijskih regijah kaže veliko razliko med Vzhodno in Zahodno Slovenijo, kjer je za 1,7-krat višja kot v Vzhodni Sloveniji, ki je v letu 2008 še nekoliko povečala zaostajanje za slovenskim povprečjem glede na leto 2008 in znaša le slabe tri četrtine slovenskega povprečja.

Tabela 4: Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca**Table 4: Value added of commercial companies per capita**

STATISTIČNE REGIJE / STATISTICAL REGIONS, SKTE 3 / NUTS 3	Dodana vrednost na prebivalca / Value added per capita							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Osrednjeslovenska	159,8	160,8	161,5	162,3	167,3	164,8	164,4	167,5
Obalno-kraška	106,8	97,4	93,4	90,1	85,3	86,1	88,4	87,0
Gorenjska	101,1	98,2	92,1	87,8	85,9	86,2	81,0	77,3
Goriška	100,2	100,1	102,5	95,3	96,4	91,9	90,0	84,7
Savinjska	85,6	87,2	88,4	89,6	85,6	86,5	88,4	87,4
Jugovzhodna Slovenija	96,6	90,7	94,7	99,5	97,4	102,8	103,1	107,8
Pomurska	42,1	43,9	41,5	41,2	42,3	45,5	44,6	41,8
Notranjsko-kraška	62,1	60,8	59,5	63,0	59,5	58,3	56,0	56,9
Podravska	70,6	70,3	72,7	72,0	71,1	71,8	72,9	70,1
Koroška	66,2	65,7	66,7	72,4	70,1	69,2	68,5	61,3
Spodnjeposavska	66,3	61,9	57,8	60,2	59,3	60,9	66,9	71,1
Zasavska	74,8	73,6	68,4	68,7	67,4	63,8	61,6	59,2
SLOVENIJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Viri/Sources of data: SURS, AJPES, preračuni avtorice. / SORS, AJPES, author's calculations.

4 PREGLED PO REGIJAH

4.1 Pomurska regija

V letu 2009 je v pomurski regiji poslovalo 1.447 gospodarskih družb oz. 2,7 % vseh gospodarskih družb v Sloveniji. Zaposlovale so 3,3 % oz. 15.657 vseh delavcev v gospodarskih družbah v Sloveniji. Ob povečanju števila gospodarskih družb v regiji za 5,2 % glede na leto 2008 se je število zaposlenih v njih zmanjšalo kar za 19,6 % (v proizvodnji oblačil kar za tri četrtine oz. za 2.800 delavcev). To je bil obenem tudi največji upad števila zaposlenih v gospodarskih družbah med regijami v letu 2009. S tem se je zmanjšalo tudi število zaposlenih na gospodarsko družbo (za več kot 3 zaposlene), vendar je v pomurski regiji še vedno nadpovprečno število velikih gospodarskih družb, predvsem na področju predelovalnih dejavnosti. Po višini sredstev na podjetje gre bolj za delovno intenzivne gospodarske družbe, saj dosegajo le dve tretjini slovenskega povprečja po tem kazalniku.

Gospodarske družbe pomurske regije ustvarijo 2,4 % dodane vrednosti Slovenije in ta delež se je glede na leto 2008 nekoliko zmanjšal. Največ dodane vrednosti (46,8 %, kar je nadpovprečni delež) ustvarijo gospodarske družbe s področja industrije (rudarstvo, predelovalne dejavnosti, energetika in oskrba z vodo), znotraj katere so najpomembnejše predelovalne dejavnosti. Dobro tretjino dodane vrednosti (slovensko povprečje: 50,8 %) so gospodarske družbe regije ustvarile s storitvami, nadpovprečen delež pa z gradbeništvom (15,4 %; slovensko povprečje: 8,3 %) in s kmetijstvom (3,4 %; povprečje Slovenije: 0,6 %). V strukturi dodane vrednosti regije je glede na leto 2008 prišlo do sprememb. Predvsem se je zmanjšal delež industrije (-7,4 o. t.), nekoliko tudi kmetijstva, povečal pa se je delež storitvenih dejavnosti (5,2 o. t.) in nekoliko tudi gradbeništva (2,4 o. t.).

Gospodarstvo regije je v letu 2009 poslovalo negativno, saj je imelo dobrih 20 mio evrov neto čiste izgube, medtem ko je imelo v letu 2008 za dobrih 12 mio evrov neto čistega dobička. Negativno so poslovale predvsem gospodarske družbe s področja industrije, še posebej predelovalnih dejavnosti in proizvodnje pijač. Negativni poslovni izid so zabeležile tudi gospodarske družbe s področja kmetijstva, vendar nekoliko manjšega kot predhodno leto. Poslovanje so poslabšale tudi gospodarske družbe s področja gradbeništva, saj so za polovico zmanjšale neto čisti dobiček, vendar so še poslovale pozitivno. Gospodarske družbe s področje storitvenih dejavnosti pa so bistveno izboljšale poslovanje, saj so leto 2008 še zaključile s skoraj 3 mio evrov izgube, v letu 2009 pa so ustvarile slabih 14 mio evrov dobička.

Zaradi negativnega poslovanja so tudi donosnosti sredstev in prihodkov slabše in negativne razen v storitvenih dejavnostih. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih znaša 4,1 % in je nadpovprečen, povečal se je za 1,6 o. t., medtem ko se kapitalska pokritost stalnih sredstev ni bistveno spremenila in je višja kot v slovenskem povprečju (63,7 %; slovensko povprečje: 55,9 %). Glede na leto 2008 se je znižala le na področju industrije. Tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog je bila leta 2009 je boljša kot v letu 2008 in to na področju vseh dejavnosti in obenem tudi višja (92,6 %) kot v slovenskem povprečju (89,9 %). Prednost gospodarstva regije je, da kapital gospodarskih družb ni dolgoročno tako obremenjen kot v nekaterih drugih regijah in ima zato boljše možnosti za hitrejši izhod iz krize, če se bo izboljšalo tudi tekoče poslovanje gospodarstva v regiji.

Gospodarske družbe regije so v letu 2009 poslabšale gospodarnost poslovanja, razen gospodarske družbe s področja storitvenih dejavnosti. Še posebej slabo gospodarnost poslovanja imajo gospodarske družbe s

področja kmetijstva, kjer so poslovni odhodki družb višji od poslovnih prihodkov in imajo izgubo iz poslovanja. Pretežni delež poslovnih prihodkov regija ustvari s prodajo na domačem trgu. V letu 2009 je le dobro petino (22,8 %) poslovnih prihodkov ustvarila s poslovanjem na tujih trgih, kar je tudi manj kot znaša povprečje za gospodarstvo Slovenije (28 %). Tudi glede na leto 2008 se je delež izvoza v poslovnih prihodkih zmanjšal kar za 6,7 o. t., kar je največ med vsemi regijami v Sloveniji. K temu je močno prispeval upad izvoza v industriji (npr. proizvodnji oblačil, kovinskih izdelkov, farmacevtskih surovin in preparatov, energetiki), kjer se je v nekaterih dejavnosti zmanjšal za več kot desetino.

Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, dosega v regiji 75 % slovenskega povprečja. Glede na leto 2008 se je nekoliko povečala, saj se je produktivnost dela predvsem izboljšala v industriji. Na izboljšanje produktivnosti je vplivalo tudi močno zmanjšanje števila zaposlenih.

Delovna stroškovnost regije, merjena tako po stroških dela na zaposlenega kot tudi po deležu stroškov dela v dodani vrednosti, je podpovprečna tako po stroških dela na zaposlenega kot v deležu v dodani vrednosti. Glede na leto 2008 se je nekoliko povečala. Najvišja je v kmetijstvu, kjer dosega 87,8 % dodane vrednosti, najnižja pa v storitvenih dejavnostih (67 % dodane vrednosti). Ob zmanjšanju števila zaposlenih so se v regiji nekoliko bolj kot v slovenskem povprečju nominalno povečale tudi povprečne mesečne plače na zaposlenega. Vendar so še vedno za okoli 15 % nižje kot v slovenskem povprečju in med najnižjimi v Sloveniji (v letu 2009 je imela nižje le še notranjsko-kraška regija). Kljub temu je tudi v pomurski regiji kar nekaj dejavnosti, kjer plače bistveno presegajo slovensko povprečje (proizvodnja naftnih derivatov, farmacevtskih surovin in preparatov, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti, poslovanje z nepremičninami), ki pa skupaj zaposlujejo le 1 % delavcev v gospodarskih družbah regije.

V regiji je najbolje poslovala občina Murska Sobota, ki je ustvarila 13,8 mio evrov neto čistega dobička. V tej občini posluje tretjina gospodarskih družb in tudi tolikšen je delež v občini zaposlenih v regijskem številu. Število gospodarskih družb se je glede na leto 2008 povečalo za skoraj 5 %, število zaposlenih v njih pa se je zmanjšalo za več kot tretjino (-38,2 %). Tako se je močno zmanjšala velikost gospodarskih družb, ki so po številu zaposlenih na gospodarsko družbo v primerjavi s slovenskim povprečjem še vedno nadpovprečno velike. Medtem pa po višini sredstev na družbo ne presegajo slovenskega povprečja. V gospodarskih družbah občine se je nekoliko zmanjšal delež izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih glede na leto 2008 (za 0,1 o. t.) in znaša 1,5 %, kar je pod slovenskim povprečjem. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je boljša kot leta 2008 in znaša 66,8 %, kar je nad slovenskim povprečjem in nad povprečjem regije. Tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je povečala in znaša 95,3 %, kar je tudi nad slovenskim in regijskim povprečjem. Izboljšala se je donosnost sredstev in prihodkov, pa tudi produktivnost, merjena tako z dodano vrednostjo na zaposlenega kot s poslovnimi prihodki na zaposlenega, kar je tudi posledica velikega zmanjšanja števila zaposlenih. Občina le dobro desetino poslovnih prihodkov ustvari na tujih trgih, kar je bistveno zmanjšanje glede na leto 2008, ko je ustvarila več kot četrtino prihodkov z izvozom. Stroški dela na zaposlenega so porasli, a so podpovprečni, povečal se je delež stroškov dela v dodani vrednosti (68 %; slovensko povprečje: 63,4 %). Povprečne mesečne plače so bile v Murski Soboti za okoli 17 % nižje kot v slovenskem povprečju, kar pomeni, da so bile od regijskega povprečja nižje za okoli 2 %. Glede na leto 2008 pa so se povečale za skoraj 16 %, kar je še enkrat več kot v povprečju v regiji. Po dodani vrednosti na prebivalca je občina sicer pod slovenskim povprečjem za skoraj 14 %, vendar je bistveno boljša kot celotna regija, ki dosega le 41,8 % slovenskega povprečja po tem kazalniku.

Med občinami v regiji je najslabše zaključila poslovanje občina Radenci, ki je ustvarila kar 38 mio evrov neto čiste izgube poslovnega leta. V občini posluje slabe 4 % gospodarskih družb in zaposlujejo 5 % delavcev v

gospodarskih družbah regije. Gre za nadpovprečne velike gospodarske družbe (če jih primerjamo s povprečjem Slovenije in tudi s povprečjem regije) in sicer tako po številu zaposlenih na gospodarsko družbo kot po povprečnih sredstvih na družbo. V tej občini se je v letu 2009 izredno povečal delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih (s 15,6 % v letu 2008 na 57,4 %). Močno se je zmanjšala kapitalna pokritost stalnih sredstev, vendar še vedno znaša skoraj 80 %, kar je nad slovenskim povprečjem (59 %), prav tako pa tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki pa še vedno znaša 105,2 %, kar pomeni, da občina z dolgoročnimi viri pokriva tudi kratkoročne terjatve. Čeprav gospodarstvo občine ni pretirano izvozno usmerjeno, je delež čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih zmanjšalo za dobrih 10 o. t. na le še 8,2 %. Delež stroškov dela v dodani vrednosti družb v občini se je povečal, prav tako pa tudi povprečne plače na zaposlenega, ki presegajo povprečje regije za skoraj 12 % in so za okoli 5 % nižje od slovenskega povprečja. Obenem so družbe v občini povečale tudi število zaposlenih za 7,2 % (za 54 delavcev). Po ekonomski moči gospodarstva (dodani vrednosti na prebivalca) dosega občina 62,7 % slovenskega povprečja.

Glavni poudarki:

- Regija je zabeležila največji upad števila zaposlenih v gospodarskih družbah (predvsem v tekstilni industriji) med vsemi regijami.
- V strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb ima kmetijstvo drugi najvišji delež med vsemi regijami.
- Največja sprememba v strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb med statističnimi regijami – zmanjšal se je delež industrije in kmetijstva in povečal delež storitvenih dejavnosti in gradbeništva.
- Ima najnižjo produktivnost dela merjeno z dodano vrednostjo na zaposlenega.
- Najbolj je zmanjšala delež izvoza v poslovnih prihodkih, ki je že sicer drugi najnižji.
- Po ekonomski moči gospodarstva je najslabša med regijami.
- Najbolje so poslovale gospodarske družbe v občini Murska Sobota, ki so ustvarile tretjino dodane vrednosti, najslabše pa v občini Radenci, ki so ustvarile dobrih 6 % dodane vrednosti gospodarskih družb regije.

4.2 Podravska regija

V letu 2009 je v podravski regiji poslovalo 6.334 gospodarskih družb ali 11,8 % gospodarskih družb Slovenije, ki so zaposlovale 64.975 delavcev, kar je 13,5 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah Slovenije. Glede na predhodno leto se je število gospodarskih družb povečalo za 5,2 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo skoraj za 7 %. Posledično se je zmanjšalo število zaposlenih na gospodarsko družbo. V podravski regiji še vedno prevladujejo večje gospodarske družbe, ki so po številu zaposlenih na družbo večje kot v slovenskem povprečju, medtem ko so po višini povprečnih sredstev na podjetje pod slovenskim povprečjem. Gospodarske družbe regije so v letu 2009 ustvarile 11,1 % dodane vrednosti Slovenije, kar je nekoliko manj kot leta 2008 (11,5 %). Regija je pretežno usmerjena v industrijo. Največji in obenem nadpovprečni delež dodane vrednosti so gospodarske družbe regije ustvarile v industriji (44,8 %). Podpovprečni delež ali 43,2 % dodane vrednosti so gospodarske družbe regije ustvarile v storitvenih dejavnostih, 11,2 % v gradbeništvu in 0,7 % v kmetijstvu. Glede na leto 2008 se je najbolj povečal delež dodane vrednosti v storitvenih dejavnosti (za 3 o. t.)

Leto 2009 so gospodarske družbe regije zaključile z 88 mio evrov neto čiste izgube, medtem ko so imele leto poprej skoraj toliko neto čistega dobička. Če med seboj primerjamo večje skupine dejavnosti so pozitivno

poslovale le družbe s področja industrije, medtem ko so pretežni del izgube ustvarile gospodarske družbe s področja storitvenih dejavnosti. Največ neto izgube poslovnega leta so ustvarile gospodarske družbe s področja financ in zavarovalništva, informacijske in komunikacijske dejavnosti, proizvodnje motornih vozil v okviru predelovalnih dejavnosti in gradbeništva.

Delež čiste izgube v celotni prihodkih družb v regiji se je povečal za 2 o. t. in je leta 2009 znašal 4,8 %, kar je več kot v slovenskem povprečju (2,9 %). Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je nekoliko zmanjšala in znaša 57,7 %, kar je nekoliko nad slovenskim povprečjem. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je izboljšala, vendar je še pod slovenskim povprečjem. Glede na to, da so gospodarske družbe regije poslovale negativno, se je poslabšala tudi donosnost prihodkov in sredstev, ki je tudi slabša kot v slovenskem povprečju. Najboljšo donosnost prihodkov in sredstev so imele gospodarske družbe s področja proizvodnje kemikalij in kemičnih izdelkov. Gospodarske družbe regije so poslabšale tudi gospodarnost poslovanja, ki ja najslabša na področju kmetijstva, kjer so poslovni odhodki višji od poslovnih prihodkov in torej imajo izgubo iz poslovanja. V letu 2009 so ustvarile 28,8 % poslovnih prihodkov na tujih trgih kar je za 2 o. t. manj kot leta 2008 in obenem blizu meje slovenskega povprečja (28 %). Med gospodarskimi družbami v regiji je močno izvozno usmerjena industrija (s 46,3 % izvoza), znotraj nje pa predelovalne dejavnosti (59 %), še posebej proizvodnja tekstilij, usnja in usnjenih izdelkov in proizvodnja drugih strojev in naprav.

Produktivnost dela gospodarskih družb je v regiji podpovprečna in se je glede na leto 2008 poslabšala. Gospodarske družbe v regiji so nekoliko povečale delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki tudi za 10 % presega slovensko povprečje. Stroški dela na zaposlenega se glede na leto 2008 niso bistveno spremenili in dosegajo 90 % slovenskega povprečja. Povprečne mesečne plače v gospodarskih družbah regije so za 10 % nižje kot v slovenskem povprečju in so glede na leto 2008 ostale na isti ravni. Najvišje plače so v proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov, kjer presegajo slovensko povprečje za dobrih 80 %, vendar ta dejavnost zaposluje le 21 delavcev gospodarskih družb regije. Najnižje plače pa so v proizvodnji drugih vozil in plovil, kjer ne dosegajo niti 50 % slovenskega povprečja, vendar tudi ta dejavnost zaposluje le 16 delavcev.

Najuspešnejša občina v regiji je bila **Slovenska Bistrica**, ki je ustvarila dobrih 12 mio evrov čistega dobička poslovnega leta. V občini posluje 6,6 % gospodarskih družb regije, zaposlujejo 6,0 % delavcev, ustvarijo pa 7,4 % dodane vrednosti regije. Število gospodarskih družb se je v občini povečalo za 4,5 % glede na leto 2008, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 6,5 %. Tako da se je pod povprečje regije zmanjšalo tudi število zaposlenih na podjetje, vendar pa še presega slovensko povprečje. Gospodarske družbe v občini so nekoliko povečale delež izgube v celotnih prihodkih glede na leto 2008, vendar je občina po tem kazalniku pod povprečjem regije in tudi pod slovenskim povprečjem. Kapitalska pokritost stalnih sredstev v gospodarskih družbah občine znaša 58,5 % in se ni bistveno spremenila glede na leto poprej. Je nekoliko višja kot znaša regijsko povprečje in tudi kot znaša slovensko povprečje. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog je višja kot leta 2008, vendar ne presega regijskega in tudi ne slovenskega povprečja. Donosnost sredstev se je v gospodarskih družbah v Slovenski Bistrici nekoliko zmanjšala, donosnost prihodkov pa se je nekoliko povečala. Gospodarnost poslovanja je slabša kot v letu 2008. Kar 43,2 % poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe občine z izvozom, delež izvoza pa se je glede na leto 2008 tudi zmanjšal (za 4 o. t.). Produktivnost dela gospodarskih družb v občini se je zmanjšala, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa se je povečal in znaša okoli 60 % dodane vrednosti. Povprečne mesečne plače na zaposlenega v gospodarskih družbah tej občini so leta 2009 ostale na ravni iz leta 2008, presegajo pa regijsko povprečje za 6,5 %, vendar so za okoli 5 % nižje kot v slovenskem povprečju. Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca dosega le okoli 68 % slovenskega povprečja.

Gospodarske družbe v občini **Maribor** so leto 2009 zaključile z izgubo poslovnega leta v višini dobrih 118 mio evrov, kar je največ med podravskimi občinami in za 17 % več kot leta 2008. V občini posluje več kot polovica gospodarskih družb regije, zaposlujejo 58 % delavcev v gospodarskih družbah in ustvarijo skoraj 60 % dodane vrednosti regije. Glede na leto 2008 se je v občini število gospodarskih družb povečalo za 4,7 %, število zaposlenih v njih pa se je zmanjšalo za 7,2 %. Po velikosti – glede na število zaposlenih na gospodarsko družbo so se družbe nekoliko zmanjšale, vendar so še nad slovenskim povprečjem, medtem ko so po višini sredstev na družbo pod povprečjem. Delež čiste izgube v celotnih prihodkih v gospodarskih družbah se je močno povečal glede na leto 2008. Znašal je 7 % in presegal tako regijsko kot slovensko povprečje. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se ni bistveno spremenila, povišala pa se je dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki pa je še vedno nekoliko pod regijskim in slovenskim povprečjem. Tudi drugi kazalniki poslovanja gospodarskih družb v občini so se večinoma poslabšali. Tako je slabša donosnost sredstev in prihodkov, gospodarnost poslovanja in produktivnost dela. Gospodarske družbe občine ustvarijo le 18,4 % poslovnih prihodkov na tujem trgu, kar je manj kot znaša regijsko in tudi manj kot znaša slovensko povprečje. Ta delež se je v gospodarskih družbah v občini zmanjšal za 1,5 o. t. glede na leto 2008. Stroški dela na zaposlenega in v dodani vrednosti se povečali. Nekoliko so se povišale tudi plače na zaposlenega in presegajo regijsko povprečje za 3 %, medtem ko so še vedno za skoraj 8 % nižje kot v slovenskem povprečju.

Glavni poudarki:

- Je druga največja regija po številu gospodarskih družb in zaposlenih v njih.
- Največjo neto izgubo so ustvarile gospodarske družbe na področju financ in zavarovalništva (polovice vse ustvarjene v Sloveniji na tem področju).
- Po neto čisti izgubi je druga (za obalno-kraško).
- Najboljše so poslovale gospodarske družbe v občini Slovenska Bistrica, ki ustvarijo dobrih 7 % dodane vrednosti, najslabše pa v občini Maribor, ki ustvarijo 60 % dodane vrednosti regije.

4.3 Koroška regija

V koroški regiji je v letu 2009 poslovalo 1.011 gospodarskih družb oz. 1,9 % gospodarskih družb Slovenije. Zaposlovale so 13.340 delavcev, kar je 2,8 % vseh delavcev gospodarskih družb Slovenije. Gospodarske družbe v regiji so leta 2009 prispevale 2,2 % k ustvarjeni dodani vrednosti v Sloveniji, kar je za 0,3 o. t. manj kot leta 2008. Število gospodarskih družb se je v regiji povečalo za 2,5 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo kar za 12,5 %. Večji upad števila zaposlenih v gospodarskih družbah je zabeležila le še pomurska regija. Velikost podjetij v regiji, je glede na število zaposlenih v podjetju še vedno nadpovprečno in kljub temu, da se je znižalo, ima regija druga največ zaposlenih na podjetje (za jugovzhodno Slovenijo). Po številu sredstev na podjetje so gospodarske družbe v regiji podpovprečne.

Gospodarske družbe v regiji več kot 70 % dodane vrednosti ustvarijo v industriji, v predelovalnih dejavnostih pa dve tretjini, znotraj katere so pomembne predvsem proizvodnja kovin, proizvodnja kovinskih izdelkov, proizvodnja električnih naprav, proizvodnja drugih strojev in naprav in proizvodnja tekstilij. V storitveni dejavnosti gospodarske družbe v regiji ustvarijo dobro četrtino dodane vrednosti, ostalo pa gradbeni in kmetijski dejavnosti.

Leto 2009 so gospodarske družbe, v regiji zaključile s skoraj 6 mio evrov neto čiste izgube poslovnega leta, kar je bistveno poslabšanje glede na leto 2008, ko so ustvarile dobrih 41 mio evrov neto čistega dobička poslovnega leta. Izgubo so ustvarile gospodarske družbe s področja industrije, predvsem predelovalnih dejavnosti, znotraj katerih so najslabše poslovale proizvodnja tekstilij, ki zaposlujejo dobro desetino delavcev v gospodarskih družbah regije in proizvodnja kovin, ki zaposluje okoli 12 % delavcev v gospodarskih družbah regije.

Delež čiste izgube v celotnih prihodkih pri gospodarskih družbah v regiji se je povečal za 1,9 o. t. in je znašal 3,2 %, kar je nad slovenskim povprečjem (2,9 %). Kapitalska pokritost stalnih sredstev se ni bistveno spremenila, vendar je nad slovenskim povprečjem, dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog pa se je nekoliko povečala in se giblje okoli slovenskega povprečja. Večino drugih kazalnikov poslovanja so gospodarske družbe regije poslabšale. Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb v regiji se je poslabšala, in je obenem bila tudi podpovprečna. Gospodarske družbe v koroški regiji ustvarijo skoraj 45 % poslovnih prihodkov na tujem trgu, po čemer jih prekašajo le še družbe v jugovzhodni Sloveniji. Tudi delež izvoza v poslovnih prihodkih se je zmanjšal glede na leto 2008 in to kar za 5 o. t. Gospodarske družbe v regiji so poslabšale kazalnike donosnosti (donosnost prihodkov in donosnost sredstev) in tudi produktivnosti. Po poslovnih prihodkih na zaposlenega namreč gospodarske družbe te regije dosegajo le okoli 70 % slovenskega povprečja, po dodani vrednosti na zaposlenega pa dosegajo manj kot 80 % slovenskega povprečja in je zato regija med slabšimi po tem kazalniku. Delovna stroškovnost merjena z deležem stroškov dela v dodani vrednosti se je pri gospodarskih družbah v regiji povečala in je za okoli 10 o. t. višja kot v slovenskem povprečju. Povprečne mesečne plače pri gospodarskih družbah v regiji so za 12 % nižje kot v slovenskem povprečju in so se glede na leto 2008 nekoliko zmanjšale. Ekonomska moč gospodarskih družb regije znaša okoli 60 % slovenskega povprečja.

V letu 2009 so v regiji najbolje poslovale gospodarske družbe v občini **Mežica**, ki so ustvarile skoraj 8 mio evrov neto čistega dobička poslovnega leta kar je nominalno na ravni iz leta 2008. V občini posluje 5,2 % podjetij, ki zaposlujejo 6,2 % delavcev v gospodarskih družbah regije. Te gospodarske družbe so v letu 2009 prispevale skoraj desetino k ustvarjeni dodani vrednosti regije. V Mežici poslujejo pretežno velike gospodarske družbe, ki so, kljub zmanjšanju števila zaposlenih (za 6 %), po velikosti še vedno nadpovprečne. Tudi po višini sredstev na podjetje so družbe nadpovprečne. Delež izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je v gospodarskih družbah v tej občini glede na leto 2008 nekoliko povečal, a je ta še vedno med najnižjimi med občinami regije. Kapitalska pokritost sredstev gospodarskih družb v občini se je nekoliko povečala in znaša 91,1 % ter je tako bistveno višja kot v slovenskem povprečju. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev gospodarskih družb v občini je tudi nadpovprečna (97,8 %) in se je glede na leto 2008, ko je celo presegala 100 %, nekoliko zmanjšala. Po gospodarnosti poslovanja so bile gospodarske družbe v občini tako nad regijskim kot tudi nad slovenskim povprečjem ta kazalnik so tudi izboljšale glede na leto 2008. Izboljšala je tudi donosnost prihodkov, donosnost sredstev pa malenkost poslabšala, vendar je še vedno visoka v primerjavi z drugimi občinami v regiji in tudi s slovenskim povprečjem. Produktivnost dela merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega se je pri gospodarskih družbah v občini izboljšala in je nad povprečjem v regiji in tudi v Sloveniji, prav tako je nadpovprečna tudi po poslovnih prihodkih na zaposlenega, ki pa so glede na leto 2008 nekoliko padli. Stroški dela na zaposlenega so bili leta 2009 višji kot leta 2008, in nadpovprečni, medtem ko je delež stroškov dela v dodani vrednosti pri gospodarskih družbah v občini padel in je bil tudi nižji kot je regijsko in slovensko povprečje. Povprečne mesečne plače pri gospodarskih družbah v občini presegajo slovensko povprečje za slabe 3 %, medtem ko presegajo povprečje v regiji za 17 %. Gospodarske družbe občine so izrazito usmerjene v izvoz, saj kar 78,5 % poslovnih prihodkov ustvarijo s prodajo na tujem trgu,

čeprav so ta delež glede na leto 2008 nekoliko zmanjšale. Dodana vrednost gospodarstva regije skoraj za dvakrat presega povprečje regije, povprečje Slovenije pa skoraj za petino.

V regiji so najslabše poslovale gospodarske družbe v občini **Slovenj Gradec**, ki so poslovno leto 2009 zaključile z 11 mio evrov neto čiste izgube. Gospodarske družbe v tej občini so negativno poslovale že v letu 2008, ko so leto zaključile s skoraj 5 mio evrov neto čiste izgube. Občina Slovenj Gradec je najmočnejša občina v regiji po številu gospodarskih družb in zaposlenih v njih. V letu 2009 je v občini poslovalo 312 gospodarskih družb (dobrih 30 % regije), ki so zaposlovale 4.642 delavcev (skoraj 35 % iz vse regije) in ki so ustvarile okoli 30 % dodane vrednosti v regiji. Število gospodarskih družb se je glede na leto 2008 malenkost povečalo, medtem ko se je število zaposlenih v njih zmanjšalo skoraj za 16 %. Čeprav se je število zaposlenih na gospodarsko družbo zmanjšalo, poslujejo v občini še vedno nadpovprečno velike gospodarske družbe – če jih primerjamo s slovenskim povprečjem in tudi s povprečjem regije. Po velikosti sredstev na podjetje pa so te družbe pod povprečjem Slovenije in blizu povprečja regije. Gospodarske družbe v tej občini so v letu 2009 zelo povečale delež izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih, ki je znašal 4,2 %. Po tem kazalniku so v regiji slabše le še gospodarske družbe v občini Ravne na Koroškem. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je pri gospodarskih družbah v občini zmanjšala in znašala le 40 %, kar je precej pod regijskim in tudi slovenskim povprečjem. Tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je zmanjšala in je podpovprečna. Gospodarske družbe občine so poslabšale tudi druge kazalnike poslovanja. Poslovni odhodki so bili višji od poslovnih prihodkov, kar kaže na izgubo iz poslovanja. Velik del poslovnih prihodkov gospodarske družbe v občini ustvarijo z izvozom, vendar je ta v letu 2009 precej upadel za skoraj 10 o. t.. Še vedno pa so gospodarske družbe občine nad povprečjem regije in Slovenije po tem kazalniku. Poslabšali so tudi drugi kazalniki poslovanja – donosnost sredstev in prihodkov, ki je negativna in tudi produktivnost. Stroški dela na zaposlenega so se nekoliko zmanjšali, vendar je delež stroškov dela v dodani vrednosti porasel in je znašal skoraj 80 %, kar je tudi bistveno več od slovenskega povprečja (63,4 %). Povprečna mesečna plača na zaposlenega je v gospodarskih družbah v občini za okoli 7 % nižja kot v regiji in okoli 18 % nižja kot v slovenskem povprečju. Dodana vrednost na prebivalca občine je za dobrih 20 % nižja kot v slovenskem povprečju in skoraj 30 % višja kot v povprečju regije.

Glavni poudarki:

- Je druga regija po največjem upadu števila zaposlenih v gospodarskih družbah.
- Po strukturi gospodarstva je izrazito usmerjena v industrijo, prekaša jo le še jugovzhodna Slovenija.
- Neto čisto izgubo so ustvarile predvsem gospodarske družbe v tekstilni in kovinski industriji.
- Po deležu čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v poslovnih prihodkih je druga med regijami.
- Najboljše so poslovale gospodarske družbe v občini Mežica, ki prispeva skoraj desetino k ustvarjeni dodani vrednosti regije, najslabše pa v občini Slovenj Gradec, ki prispeva okoli 30 % k dodani vrednosti gospodarskih družb regije.

4.4 Savinjska regija

Savinjska regija spada med večje statistične regije po številu gospodarskih družb in zaposlenih v njih. V letu 2009 je v regiji poslovalo 5.055 gospodarskih družb, kar je slaba desetina vseh družb v Sloveniji. Zaposlovale so slabih 62.000 delavcev oz. skoraj 13 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah Slovenije. Savinjska regija je v letu 2009 zabeležila največji porast števila gospodarskih družb v Sloveniji (5,4 %), vendar pa število zaposlenih v njih ni sledilo temu povečanju, pač pa se je zmanjšalo za 6,5 %. S tem se je zmanjšalo tudi

število zaposlenih na gospodarsko družbo, ki pa je še vedno nadpovprečno. Tudi po višini sredstev na zaposlenega spadajo gospodarske družbe v tej regiji med nadpovprečno velike.

Gospodarske družbe savinjske regije ustvarijo dobro desetino dodane vrednosti Slovenije. Več kot polovico jo ustvarijo gospodarske družbe v industrijski dejavnosti, 35 % v storitvenih dejavnostih, dobre 10,2 % v gradbeništvu in manj kot pol odstotka v kmetijstvu. Na področju industrije so predvsem pomembne predelovalne dejavnosti, znotraj katerih po ustvarjeni dodani vrednosti izstopa predvsem proizvodnja električnih naprav in kovinskih izdelkov. 5 % dodane vrednosti regije pa ustvarijo gospodarske družbe tudi v oskrbi z električno energijo.

Gospodarske družbe regije so v letu 2009 poslovale negativno in ustvarile dobrih 41 mio evrov neto čiste izgube, kar je bistveno poslabšanje glede na leto 2008, ko so ustvarile 25 mio evrov neto čistega dobička. Negativno so poslovale predvsem gospodarske družbe s področja predelovalnih dejavnosti (proizvodnja pijač, proizvodnja kovin, proizvodnja kovinskih izdelkov), medtem ko je bila ena najuspešnejših dejavnosti v regiji proizvodnja električnih naprav. S 16 mio evrov neto izgube pa so leto 2009 zaključile tudi gospodarske družbe s področja gradbeništva. Gospodarske družbe v storitvenih dejavnostih so glede na leto 2008 poslovanje izboljšale. Še v letu 2008 so ustvarile 72 mio evrov neto čiste izgube, v letu 2009 pa dobrih 44 mio evrov neto čistega dobička. Izboljšanje je bilo predvsem na račun zmanjšanja neto izgube gospodarskih družb v finančni in zavarovalniški dejavnosti.

Zaradi negativnega poslovanja so se predvsem v industriji poslabšali kazalniki donosnosti – tako donosnost sredstev kot prihodkov. Povečal se je delež čiste izgube v celotnih prihodkih (in znaša 2,6 %), ki pa je še pod slovenskim povprečjem (2,9 %). Najbolj se je ta delež povečal v proizvodnji pijač. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je nekoliko zmanjšala (znaša 30,2 %), vendar je bistveno pod slovenskim povprečjem (55,9 %). Že tako nizek delež v letu 2009 se je še zmanjšal v proizvodnji kovin in pijač. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je pri gospodarskih družbah v regiji sicer nekoliko izboljšala, vendar je še podpovprečna. Močno pa se je poslabšala v proizvodnji pijač, ki sicer zaposlujejo 0,1 % delavcev gospodarskih družb regije.

Gospodarnost poslovanja se je v letu 2009 poslabšala, vendar so v povprečju gospodarske družbe ustvarile večje poslovne prihodke od odhodkov. Izgubo iz poslovanja so prikazale predvsem gospodarske družbe v okviru predelovalnih dejavnosti (predvsem na področju proizvodnje kovin, proizvodnje pohištva, proizvodnje oblačil). Pretežni del poslovnih prihodkov gospodarske družbe regije ustvarijo na domačem trgu. Delež poslovnih prihodkov ustvarjenih na tujih trgih se je v letu 2009 zmanjšal za 3 o. t. (na 27,1 %) in je bil tako nižji od slovenskega povprečja (28 %). Še posebej izrazit padec je bil zabeležen v proizvodnji kovin, kjer se je delež poslovnih prihodkov ustvarjenih z izvozom zmanjšal z 72,3 % na 54,3 %.

V regiji so se poslabšali tudi drugi kazalniki poslovanja gospodarskih družb. Produktivnost dela merjena tako s poslovnimi prihodki kot z dodano vrednostjo na zaposlenega je bila nižja kot leto poprej. Ob zmanjšanju števila zaposlenih so se nekoliko povečali stroški dela na zaposlenega. Tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti je porasel in znaša več kot dve tretjini dodane vrednosti. Plače na zaposlenega so se nominalno nekoliko povečale, a so za okoli 10 % nižje kot v slovenskem povprečju. Edino v industriji so plače višje od regijskega povprečja, a obenem za okoli 5 % nižje od slovenskega. Zelo nizke pa so na nekaterih področjih predelovanih dejavnosti, kjer ne dosegajo niti tri četrtine slovenskega povprečja (proizvodnja oblačil, pohištva, drugih vozil in plovil, živil, obdelava in predelava lesa). Kljub temu je tudi nekaj dejavnosti v regiji, kjer so plače

na zaposlenega visoko nad povprečjem regije in Slovenije (npr. proizvodnja pijač, oskrba z električno energijo, finančne in zavarovalniške dejavnosti).

Najslabše poslovne rezultate v regiji so izkazale gospodarske družbe v **Laškem**, kjer je v letu 2009 poslovalo 3 % gospodarskih družb regije, ki so nadpovprečno velike tako po višini sredstev na podjetje kot tudi po številu zaposlenih na podjetje. Zaposlovale so 3,2 % delavcev in ustvarile 4,6 % dodane vrednosti regije, leto pa zaključile z dobrimi 43 mio evrov neto čiste izgube poslovnega leta, medtem ko so leto 2008 zaključile s skoraj 4 mio evrov neto čistega dobička poslovnega leta. Delež čiste izgube poslovnega leta je narasel kar na dobrih 20 % celotnih prihodkov, po čemer jo je v regiji prehitela le še občina Bistrica ob Sotli, kjer je delež znašal dobrih 30 %. Vendar družbe v Laškem nimajo izgube iz poslovanja, saj poslovni prihodki, ki jih ustvarijo pretežno na domačem trgu, presegajo poslovne odhodke. Gospodarske družbe v občini so kapitalsko pokritost stalnih sredstev močno zmanjšale (na slabih 38 %), kar je bistveno pod slovenskim povprečjem (55,9 %). Kar za 20 o. t. pa se je zmanjšala tudi pokritost dolgoročnih sredstev in zalog (59,2 %), ki je tudi bistveno pod slovenskim povprečjem (tj. 89,9 %). Družbe v občini so močno poslabšale kazalnike donosnosti prihodkov in sredstev (ki so negativni) in tudi produktivnosti, merjeni s poslovnimi prihodki na zaposlenega, medtem ko se je dodana vrednost na zaposlenega povečala. Stroški dela na zaposlenega so se povečali za 3,6 % ob zmanjšanju števila zaposlenih za 2,2 %. Povprečne plače v gospodarskih družbah Laškega so se glede na leto 2008 nominalno povečale za 3,8 % in so za 3,6 % nad povprečjem regije, vendar dosegajo le 94 % povprečne slovenske plače. Gospodarstvo regije po ekonomski moči dosega slabih 88 % slovenskega povprečja, občina Laško pa okoli 75 % slovenskega povprečja.

Največji čisti dobiček poslovnega leta 2009 v regiji so ustvarile gospodarske družbe v občini **Nazarje**. V njej posluje slab odstotek gospodarskih družb regije, zaposlujejo dobra 2 % zaposlenih v gospodarskih družbah regije, kar je za petino manj kot leta 2008 in ustvarijo slabe 3 % dodane vrednosti regije. Z zmanjšanjem števila zaposlenih se je zmanjšala tudi povprečna velikost družbe, vendar gre v občini še vedno za visoko nadpovprečne družbe po številu zaposlenih na podjetje, nad povprečjem pa so tudi po višini sredstev na podjetje. Leto 2009 so gospodarske družbe občine zaključile z dobrimi 17 mio evrov neto čistega dobička poslovnega leta, ki so ga glede na leto 2008 povečale za 4 mio evrov. Delež čiste izgube poslovnega leta je nizek in se je še zmanjšal na 0,1 % celotnih prihodkov. Gospodarnost poslovanja se je izboljšala, prav tako pa tudi donosnost sredstev in prihodkov. Gospodarske družbe občine več kot tri četrtine svojih poslovnih prihodkov ustvarijo z izvozom, kar občino uvršča med izrazito izvozno usmerjene občine. Produktivnost družb v občini je bistveno višja tako od regijskega kot državnega povprečja. Kapitalna pokritost stalnih sredstev družb v občini je visoko nad državnim povprečjem, medtem ko je dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog na meji slovenskega povprečja. Ob zmanjšanju števila zaposlenih so se povečali stroški dela na zaposlenega. Medtem ko je v družbah občine delež stroškov dela v dodani vrednosti relativno nizek – tako glede na državno kot regijsko povprečje in znaša okoli 45 %. Povprečna mesečna plača na zaposlenega se je v družbah občine glede na leto 2008 nominalno povečala za okoli 12 %, vendar je za okoli 10 % nižja od slovenskega povprečja in tudi malce nižja od povprečja regije. Ekonomska moč gospodarstva občine je nadpovprečna saj občina po dodani vrednosti na prebivalca dobra 2,5-krat presega slovensko povprečje po tem kazalniku.

Glavni poudarki:

- Regija je imela največji porast števila gospodarskih družb med statističnimi regijami.
- Po višini sredstev na družbo so v povprečju v regiji največje družbe v Sloveniji.

- Neto čista izguba gospodarskih družb je bila visoka predvsem v proizvodnji pijač, kovinski industriji in gradbeništvu.
- Delež dolga v virih sredstev je najvišji med regijami, kapitalna pokritost stalnih sredstev pa najnižja.
- V strukturi sredstev je najvišji delež stalnih sredstev in najnižji delež proizvodnih strojev in naprav v sredstvih.
- Najboljše so poslovale gospodarske družbe v občini Nazarje (3 % dodane vrednosti regije), najslabše pa v Laškem, ki prispeva dobre 4 % k dodani vrednosti gospodarskih družb regije.

4.5 Zasavska regija

V letu 2009 je v Zasavski regiji poslovalo 593 gospodarskih družb oz. 1,1 % slovenskih gospodarskih družb, ki so zaposlovale 7.336 delavcev ali 1,5 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah Slovenije. Ob tem, ko se je število gospodarskih družb v regiji povečalo za 2,8 %, pa se je število zaposlenih v njih zmanjšalo za dobrih 9 %, največ v papirni industriji, kar je bil tudi eden večjih upadov števila zaposlenih med statističnimi regijami. Največji upad števila zaposlenih je zabeležila papirna industrija. V regiji je kar nekaj velikih gospodarskih družb po številu zaposlenih na podjetje, tako da tudi povprečno število zaposlenih na podjetje v regiji presega slovensko povprečje. Po višini sredstev na podjetje pa gre v regiji za podpovprečno velike gospodarske družbe.

Gospodarske družbe v regiji so v letu 2009 ustvarile 1,3 % dodane vrednosti Slovenije. Največ so jo ustvarile gospodarske družbe s področja industrije (okoli 65 %), v storitvenih dejavnostih 28,7 % in v gradbeništvu 6,5 %. Dodana vrednost ustvarjena v kmetijstvu je zanemarljivo majhna. V industriji ustvarijo pretežni del dodane vrednosti predelovalne dejavnosti (predvsem proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov in proizvodnja električnih naprav), okoli 12,3 % rudarstvo in 7,8 % tudi energetika.

Gospodarstvo regije je leto 2009 zaključilo s skoraj 6 mio evri neto čiste izgube, medtem ko je imelo leta 2008 skoraj 9 mio evrov neto čistega dobička. Negativno so poslovale tako gospodarske družbe v industriji (v rudarstvu in predelovalnih dejavnostih) kot tudi v gradbeništvu.

Zaradi negativnega poslovnega izida se je donosnost sredstev in prihodkov poslabšala in je negativna. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je povečala za 1 o. t., in je na ravni slovenskega povprečja (2,9 %). Nad regijskim (in državnim) povprečjem je v kmetijstvu in gradbeništvu, v industriji pa predvsem v rudarstvu in predelovalnih dejavnostih. Kapitalna pokritost stalnih sredstev se je sicer zmanjšala, vendar je nadpovprečna in znaša skoraj 70 %. Nekoliko pod povprečjem je dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki se glede na leto 2008 ni bistveno spremenila.

Gospodarnost poslovanja se je v povprečju gospodarskih družb v regiji znižala v vseh dejavnosti, najbolj pa na področju gradbeništva, ki je izkazalo tudi izgubo iz poslovanja. Pretežni del poslovnih prihodkov (28,6 %) gospodarske družbe v regiji ustvarijo na domačem trgu, kar je malo nad slovenskim povprečjem, pa tudi z izvozom. Delež poslovnih prihodkov na tujih trgih se je glede na leto 2008 zmanjšal za okoli odstotno točko. Veliko bolj od regijskega povprečja so v izvoz usmerjene predelovalne dejavnosti, ki z izvozom ustvarijo več kot polovico poslovnih prihodkov in so ta delež glede na leto 2008 še nekoliko povečale.

Produktivnost dela, merjena tako s poslovnimi prihodki kot z dodano vrednostjo na zaposlenega, je v gospodarskih družbah regije podpovprečna in se je leta 2009 glede na leto 2008 še znižala, kljub

precejšnjemu zmanjšanju števila zaposlenih. Delovna stroškovnost je nadpovprečna. Še posebno je v večini dejavnosti nadpovprečen delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki dosega tri četrtine dodane vrednosti. Povprečne mesečne plače na zaposlenega so nekoliko pod slovenskim povprečjem, vendar kljub temu izstopajo nekatere dejavnosti kot so: rudarstvo, energetika in storitvene dejavnosti. Posebno v predelovalnih dejavnostih pa zaostajajo za slovenskim povprečjem kar za 15 %. Ekonomska moč gospodarstva regije dosega le slabih 60 % slovenskega povprečja.

Gospodarske družbe v vseh treh občinah zasavske regije so leto 2009 zaključile z neto čisto izgubo, še najmanjšo v občini **Zagorje ob Savi**. V občini posluje skoraj 36 % gospodarskih družb, ki zaposlujejo 41 % delavcev vseh gospodarskih družb regije in ustvarijo dobrih 37 % dodane vrednosti regije. Ob sicer 4,9 % povečanju števila gospodarskih družb, se je prav v tej občini najbolj od vseh zasavskih občin zmanjšalo število zaposlenih v njih (za 11,6 %). Po številu zaposlenih na gospodarsko družbo gre v občini še vedno za velike družbe, po višini sredstev na podjetje pa za podpovprečne. Gospodarske družbe občine so ustvarile 69.000 evrov neto čiste izgube, kar pa je precejšnje poslabšanje glede na leto 2008, ko so ustvarile več kot 5,5 mio evrov neto čistega dobička. Delež čiste izgube v celotnih prihodkih se je tako povečal na 2,2 %, kar pa je še vedno pod povprečjem regije in tudi države. Ugodno je, da gospodarske družbe občine s kapitalom pokrijejo 75 % stalnih sredstev, kar je nad slovenskim povprečjem in tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog je na meji slovenskega povprečja. Gospodarske družbe občine so poslabšale gospodarnost poslovanja, prav tako pa tudi donosnost prihodkov in sredstev. Gospodarske družbe občine okoli 40 % poslovnih prihodkov ustvarijo s prodajo na tujih trgih. Kljub zmanjšanju števila zaposlenih, se je produktivnost poslabšala in znaša – merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega – slabih 60 % slovenskega povprečja oz. 77 % – merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega. Stroški dela na zaposlenega so podpovprečni in so se glede na predhodno leto malenkost zmanjšali, bistveno višji pa je delež stroškov dela v dodani vrednosti (77,2 %), ki za dobro petino presega slovensko povprečje. Povprečna mesečna plača na zaposlenega je nekoliko nižja od regijskega povprečja in obenem za okoli 7 % nižja kot v Sloveniji. Glede na leto 2008 se ni bistveno spremenila. Po ekonomski moči gospodarstva dosega občina le okoli 58 % slovenskega povprečja.

Največjo neto čisto izgubo so v letu 2009 izkazale gospodarske družbe v občini **Hrastnik**, ki so leto 2008 zaključile s 745.000 evri neto čistega dobička, leto 2009 pa s skoraj 5 mio evrov neto čiste izgube ali dobrih 80 % vse neto čiste izgube zasavske regije. V občini Hrastnik je poslovalo 99 gospodarskih družb, kar je toliko kot leta 2008 ali 16,7 % vseh iz zasavske regije. Zaposlovale so 1.522 delavcev ali petino vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije. Število zaposlenih se je zmanjšalo kar za 8 %. Po številu zaposlenih na gospodarsko družbo so v občini nadpovprečno velike gospodarske družbe, po višini sredstev pa podpovprečne, kar kaže predvsem na delovno intenzivne dejavnosti. Gospodarske družbe občine ustvarijo okoli 16 % dodane vrednosti regije. Poslabšanje poslovanja v letu 2009 se je pokazalo v poslabšanju vrste kazalnikov poslovanja. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih je z 1,9 % narasel na 5,7 %. Donosnost sredstev in prihodkov se je zmanjšala in je negativna. Poslovni prihodki ne pokrivajo poslovnih odhodkov, pri čemer več kot polovico poslovnih prihodkov gospodarske družbe občine ustvarijo na tujih trgih. Poslabšala se je produktivnost. Poslovni prihodki na zaposlenega v gospodarskih družbah občine ne dosegajo niti 50 % slovenskega povprečja, dodana vrednost na zaposlenega pa je na višini dveh tretjin slovenskega povprečja. Stroški dela na zaposlenega so se ob zmanjšanju števila zaposlenih nekoliko povečali in so za okoli 20 % nižji od slovenskega povprečja. Delež stroškov dela v dodani vrednosti se je povečal skoraj za 10 o. t. in je nadpovprečno visok (77,3 %). Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je malenkost poslabšala in je okoli 57 %, kar je najmanj med občinami v regiji in blizu slovenskega povprečja. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je malenkost izboljšala, vendar je še podpovprečna. Gospodarske družbe v občini imajo najnižje plače na zaposlenega v regiji in so obenem za skoraj 20 % nižje

kot v slovenskem povprečju. Ekonomska moč gospodarstva občine pa je najnižja med zasavskimi občinami in dosega le 42,8 % slovenskega povprečja.

Glavni poudarki:

- Zasavska regija je najmanjša po deležu gospodarskih družb, zaposlenih v njih in ustvarjeni dodani vrednosti v Sloveniji.
- Gospodarske družbe so ustvarile najnižji delež ustvarjene dodane vrednosti v kmetijstvu med statističnimi regijami.
- Po gospodarnosti poslovanja gospodarskih družb je bila najslabša med statističnimi regijami.
- Poslovni prihodki na zaposlenega so bili najnižji med statističnimi regijami.
- Ima najvišje stroške dela v dodani vrednosti med statističnimi regijami.
- Gospodarske družbe v vseh treh občinah zasavske regije so zaključile leto z neto čisto izgubo, z najvišjo občina Hrastnik (16 % dodane vrednosti regije) in najnižjo v občini Zagorje ob Savi (37 % dodane vrednosti regije).

4.6 Spodnjeposavska regija

V letu 2009 je v spodnjeposavski regiji poslovalo 1.042 gospodarskih družb, kar je slabih 2 % gospodarskih družb Slovenije. Zaposlovale so 9.520 oz. 2 % delavcev v gospodarskih družbah Slovenije. Kljub povečanju števila gospodarskih družb v regiji za 2,1 % se je število zaposlenih v njih zmanjšalo za 4,7 %. S tem se je zmanjšalo tudi število zaposlenih na gospodarsko družbo, ki pa je še vedno nekoliko nad slovenskim povprečjem, predvsem na področju predelovalnih dejavnosti. Tudi po višini sredstev na podjetje gre v regiji za nadpovprečno velike gospodarske družbe.

V spodnjeposavski regiji so leta 2009 ustvarili 2,4 % slovenske dodane vrednosti, od tega več kot polovico na področju industrije, kjer izstopajo predvsem predelovalne dejavnosti (papirna in kovinska industrija) in energetika. 35,8 % dodane vrednosti je bilo ustvarjene s storitvenimi dejavnostmi, skoraj 6 % v gradbeništvu in 1,3 % v kmetijstvu.

Gospodarstvo regije je leto 2009 zaključilo z dobrimi 86 mio evrov neto čistega dobička, kar je za okoli 1 mio evrov več kot leto poprej. K neto čistemu dobičku so največ prispevale storitvene dejavnosti (okoli 70 %), energetika (skoraj 16 %) in predelovane dejavnosti (9,5 %). Storitvene dejavnosti so kljub pozitivnemu poslovnemu izidu poslabšale poslovanje, izboljšalo pa se je poslovanje gospodarskih družb na področju energetike in predelovalnih dejavnosti. Negativno so poslovale in tudi poslabšale poslovanje gospodarske družbe s področja kmetijstva in še nekaterih predelovalnih dejavnosti (npr. proizvodnja pohištva), med storitvenimi dejavnostmi pa tudi promet in skladiščenje ter kulturne dejavnosti.

Donosnost sredstev se je nekoliko zmanjšala, vendar je po tem kazalniku regija še vedno takoj za jugovzhodno Slovenijo. Nekoliko se je izboljšala donosnost prihodkov, ki je s 5,2 % najvišja med slovenskimi regijami. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je nekoliko zmanjšal in je z 0,7 % najnižji v Sloveniji. Tudi kapitalska pokritost stalnih sredstev in dolgoročna pokritost sredstev in zalog sta se izboljšali in sta najvišji prav v spodnjeposavski regiji. Edino v tej regiji je višina kapitala, rezervacij in dolgoročnih obveznosti gospodarskih družb višja kot je višina dolgoročnih sredstev in zalog.

Gospodarnost poslovanja se je v primerjavi z letom poprej nekoliko znižala, vendar je višja kot v slovenskem povprečju. Še posebej je visoka v storitvenih dejavnostih. Skoraj 39 % čistih prihodkov od prodaje, kar je tudi več kot v slovenskem povprečju, ustvarijo gospodarske družbe te regije na tujem trgu.

Produktivnost dela, merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega in z dodano vrednostjo na zaposlenega se je povečala in je višja kot v slovenskem povprečju. Stroški dela na zaposlenega so bili leta 2009 nekoliko pod slovenskim povprečjem, čeprav so se glede na leto poprej nekoliko povečali. Stroški dela predstavljajo dobro polovico dodane vrednosti. Čeprav je delež stroškov dela v dodani vrednosti glede na predhodno leto nekoliko narasel, je še vedno najnižji med vsemi regijami. Plače na zaposlenega v regiji so rahlo pod slovenskim povprečjem, vendar so velike razlike med posameznimi dejavnostmi. Visoko nadpovprečne so v energetiki, kjer več kot dvakrat presegajo slovensko povprečje, vendar gospodarske družbe tega področja zaposlujejo le okoli 8 % delavcev. V predelovalnih dejavnostih, kjer je zaposlenih okoli 45 % delavcev v regiji, dosegajo slabih 90 %, v kmetijstvu, z 2,7 % zaposlenih vse regije, pa le dobre tri četrtine slovenskega povprečja.

Gospodarske družbe vseh štirih občin v regiji so poslovanje v letu 2009 zaključile pozitivno, najbolje pa v občini **Krško**. Gospodarske družbe v tej občini so ustvarile kar 86 % vsega neto čistega dobička regije in obenem za četrtno več kot leto poprej. V tej občini je poslovalo skoraj 40 % gospodarskih družb regije, ki so zaposlovale skoraj 47 % delavcev. Po velikost gre za nadpovprečno velike gospodarske družbe – tako po številu zaposlenih kot tudi po višini sredstev na družbo. Delež neto čiste izgube v celotnih prihodkih (0,3 %) družb v občini je pod povprečjem države in regije in se je še zmanjšal glede na leto 2008. Gospodarnost poslovanja je visoko nadpovprečna, prav tako pa tudi donosnost sredstev in prihodkov. Nadpovprečna je produktivnost dela, ki se je glede na leto 2008 prav tako še izboljšala. Gospodarske družbe občine imajo v povprečju višji kapital kot stalna sredstva in tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog je visoko nadpovprečna (106,6 %; slovensko povprečje: 89,9 %). Dobrih 40 % poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe v občini z izvozom, kar je nad regijskim in državnim povprečjem. Plače na zaposlenega so v gospodarskih družbah te občine najvišje v regiji in za okoli 16 % presegajo državno povprečje. Glede na leto 2008 so se nominalno povečale za 2,3 %, kar pa je najmanj med vsemi občinami v regiji. Dodana vrednost na prebivalca oz. ekonomska moč gospodarstva občine je najvišja v regiji in skoraj za 28 % presega tudi državno povprečje.

V regiji so najslabše poslovale gospodarske družbe v občini **Sevnica**, kjer posluje petina gospodarskih družb, ki zaposlujejo slabo četrtno vseh delavcev v gospodarskih družbah regije. V letu 2009 so gospodarske družbe v tej občini ustvarile okoli milijon evrov neto čistega dobička oz. 1,4 % neto čistega dobička regije. Kljub pozitivnemu poslovnemu izidu so poslabšale poslovanje, saj se je neto čisti dobiček zmanjšal glede na predhodno leto skoraj za 80 % (oz. 4,3 mio evrov), kar je obenem tudi največje poslabšanje v regiji. V gospodarskih družbah občine se je močno povečal tudi delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih (z 0,2 % na 2 %), vendar še ne presega državnega povprečja. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je padla in je tudi pod slovenskim povprečjem. Povečala pa se je dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki tudi nekoliko presega slovensko povprečje. Gospodarnost poslovanja je podpovprečna, vendar ne izkazuje izgube iz poslovanja. Poslabšali sta se donosnost sredstev in poslovanja, ki pa sta še vedno blizu slovenskega povprečja. Produktivnost dela se je poslabšala in je bistveno pod slovenskim povprečjem. Prav tako tudi stroški dela na zaposlenega. Delež stroškov dela v dodani vrednosti je nadpovprečen in znaša dobrih 77 %. Okoli 35 % poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe občine z izvozom, kar je nad slovenskim povprečjem, vendar pod povprečjem regije. Plače na zaposlenega dosegajo 84 % slovenskega povprečja in so tudi za okoli 15 % nižje kot v povprečju v regiji. Ekonomska moč gospodarstva občine merjena

z dodano vrednostjo na prebivalca je v občini nizka, saj dosega le slabih 38 % slovenskega oz. okoli 53 % regijskega povprečja.

Glavni poudarki:

- Je ena izmed petih regij, kjer so gospodarske družbe poslovale pozitivno in poleg gorenjske edina, kjer se je neto čisti dobiček nominalno nekoliko povečal.
- Več kot polovico dodane vrednosti regije ustvarjajo gospodarske družbe v industriji, predvsem papirni, kovinski in energetiki.
- Gospodarske družbe regije so imele najnižji delež čiste izgube v celotnih prihodkih med statističnimi regijami in najvišjo donosnost prihodkov.
- Gospodarske družbe regije so na prvem mestu po višini dodane vrednosti na zaposlenega in po deležu stroškov dela v dodani vrednosti med vsemi regijami.
- Gospodarske družbe regije so najmanj zadolžene in imajo najvišjo kapitalsko pokritost stalnih sredstev med regijami.
- Višina kapitala, rezervacij in dolgoročnih obveznosti gospodarskih družb je edino v tej regiji višja kot je višina dolgoročnih sredstev in zalog.
- Gospodarske družbe regije so med vsemi najbolj povečale delež izvoza v poslovnih prihodkih.
- Najbolje so poslovale gospodarske družbe v občini Krško, ki ustvarijo okoli dve tretjini dodane vrednosti regije, najslabše pa v občini Sevnica s 13 % ustvarjene dodane vrednosti gospodarskih družb regije.

4.7 Jugovzhodna Slovenija

V jugovzhodni Sloveniji sta v letu 2009 poslovali 2.202 gospodarski družbi ali 4,1 % gospodarskih družb Slovenije, zaposlovale pa so 29.976 delavcev, kar je 6,2 % delavcev v gospodarskih družbah Slovenije. Glede na predhodno leto se je število gospodarskih družb v regiji povečalo za 4,6 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za skoraj 6 %. Zmanjšanje števila zaposlenih je bilo veliko predvsem v nekaterih predelovalnih dejavnostih (npr. proizvodnja živil, proizvodnja pohištva, proizvodnja oblačil, proizvodnja električnih naprav). Od storitvenih dejavnosti so najbolj izstopale finančne in zavarovalniške dejavnosti, kjer se je število zaposlenih zmanjšalo kar za dobrih 80 %. Število zaposlenih na gospodarsko družbo se je tako v povprečju zmanjšalo. Vendar je v regiji nekaj gospodarskih družb z visoko nadpovprečnim številom zaposlenih na družbo, kar vpliva tudi na povprečje v regiji, ki je višje kot v Sloveniji. Podobno pa je tudi z višino sredstev na gospodarsko družbo.

Gospodarske družbe jugovzhodne Slovenije so v letu 2009 ustvarile 7,5 % dodane vrednosti v Sloveniji in tako za 0,3 o. t. povečale svoj delež. Gospodarska struktura regije je izrazito usmerjena v industrijo, ki ustvari skoraj 80 % dodane vrednosti. V industriji izstopajo predelovane dejavnosti, bolj natančno, farmacevtska industrija, ki ustvari skoraj polovico dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti oz. dobro tretjino dodane vrednosti regije in industrija motornih vozil z več kot petinskim deležem v dodani vrednosti predelovalnih dejavnosti in skoraj 18 % deležem v dodani vrednosti regije. Storitvene dejavnosti ustvarijo dobrih 15 % dodane vrednosti regije, gradbeništvo dobrih 5 %, kmetijstvo pa okoli enega odstotka. V strukturi dodane vrednosti se je povečal delež industrije, še posebej farmacevtske in avtomobilske.

Gospodarske družbe regije so leto 2009 zaključile z dobrimi 210 mio evrov neto čistega dobička, kar je sicer manj kot v letu 2008, ko so ga ustvarile skoraj 250 mio evrov, vendar so prispevale kar dobrih 38 % k neto čistemu dobičku Slovenije. Tako kmetijstvo in industrija kot tudi storitve so poslovale pozitivno, gradbeništvo pa je leto zaključilo z neto čisto izgubo. Skoraj v celoti je bil neto čisti dobiček ustvarjen v industriji – farmacevtski in nekaj tudi v avtomobilski. Nekatere dejavnosti so tudi povečale neto čisti dobiček glede na leto poprej – predvsem farmacevtska, pa tudi oblačilna, lesna in kemična industrija.

Tudi drugi kazalniki poslovanja so v gospodarskih družbah regije bistveno boljši kot v slovenskem povprečju. Delež neto čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je sicer glede na leto poprej povečal za 0,5 o. t. in znaša 0,9 %, kar je bistveno manj kot v slovenskem povprečju (2,9 %). Kapitalska pokritost stalnih sredstev je relativno visoka, saj znaša 82,5 % in se je glede na leto 2008 še povečala. Nadpovprečna je tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog (97,4 %). Donosnost sredstev in prihodkov se je v povprečju v regiji nekoliko zmanjšala, vendar je bistveno višja kot v Sloveniji. Gospodarnost poslovanja je nadpovprečna, čeprav se je glede na leto 2008 nekoliko zmanjšala. Še posebno visoka je v farmacevtski industriji. Med vsemi statističnimi regijami je prav gospodarstvo jugovzhodne Slovenije najbolj izvozno usmerjeno. Kar 64,2 % poslovnih prihodkov ustvari s prodajo na tujih trgih. Po izvozu najbolj izstopajo predelovane dejavnosti, še posebej farmacevtska in avtomobilska industrija, ki ustvarita okoli 90 % prihodkov z izvozom, okoli 80 % delež izvoza pa imata tudi kemična in strojna industrija. Produktivnost je v gospodarskih družbah regije nadpovprečna. Poslovni prihodki na zaposlenega so se glede na leto 2008 zmanjšali, medtem ko se je dodana vrednost na zaposlenega nominalno nekoliko povečala. Stroški dela na zaposlenega so blizu slovenskega povprečja, po deležu stroškov dela v dodani vrednosti (53,5 %) pa so gospodarske družbe regije podpovprečne (63,4 %). Nadpovprečno visok delež stroškov dela v dodani vrednosti pa je v tekstilni, oblačilni in pohištveni industriji in kmetijstvu. Plače na zaposlenega za okoli 6 % presegajo slovensko povprečje. Na področju industrije in predelovalnih dejavnosti plače na zaposlenega za dobrih 12 % presegajo slovensko povprečje, v farmacevtski industriji za okoli 70 %, nadpovprečne in na meji regijskega povprečja so tudi v kmetijstvu, v gradbeništvu in storitvenih dejavnosti pa dosegajo dobrih 90 % slovenskega povprečja. Ekonomska moč gospodarstva regije (dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca) za 8 % presega slovensko povprečje.

Najbolj uspešna občina v jugovzhodni Sloveniji je bila občina **Novo mesto**, kjer so gospodarske družbe ustvarile 211 mio evrov neto čistega dobička, kar je skoraj toliko kot v povprečju vse družbe v jugovzhodni Sloveniji. Poleg Novega mesta sta nekoliko več prispevali k neto čistemu dobičku regije le še občini Ribnica in Trebnje. V občini Novo mesto je v letu 2009 poslovalo 799 oz. 36,3 % gospodarskih družb regije, kjer je bilo zaposlenih več kot polovica vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije ali 15.698 delavcev. Število gospodarskih družb se je v občini povečalo za 5,3 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 1,2 %. Velikost gospodarskih družb v občini glede na število zaposlenih na družbo se je tako nekoliko znižala, vendar gre v občini še vedno za velike gospodarske družbe tako po številu zaposlenih, kot po višini sredstev na družbo. Delež izgube poslovnega leta znaša 0,3 % in pod povprečjem regije in tudi pod slovenskim povprečjem. Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev znaša 91,3 % in je bistveno višja (skoraj za dve tretjini) kot v slovenskem povprečju in tudi višja kot v regijskem povprečju. Kapital, rezervacije in dolgoročne finančne poslovne rezervacije pa celo presegajo sredstva, zaloge in dolgoročne poslovne terjatve za dobre 3 %. Donosnost sredstev in prihodkov se je glede na leto 2008 nekoliko zmanjšala, vendar je še vedno visoko nad regijskim in seveda tudi slovenskim povprečjem. Ob rahlem zmanjšanju glede na predhodno leto je visoka in nadpovprečna gospodarnost poslovanja in tudi produktivnost dela merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega. Dobrih 71 % poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe občine z izvozom, izvozna usmerjenost se je glede na leto 2008 še povečala za skoraj 3 o. t. Gospodarske družbe v občini Novo mesto

ustvarijo tudi najvišji delež prihodkov na tujih trgih med občinami jugovzhodne Slovenije. Stroški dela na zaposlenega so v gospodarskih družbah občine nadpovprečno visoki in tudi višji od regijskega povprečja, vendar pa znaša delež stroškov dela v dodani vrednosti le 46 % dodane vrednosti, kar je najmanj med občinami v regiji. V gospodarskih družbah občine so plače na zaposlenega nadpovprečno visoke (nad slovenskim in regijskim povprečjem) in so se glede na leto 2008 povečale za skoraj 5 % nominalno. Slovensko povprečje presegajo za dobro četrtino, regijsko pa za dobrih 18 %. Po ekonomski moči gospodarstva občina presega slovensko povprečje za tri krat, regijsko pa skoraj za 1,8 krat.

V letu 2009 so v jugovzhodni Sloveniji najslabše poslovale gospodarske družbe v občini **Metlika**, ki so ustvarile dobrih 9 mio evrov neto čiste izgube poslovnega leta, medtem ko so še leta 2008 ustvarile dobra 2 mio evrov neto čistega dobička. V občini je poslovalo 121 gospodarskih družb, kar je 5,5 % vseh gospodarskih družb regije, zaposlovale pa so 1.622 delavcev, kar je 5,4 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije, ustvarile pa so 2,8 % dodane vrednosti regije, kar je za 0,3 o. t. manj kot v letu 2008. Število gospodarskih družb se je v občini povečalo za dobrih 7 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za slab odstotek. Po številu zaposlenih na družbo je občina nad slovenskim povprečjem in blizu povprečja regije, po višini sredstev na družbo gre za manjše oz. podpovprečne družbe. Že tako podpovprečni kazalniki poslovanja gospodarskih družb v občini so se v letu 2009 še poslabšali. Močno se je povečal delež izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih in z 1,3 % narasel na 9,4 %. Nekoliko se je poslabšala tudi kapitalna pokritost stalnih sredstev, ki je bila že sicer podpovprečna in dosega 54,7 %. Gospodarnost poslovanja družb v občini se je poslabšala. V občini so gospodarske družbe v povprečju izkazovale izgubo iz poslovanja. Prav tako se je poslabšala dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog in znaša okoli 80 %. Zaradi negativnega poslovanja je tudi donosnost sredstev in prihodkov negativna. Produktivnost gospodarskih družb v občini merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega znaša le okoli 50 %, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega pa okoli 63 % slovenskega povprečja. Glede na leto 2008 se je zaostanek gospodarskih družb občine za slovenskim povprečjem še povečal. Usmerjenost v izvoz družb v občini je sicer nadpovprečna, saj gospodarske družbe ustvarijo skoraj 45 % prihodkov na tujih trgih, vendar se je znižala glede na leto 2008 in je pod regijskim povprečjem. Stroški dela na zaposlenega so nekoliko nižji kot leto poprej in so podpovprečni, povečal pa se je delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki znaša več kot tri četrtine dodane vrednosti in je tako nadpovprečen. Plače na zaposlenega so v gospodarskih družbah občine Metlika skoraj za četrtino nižje kot v slovenskem povprečju. Po ekonomski moči pa občina dosega le dobro polovico slovenskega povprečja.

Glavni poudarki:

- Slaba polovica neto čistega dobička gospodarskih družb Slovenije je ustvarjenega v tej regiji – je druga regija med statističnimi regijami po tem kazalniku, za osrednjeslovensko.
- Izrazito industrijska regija, kjer gospodarstvo pretežno temelji na dveh dejavnostih – farmacevtski in avtomobilski industriji.
- Regija ima nadpovprečno velike gospodarske družbe tako po številu zaposlenih kot po višini sredstev na družbo.
- Donosnost sredstev v gospodarskih družbah je najboljša v Sloveniji.
- Je najbolj izvozno usmerjena regija.
- Po ekonomski moči na prebivalca je druga med regijami – za osrednjeslovensko.
- Najbolj uspešne gospodarske družbe so v občini Novo mesto, ki je ustvarila skoraj ves neto čisti dobiček in 70 % dodane vrednosti gospodarskih družb regije, najmanj uspešne pa v občini Metlika, kjer gospodarske družbe prispevajo 2,8 % k dodani vrednosti regije.

4.8 Osrednjeslovenska regija

V letu 2009 je v osrednjeslovenski regiji poslovalo skoraj 45 % ali 24.191 gospodarskih družb Slovenije, ki so zaposlovale 37,3 % zaposlenih ali 178.911 vseh delavcev v gospodarskih družbah Slovenije. Število gospodarskih družb se je glede na predhodno leto povečalo za 2,8 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 3,6 %, kar je manj kot v slovenskem povprečju. V regiji prevladujejo manjše gospodarske družbe po številu zaposlenih na podjetje (glede na slovensko povprečje), saj imajo v povprečju 7,4 zaposlenih. Po velikosti izstopajo nekatere družbe v predelovalnih dejavnostih kot so npr. na področju farmacevtske kovinske, avtomobilске, kemične industrije. Tudi po višini sredstev na družbo so gospodarske družbe predvsem na področju predelovalnih dejavnosti pretežno nadpovprečne.

Gospodarske družbe osrednjeslovenske regije so v letu 2009 ustvarile 43,2 % dodane vrednosti Slovenije, od tega skoraj 70 % v storitvenih dejavnostih, 23 % v industriji, 7 % v gradbeništvu in 0,2 % v kmetijstvu. V industriji izstopata predvsem energetika s 4 % in farmacevtska industrija s 3,5 % ustvarjene dodane vrednosti, med storitvenimi dejavnostmi pa predvsem trgovina (27,8 %), informacijske in komunikacijske dejavnosti (12,5 %) in strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (11 %). Glede na leto 2008 se je dodana vrednost najbolj povečala v industriji (znotraj nje pa v energetiki – za 1,7 o. t.).

Gospodarske družbe regije so leto 2009 zaključile pozitivno, vendar so neto čisti dobiček v primerjavi z letom poprej več kot prepolovile. Ustvarile so dobrih 450 mio evrov neto čistega dobička, pri čemer so k neto čistemu dobičku največ prispevale storitvene dejavnosti – predvsem trgovina, v industriji pa predelovane dejavnosti in energetika. Storitvene dejavnosti so zmanjšale neto čisti dobiček skoraj za 540 mio evrov. V industriji je največji padec zabeležila industrija pijač, porast pa energetika.

Tudi drugi kazalniki poslovanja gospodarskih družb so se večinoma poslabšali, vendar so pretežno še vedno višji kot v slovenskem povprečju. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih so gospodarske družbe v regiji povečale, a je z 2,5 % pod slovenskim povprečjem. Močno se je povečal v proizvodnji pijač, kjer znaša kar 28 %, gospodarske družbe te dejavnosti pa imajo tudi kapitalsko pokritost stalnih sredstev le 37 %. Sicer je v gospodarskih družbah regije kapitalska pokritost stalnih sredstev nekoliko višja (59 %) in nadpovprečna, tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog je z dobrimi 90 % nad slovenskim povprečjem. Gospodarnost poslovanja se je nekoliko poslabšala, vendar je še vedno višja od slovenskega povprečja. Tudi donosnost sredstev in prihodkov se je zmanjšala, a je še nadpovprečna. Produktivnost dela se je zmanjšala, a je med najvišjimi v Sloveniji. Zaradi gospodarske strukture regija manj izvažata, kar se kaže v podpovprečnem deležu poslovnih prihodkov ustvarjenih na tujih trgih (18,9 %; slovensko povprečje 28 %). Stroški dela na zaposlenega so najvišji med statističnimi regijami, pri čemer so najvišji v farmacevtski industriji, proizvodnji pijač in energetiki. Delež stroškov dela v dodani vrednosti znaša v povprečju 60 % in je pod slovenskim povprečjem (63,4). Plače na zaposlenega so v gospodarskih družbah regije za okoli 10 % višje kot v slovenskem povprečju in obenem najvišje med vsemi statističnimi regijami. Glede na leto 2008 so se nominalno povečale za 1,1 %. Najvišje so bile na področju dejavnosti javne uprave, kjer so za 2,3-krat presegle slovensko povprečje, za okoli 2 krat so presegale slovensko povprečje v farmacevtski industriji, za 1,7-krat v finančni in zavarovalniški dejavnosti ter informacijskih in komunikacijskih dejavnostih, za 1,5-krat na področju energetike in 1,4-krat v proizvodnji pijač. Ekonomska moč gospodarstva osrednjeslovenske regije je najvišja v Sloveniji in za dve tretjini presega slovensko povprečje.

Najuspešnejša občina regije po ustvarjenem neto čistem dobičku je bila občina **Ljubljana**, kjer je poslovalo kar dobrih 70 % vseh gospodarskih družb regije, ki zaposlujejo dobrih 78 % zaposlenih v gospodarskih

družbah regije in ustvarijo okoli 83 % dodane vrednosti regije. Obenem to pomeni tudi tretjino vseh slovenskih gospodarskih družb in okoli 30 % zaposlenih v njih in 36 % ustvarjene dodane vrednosti. Taka koncentracija gospodarskih družb in delavcev v regiji ni značilna za nobeno drugo statistično regijo. Število gospodarskih družb v občini Ljubljana se je glede na leto 2008 povečalo za 2,7 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 3,3 %. Po številu zaposlenih na gospodarsko družbo so te podpovprečne.

Gospodarske družbe ljubljanske občine so v letu 2009 ustvarile okoli 418 mio evrov neto čistega dobička, kar je za 55 % manj kot leta 2008. Večinoma so se tudi drugi kazalniki poslovanja poslabšali glede na predhodno leto, vendar so v glavnem tako nad regijskim kot tudi nad slovenskim povprečjem. Skoraj za 1 % se je povečal delež neto čiste izgube v celotnih prihodkih. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je nekoliko zmanjšala, a je nad slovenskim povprečjem in tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je zmanjšala za 2 %, a je še na ravni slovenskega povprečja. Donosnost sredstev in prihodkov se je prav tako zmanjšala, a je nad regijskim povprečjem in skoraj še enkrat večja kot v slovenskem povprečju. Tudi produktivnost dela je še vedno nad regijskim in slovenskim povprečjem. Zaradi strukture po dejavnosti gospodarske družbe v občini Ljubljana le dobrih 18 % poslovnih prihodkov ustvarijo z izvozom, kar je blizu ravni regijskega povprečja. Stroški dela na zaposlenega so med najvišjimi v regiji, povečal se je tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti in znaša 58,8 %. Plače na zaposlenega so med najvišjimi v regiji in za 4,1 % presegajo regijsko ter za 14 % slovensko povprečje. Ekonomska moč gospodarstva občine je za skoraj 1,6-krat višja od regijskega in za okoli 2,6-krat višja od slovenskega povprečja.

Poslovno leto so v regiji najslabše zaključile gospodarske družbe v občini **Ivančna Gorica**, ki so ustvarile 27 mio evrov neto čiste izgube, medtem ko so s 6 mio evrov neto čiste izgube zaključile tudi leto 2008. V občini je v letu 2009 poslovalo 280 gospodarskih družb ali 1,2 % gospodarskih družb regije, ki so zaposlovale 2.315 delavcev ali 1,3 % zaposlenih v gospodarskih družbah regije in ustvarile 0,8 % dodane vrednosti regije. Število zaposlenih se je zmanjšalo kar za 8,5 %, medtem ko se je število gospodarskih družb povečalo kar za 6,1 %. Velikost gospodarskih družb v občini je po številu zaposlenih nekoliko nad povprečjem regije in pod slovenskim povprečjem, po višini sredstev na zaposlenega gre za podpovprečne družbe. V občini so gospodarske družbe močno povečale delež izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih, ki znaša 16,6 % in je za 10,7 o. t. višji kot leto poprej. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je zmanjšala za 4 o. t. in je še nad slovenskim in tudi regijskim povprečjem. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je nekoliko povečala vendar je še pod regijskim povprečjem in blizu ravni slovenskega povprečja. Izboljšala se je gospodarnost poslovanja tako da poslovni prihodki pokrijejo poslovne odhodke. Poslabšala je se donosnost sredstev in prihodkov in tudi produktivnost dela, merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega. Produktivnost merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega se je malenkost povečala, a dosega le okoli 60 % regijskega povprečja. V občini so gospodarske družbe za 9,3 o. t. zmanjšale izvozno usmerjenost in tako v letu 2009 ustvarile 37,2 % poslovnih prihodkov na tujih trgih. Stroški dela na zaposlenega so se ob zmanjšanju števila zaposlenih tudi zmanjšali in so pod regijskim in tudi slovenskim povprečjem. Delež stroškov dela v dodani vrednosti pa je kljub zmanjšanju še vedno nadpovprečno visok (73,6 %). Plače na zaposlenega so med najnižjimi v regiji in znašajo slabih 70 % regijskega in okoli 75 % slovenskega povprečja. Po ekonomski moči gospodarstva dosega občina 27,6 % regijskega in 46,2 % slovenskega povprečja.

Glavni poudarki:

- Je regija, kjer je skoncentrirane skoraj polovico gospodarske aktivnosti Slovenije.
- Ustvarila je skoraj 80 % neto čistega dobička Slovenije in je po tem kazalniku na prvem mestu.

- Največji delež dodane vrednosti (okoli 70 %) in obenem največ med statističnimi regijami ustvarijo gospodarske družbe v storitvenih dejavnostih.
- Kljub neto čistemu dobičku se je poslovanje gospodarskih družb regije poslabšalo, predvsem zaradi slabih rezultatov v proizvodnji pijač, prometu in skladiščenju in finančnih in zavarovalniških dejavnostih.
- Plače na zaposlenega so med statističnimi regijami najvišje v gospodarskih družbah osrednjeslovenske regije.
- Delež izvoza v poslovnih prihodkih je med vsemi regijami najnižji, kar je posledica gospodarske strukture regije.
- Regija je najvišja po ekonomski moči gospodarstva.
- V regiji so najbolje poslovale gospodarske družbe v občini Ljubljana, ki ustvarijo 83 % dodane vrednosti in najslabše v občini Ivančna Gorica, ki ustvarijo manj kot odstotek dodane vrednosti regije.

4.9 Gorenjska regija

V gorenjski regiji je v letu 2009 poslovalo 4.923 gospodarskih družb, kar je 9,1 % gospodarskih družb Slovenije, ki so zaposlovale 41.531 delavcev oz. 8,7 % zaposlenih v gospodarskih družbah Slovenije. Število gospodarskih družb se je glede na predhodno leto povečalo za 3,3 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 6,5 % oz. za skoraj 3.000 delavcev. Relativno je največje zmanjšanje števila zaposlenih zabeležila proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov (kar za dve tretjini), absolutno pa proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov (več kot 500 delavcev). Število zaposlenih na gospodarsko družbo je podpovprečno (8,4) in se je zmanjšalo za enega zaposlenega glede na leto 2008. Vendar na nekaterih področjih predelovalnih dejavnosti prevladujejo velika podjetja (npr. v proizvodnji kovin in proizvodnji električnih naprav).

Gospodarske družbe gorenjske regije so v letu 2009 ustvarile 7,7 % dodane vrednosti vseh slovenskih gospodarskih družb, kar je za 0,3 o. t. manj kot leto poprej. V strukturi dodane vrednosti, ki jo ustvarijo gospodarske družbe gorenjske regije predstavlja 52,3 % industrija, 6,7 % gradbeništvo, 40,5 % storitvene dejavnosti in 0,5 % kmetijstvo. Edino na področju industrije ustvarijo gospodarske družbe regije nadpovprečni delež, ki se je glede na predhodno leto nekoliko zmanjšal. Povečal pa se je delež storitvenih dejavnosti in gradbeništva.

Gospodarstvo regije je leto 2009 zaključilo z dobrimi 146 mio evrov neto čistega dobička, kar je za dobrih 6 mio evrov več kot leto 2008 in obenem okoli 27 % neto čistega dobička Slovenije. K ustvarjenemu neto čistemu dobičku so največ prispevale storitvene dejavnosti, ki pa so ga kar za 20 % zmanjšale glede na predhodno leto. Okoli 45 % neto čistega dobička regije so ustvarile gospodarske družbe s področja industrije, ki so ga glede na predhodno leto skoraj dvakrat povečale, pri čemer je bila proizvodnja drugih strojev in naprav najbolj uspešna v regiji. Najslabše je poslovala kovinska industrija, ki je ustvarila za dobrih 20 mio evrov neto čiste izgube.

Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je povečal za 0,6 o. t. in znaša 2 %. Povečal se je predvsem v gospodarskih družbah, ki ne zaposlujejo veliko delavcev (npr. proizvodnja pijač), razen v kovinski industriji, v okviru storitvenih dejavnosti pa v gostinstvu. Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev se je glede na predhodno leto v povprečju nekoliko zmanjšala, a je za dobro četrtino nad slovenskim povprečjem. Tudi

dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog je nekoliko nad slovenskim povprečjem. Donosnost sredstev je v regiji nadpovprečna in je ostala na ravni iz leta 2008, donosnost prihodkov, ki je tudi nadpovprečna, pa se je nekoliko povečala. Gospodarnost poslovanja se je nekoliko poslabšala in je tudi pod slovenskim povprečjem. Po produktivnosti so gospodarske družbe v regiji podpovprečne. Za okoli 16 % se je poslabšala produktivnost merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega, nekoliko manj pa merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega. Skoraj 36 % poslovnih prihodkov gospodarske družbe regije ustvarijo s prodajo na tujih trgih, kar je za 28 % več kot znaša slovensko povprečje. Najbolj izvozno so usmerjene gospodarske družbe v predelovanih dejavnostih, ki v povprečju ustvarijo za okoli 68 % poslovnih prihodkov z izvozom.

Stroški dela na zaposlenega so v regiji podpovprečni, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa znaša skoraj 70 %, kar je nad slovenskim povprečjem. Zelo visok delež stroškov dela v dodani vrednosti je v rudarstvu, pa tudi v nekaterih dejavnostih predelovalne industrije (npr. v proizvodnji pijač, oblačil, kovin). Povprečna plača na zaposlenega je za okoli 5 % nižja od slovenskega povprečja. Visoka je v rudarstvu, kjer za okoli 85 % presega slovensko povprečje, pa tudi v finančni in zavarovalniški dejavnosti kjer presega slovensko povprečje za dobre tri četrtine. Najnižje povprečne plače na zaposlenega so v proizvodnji oblačil, farmacevtskih surovin in preparatov, proizvodnji usnja in proizvodnji tekstilij (med 65 % in 73 % slovenskega povprečja). Po ekonomski moči gospodarstva dosega regija okoli tri četrtine slovenskega povprečja.

V letu 2009 so najuspešneje zaključile poslovanje gospodarske družbe v občini **Škofja Loka**, ki so ustvarile dobrih 90 mio evrov neto čistega dobička poslovnega leta. V tej občini je poslovalo 542 ali 11 % gospodarskih družb regije, ki so zaposlovale 5.077 delavcev ali 12,2 % delavcev regije in ustvarile 13,3 % dodane vrednosti regije. Število gospodarskih družb se je v tej občini zmanjšalo za eno družbo, število zaposlenih pa kar za 15,2 %. Velikost gospodarskih družb po številu zaposlenih se zmanjšuje, a je še nadpovprečna (9,4 zaposlenega na družbo). Po višini sredstev na družbo pa so te podpovprečne. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih je podpovprečen (0,6 %) in se je glede na leto 2009 še zmanjšal za 0,5 o. t. Močno se je povečala kapitalna pokritost stalnih sredstev, ki znaša skoraj 85 %, za dobrih 18 % pa se je povečala tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki znaša 100,3 %. Gospodarske družbe v občini so močno izboljšale kazalnike donosnosti (donosnost sredstev in donosnost prihodkov), ki so visoko nadpovprečni. Produktivnost dela je podpovprečna. Merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega se je poslabšala, z dodano vrednostjo na zaposlenega pa izboljšala. Skoraj 50 % poslovnih prihodkov gospodarske družbe občine ustvarijo s prodajo na tujih trgih, vendar se je delež tako ustvarjenih prihodkov glede na leto 2008 zmanjšal za 1,4 o. t. Stroški dela na zaposlenega so podpovprečni, a glede na predhodno leto nekoliko višji. Delež stroškov dela v dodani vrednosti pa se je zmanjšal in znaša 64,2 %. Plače na zaposlenega so za okoli 3 % nižje kot v slovenskem povprečju. Ekonomska moč gospodarstva občine znaša 91,8 % slovenskega povprečja, a je med najvišjimi v regiji in presega regijsko povprečje za dobrih 14 %.

Najslabše rezultate poslovanja v tej regiji so v letu 2009 izkazale gospodarske družbe v občini **Jesenice**, ki so ustvarile dobrih 20 mio evrov neto čiste izgube, leto poprej pa okoli 30 mio evrov neto čistega dobička. V občini je poslovalo 329 gospodarskih družb ali 6,7 % vseh v regiji, ki so zaposlovale 3.643 zaposlenih ali 8,8 %, ustvarile pa so slabih 7 % dodane vrednosti regije. Ob povečanju števila gospodarskih družb za 2,8 % se je število zaposlenih v njih zmanjšalo za 5,4 %, s tem pa se je zmanjšalo tudi število zaposlenih na družbo, ki pa je še vedno nadpovprečno visoko (11,1; slovensko povprečje: 8,9). Po višini sredstev na podjetje pa so družbe bližje povprečju. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je povečal z 0,3 % na 5,7 % in je med najvišjimi v regiji. Kapitalna pokritost stalnih sredstev je skoraj 80 %. Glede na leto 2008 se je zmanjšala, vendar še vedno za 20 o. t. presega slovensko povprečje. Zmanjšala se je tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki pa je tudi nadpovprečna. Zaradi negativnega poslovanja

gospodarskih družb se je poslabšala donosnost sredstev in prihodkov in gospodarnost poslovanja – gospodarske družbe v občini so v povprečju izkazale izgubo iz poslovanja. Produktivnost dela je slabša kot v slovenskem povprečju. Merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega je boljša kot v regijskem povprečju. Gospodarske družbe v občini so močno usmerjene v izvoz, saj dobro polovico poslovnih prihodkov ustvarijo na tujih trgih, vendar se je delež izvoza glede na leto 2008 nekoliko zmanjšal. Stroški dela na zaposlenega so se glede na predhodno leto nekoliko zmanjšali in so blizu regijskega povprečja, močno pa se je povečal delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki znaša 86,4 % dodane vrednosti. Plače na zaposlenega so na ravni regijskega povprečja in za okoli 4 % nižje kot v slovenskem povprečju. Ekonomska moč gospodarstva občine dosega le okoli 50 % slovenskega povprečja.

Glavni poudarki:

- Je tretja regija po ustvarjenem neto dobičku gospodarskih družb in glede na predhodno leto so ga družbe nominalno povišale.
- Več kot polovico dodane vrednosti ustvarijo gospodarske družbe s področja industrije.
- Najbolje so poslovale gospodarske družbe v občini Škofja Loka, ki sicer ustvarijo okoli 13 % dodane vrednosti regije in najslabše v občini Jesenice, ki ustvarijo 7 % dodane vrednosti regije.

4.10 Notranjsko-kraška regija

V letu 2009 je v notranjsko-kraški regiji poslovalo 1,6 % (852) gospodarskih družb Slovenije, ki so zaposlovale 1,9 % (oz. 9.241) zaposlenih v gospodarskih družbah Slovenije. Število gospodarskih družb je naraslo za 4,3 %, število zaposlenih v njih pa se je zmanjšalo za 0,8 %. Notranjsko-kraška regija je imela obenem tudi najmanjši padec števila zaposlenih v gospodarskih družbah med vsemi slovenskimi regijami. Po velikosti so v notranjsko-kraški regiji večje gospodarske družbe kot v slovenskem povprečju (10,8: slovensko povprečje: 8,9). Po višini sredstev na gospodarsko družbo pa so gospodarske družbe v tej regiji bistveno pod slovenskim povprečjem. Velike družbe po številu zaposlenih so v proizvodnji električnih naprav (ki izstopa tudi po višini sredstev na podjetje) in v proizvodnji pohištva.

Gospodarske družbe notranjsko-kraške regije so v letu 2009 ustvarile 1,4 % dodane vrednosti Slovenije. Manjši delež je ustvarila le še zasavska regije. Pretežni del – dobrih 60 % dodane vrednosti regije so ustvarile gospodarske družbe v industriji, dobro četrtino v storitvenih dejavnostih, slabih 5 % v gradbeništvu in 7,8 % v kmetijstvu. Večino dodane vrednosti v industriji ustvarijo predelovalne dejavnosti v okviru teh pa proizvodnja kovinskih izdelkov, proizvodnja električnih naprav in obdelava in predelava lesa.

V letu 2009 je bilo poslovanje gospodarskih družb v regiji slabše kot leta 2008. Leto so družbe v regiji sicer zaključile s 668.000 evri neto čistega dobička, kar pa je bistveno manj kot leto poprej, ko je imelo dobrih 12 mio evrov neto čistega dobička. Negativno so poslovale družbe na področju kmetijstva in industrije, družbe na področju gradbeništva in storitev, ki so leto sicer zaključile z neto čistim dobičkom, pa so dobiček tudi precej zmanjšale. V predelovalnih dejavnostih so močno poslabšale poslovanje predvsem gospodarske družbe s področja proizvodnje kovinskih izdelkov, proizvodnje pohištva in proizvodnje drugih strojev in naprav. V okviru storitvenih dejavnosti so najvišji neto čisti dobiček ustvarile gospodarske družbe s področja prometa in skladiščenja. Najbolj pa se je izboljšalo poslovanje v finančni in zavarovalniški dejavnosti ter gostinstvu.

Kazalnika donosnosti prihodkov in sredstev pa tudi kazalnik gospodarnosti poslovanja so se poslabšali. Vsi trije kazalniki so tudi pod slovenskim povprečjem. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se

je povečal za 1 o. t. in znaša 2 % celotnih prihodkov. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je sicer nekoliko zmanjšala, vendar je nad slovenskim povprečjem, medtem ko se je dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog celo nekoliko povečala in je znašala 88,8 % (slovensko povprečje: 89,9 %). Produktivnost dela je podpovprečna in se je glede na leto 2008 poslabšala. Gospodarstvo regije ustvari dobrih 42 % prihodkov s prodajo na tujih trgih, kar je nadpovprečen delež. V izvoz sta predvsem usmerjeni proizvodnja pohištva in proizvodnja električnih naprav, ki pa sta tudi delež izvoza zmanjšali glede na predhodno leto.

Stroški dela na zaposlenega so se malenkost zmanjšali in so podpovprečni, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa je porasel in s skoraj 72 % presega tudi slovensko povprečje. Plače na zaposlenega so okoli 15 % nižje od slovenskega povprečja in so obenem najnižje med statističnimi regijami. V predelovalnih dejavnost pa so še nižje (okoli 82 % slovenskega povprečja). Ekonomska moč gospodarstva regije dosega le 57 % slovenskega povprečja. Nižja je le še v pomurski regiji.

Najboljše rezultate poslovanja so v letu 2009 izkazale gospodarske družbe v občini **Ilirska Bistrica**, njihov neto čisti dobiček je znašal 3,6 mio evrov, kar je nominalno celo malenkost več kot v letu poprej. V občini je poslovala petina gospodarskih družb regije (174), ki so zaposlovale 16,5 % delavcev (1.528) in ustvarile 19,5 % dodane vrednosti regije. Število gospodarskih družb se je v občini zmanjšalo za dve družbi, število zaposlenih pa za skoraj desetino. Gospodarske družbe občine so glede na velikost na meji slovenskega povprečja po številu zaposlenih na gospodarsko družbo in podpovprečne po višini sredstev na družbo. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je nekoliko povečal, poslabšala pa se je gospodarnost poslovanja, ki je na meji slovenskega povprečja. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je nizka in znaša le slabih 44 %, a se je glede na leto 2008 izboljšala. Visoka in obenem nadpovprečna (97,3 %) pa je dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog. Donosnost sredstev in prihodkov je v med najboljšimi v regiji in se je glede na leto 2008 izboljšala. Najboljša v regiji je tudi produktivnost dela, a obenem pod slovenskim povprečjem. Gospodarske družbe v občini ustvarijo na tujih trgih skoraj 47 % poslovnih prihodkov. Stroški dela na zaposlenega so na meji regijskega in pod slovenskim povprečjem. Delež stroškov dela v dodani vrednosti pa presega 60 %, kar je najmanj v regiji. Plače na zaposlenega so na meji regijskega povprečja in za okoli 15 % nižje kot v slovenskem povprečju. Po ekonomski moči gospodarstva dosega občina le 41,5 % slovenskega in 73 % regijskega povprečja.

V letu 2009 so najslabše zaključile poslovanje gospodarske družbe v občini **Loška dolina**, ki so ustvarile 3,8 mio evrov neto čiste izgube, medtem ko so imele še leta 2008 833.000 neto čistega dobička. V občini je poslovalo 5,3 % gospodarskih družb (45), ki so zaposlovale 12,4 % delavcev (1.149), ustvarile pa so 12 % dodane vrednosti regije. Ob rahlem porastu števila gospodarskih družb se je število zaposlenih v njih zmanjšalo za 8 %.

Po številu zaposlenih in tudi po višini sredstev na gospodarsko družbo gre v občini za družbe, ki so večje od slovenskega povprečja, pri čemer se je velikost družb v povprečju glede na predhodno leto zmanjšala. Gospodarske družbe v občini so v letu 2009 močno povečale delež izgube v celotnih prihodkih, ki znaša 5,1 %. Gospodarnost poslovanja se je poslabšala in občina izkazuje izgubo iz poslovanja. Tako kapitalska pokritost stalnih sredstev kot dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog sta v občini izredno visoki. Čeprav sta se glede na leto 2008 nekoliko zmanjšali, še vedno presegata 100 %. Zaradi negativnega poslovanja se je poslabšala donosnost prihodkov in sredstev. Produktivnost dela, merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega dosega le 52 % slovenskega povprečja in glede na leto 2008 so gospodarske družbe v občini še povečala ta zaostanek, prav tako pa tudi zaostanek za regijskim povprečjem, ki znaša okoli 80 %. Po dodani vrednosti na zaposlenega so rezultati gospodarskih družb v občini nekoliko boljši. Dosegajo dobrih

73 % slovenskega in 97 % regijskega povprečja. Tudi ta kazalnik so gospodarske družbe v občini poslabšale glede na leto 2008. Skoraj 63 % poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe v občini z izvozom, kar je največ med vsemi občinami v regiji. Po stroških dela na zaposlenega gospodarske družbe občine presegajo regijsko povprečje in zaostajajo za slovenskim, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa znaša skoraj 86 %, kar je več kot znaša državno in tudi regijsko povprečje. Plače na zaposlenega pa so prav v tej občini najvišje in presegajo regijsko povprečje za okoli 15 % in so obenem za okoli 3 % nižje kot v slovenskem povprečju. Ekonomska moč občine dosega okoli 90 % slovenskega povprečja, kar je največ med občinami notranjsko-kraške regije.

Glavni poudarki:

- Je ena izmed regij, kjer so gospodarske družbe ustvarile enega najmanjših neto dobičkov in pol manjšega kot leto poprej.
- Število zaposlenih v gospodarskih družbah se je najmanj zmanjšalo med vsemi regijami.
- Manjši delež dodane vrednosti gospodarskih družb Slovenije ustvarijo le še gospodarske družbe v zasavski regiji.
- Relativno visok delež dodane vrednosti ustvarijo gospodarske družbe v kmetijstvu – najvišjega med vsemi regijami.
- Po produktivnosti dela imajo slabše rezultate le še gospodarske družbe v slabša pomurski regiji.
- Zaposleni v gospodarskih družbah notranjsko-kraške regije so imeli najnižje plače med vsemi regijami.
- Po deležu izvoza je regija na tretjem mestu med regijami.
- Najuspešnejše so bile gospodarske družbe v občini Ilirska Bistrica, ki so ustvarile slabo petino dodane vrednosti gospodarskih družb regije, najslabše pa v občini Loška dolina z dobro desetino ustvarjene dodane vrednosti regije.

4.11 Goriška regija

V goriški regiji je v letu 2009 poslovalo 4,9 % (2.661) gospodarskih družb Slovenije, ki so zaposlovale 5,3 % (25.560) delavcev v gospodarskih družbah Slovenije. Število gospodarskih družb se je glede na leto 2008 povečalo za 4,4 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 9,7 % oz. za 2.751 delavcev. Relativno in absolutno je bil največji upad števila zaposlenih dosežen v proizvodnji motornih vozil, prikolic in polprikolic, kjer se je število zaposlenih zmanjšalo kar za četrtno. Za okoli petino je bilo nižje število zaposlenih tudi na področju popravil in montaže strojev in naprav, proizvodnji usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov, v zdravstvu in socialnem varstvu. V absolutnem smislu je poleg proizvodnje motornih vozil največje zmanjšanje števila zaposlenih zabeležila proizvodnja električnih naprav, gradbeništvo, trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil ter proizvodnja živil. Po številu zaposlenih na gospodarsko družbo so v regiji večje družbe kot v slovenskem povprečju, še posebno v predelovalnih dejavnostih (npr. elektro industrije, industrija motornih vozil, usnjarska industrija). Po višini sredstev na družbo pa so družbe v goriški regiji pod slovenskim povprečjem, izstopajo pa nekatere družbe v industriji.

Gospodarske družbe goriške regije so v letu 2009 ustvarile 4,9 % slovenske dodane vrednosti, kar je za 0,4 o. t. manj kot leta 2008. Skoraj polovico dodane vrednosti ustvarijo gospodarske družbe s področja industrije – predvsem predelovalne dejavnosti (npr. proizvodnja električnih naprav), 36,2 % storitvene dejavnosti, 13,8 %

gradbeništvo in 0,6 % kmetijstvo. Glede na leto 2008 se je delež industrije nekoliko zmanjšal, na račun povečanja deleža storitvenih dejavnosti in gradbeništva.

Leto 2009 so gospodarske družbe v regiji zaključile s skoraj 23 mio evrov neto čiste izgube, medtem ko so v letu 2008 poslovale pozitivno in imele dobrih 64 mio evrov neto čistega dobička. Negativno so poslovale družbe v industriji in storitvenih dejavnostih. V okviru industrije so imele največji delež neto čiste izgube družbe v predelovalnih dejavnostih – predvsem v proizvodnji motornih vozil, proizvodnji živil in proizvodnji pijač. Med storitvenimi dejavnostmi so negativno poslovale družbe v kulturni, razvedrilni in rekreacijski dejavnosti. Največji neto čisti dobiček pa so ustvarile družbe v proizvodnji električnih naprav, v gradbeništvu ter v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v okviru storitvenih dejavnosti.

Zaradi negativnega poslovanja se je tudi donosnost sredstev in prihodkov poslabšala in je negativna. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je povečal za 2 o. t. in je znašal 3,9 %, kar je nad slovenskim povprečjem. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se ni bistveno spremenila in je nad slovenskim povprečjem. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog pa se je nekoliko povišala in je znašala 88,4 % (slovensko povprečje: 89,9 %). Gospodarnost poslovanja se je poslabšala in je pod slovenskim povprečjem. 31 % poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe v regiji s prodajo na tujih trgih, kar je več kot znaša slovensko povprečje. Najbolj izvozno usmerjeni panogi sta proizvodnja motornih vozil in proizvodnja drugih vozil in plovil. Slednja ustvari z izvozom kar 97 % poslovnih prihodkov. Produktivnost dela jev regiji podpovprečna in se je glede na leto 2008 poslabšala. Stroški dela na zaposlenega so malo nad slovenskim povprečjem in so se nominalno tudi malenkost povečali. Delež stroškov dela v dodani vrednosti pa je nadpovprečen in znaša slabih 70 %. Plače na zaposlenega so malenkost nad slovenskim povprečjem. Najvišje so na področju kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnosti, kjer za dobrih 70 % presegajo slovensko povprečje. V industriji so najvišje na področju energetike in v proizvodnji drugih vozil in plovil, kjer so za dobrih 40 % višje kot v slovenskem povprečju. Ekonomska moč gospodarstva regije je za okoli 15 % nižja od slovenskega povprečja. Glede na leto 2008 je regija poglobila svoj zaostanek za slovenskim povprečjem za okoli 5 indeksnih točk.

Med občinami goriške regije so največji neto čisti dobiček v letu 2009 ustvarile gospodarske družbe v občini **Ildrija** – skoraj 12,5 mio evrov, kar je za okoli 3 mio evrov več kot leta 2008. V občini je poslovalo 8,8 % (235) gospodarskih družb regije, ki so zaposlovale 14 % delavcev (3.568) in ustvarile skoraj 13 % dodane vrednosti regije. Ob porastu števila gospodarskih družb za skoraj 4 % se je število zaposlenih v njih zmanjšalo za skoraj 12 %. Število zaposlenih na podjetje je v povprečju v občini za več kot 6 zaposlenih višje kot v slovenskem povprečju. Tudi po višini sredstev na podjetje gre za večje družbe kot v slovenskem povprečju. Že tako nizek in podpovprečen delež izgube v celotnih prihodkih se je znižal na 0,6 %. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je sicer nekoliko zmanjšala, a še vedno presega slovensko povprečje skoraj za polovico. Kapital, rezervacije in dolgoročne finančne poslovne obveznosti pa presegajo sredstva, zaloge in dolgoročne poslovne terjatve za 3,5 %. Gospodarnost poslovanja se je nekoliko zmanjšala, donosnost sredstev in prihodkov pa povečala in je nadpovprečna. Slabo polovico poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe z izvozom. Produktivnost dela po poslovnih prihodkih na zaposlenega je za okoli 10 % nižja od slovenskega povprečja, po dodani vrednosti na zaposlenega pa za okoli 15 %. Strošku dela na zaposlenega so za okoli 6 % nižji od slovenskega povprečja in so se glede na leto 2008 nekoliko znižali. Delež stroškov dela v dodani vrednosti pa znaša okoli 70 %, kar je za dobrih 10 % več kot v slovenskem povprečju. Plače na zaposlenega so se znižale in so za slabih 7 % pod slovenskim povprečjem in tudi nižje od regijskega povprečja. Po ekonomski moči je gospodarstvo občine za okoli 9 % višje kot je državno povprečje in za okoli 28 % višje kot je regijsko povprečje.

V regiji so najvišjo čisto izgubo poslovnega leta, to je dobrih 23 mio evrov, izkazale gospodarske družbe v občini **Šempeter-Vrtojba**, glede na leto 2008 so izguba povečale za 22 mio evrov. V občini posluje kar desetina gospodarskih družb regije, ki zaposlujejo 9,6 % delavcev in ustvarijo 7,4 % dodane vrednosti v regiji. Delež ustvarjene dodane vrednosti se je glede na leto 2008 zmanjšal kar za 3 o. t., delež zaposlenih v gospodarskih družbah pa za skoraj petino, ob porastu gospodarskih družb za 7,8 %. Gospodarske družbe v občini so povečale delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih s 3,2 % na 9,4 %, kar je najvišji delež v regiji. Kapitalska pokritost stalnih sredstev se je znižala in je za dobrih 20 % nižja od slovenskega povprečja, močno se je znižala tudi dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki znaša okoli 68 % in je za okoli četrtino manjša od slovenskega povprečja. Zaradi negativnega poslovanja se je močno zmanjšala tudi donosnost sredstev in prihodkov. Produktivnost dela, merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega se je zmanjšala na dobrih 78 % slovenskega povprečja, še nižja pa je merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, ki znaša le okoli 70 % slovenskega povprečja. Po obeh kazalnikih so gospodarske družbe občine še leta 2008 dosegala okoli 90 % slovenskega povprečja. Gospodarske družbe občine so kar 58 % poslovnih prihodkov ustvarile na tujih trgih, kar pa je za 4,7 o. t. manj kot leto poprej. Plače na zaposlenega so blizu slovenskega povprečja in za okoli 2 % nižje od regijskega povprečja. Po dodani vrednosti na prebivalca občina še vedno za 16,5 % presega slovensko povprečje in za 37,5 % tudi regijsko, kar pa je bistveno manj kot leta 2008, ko je presegala slovensko povprečje za dobre tri četrtine.

Glavni poudarki:

- Sodi med regije, kjer so gospodarske družbe v letu 2009 najbolj povečale neto čisto izgubo in poslovale negativno.
- Je med tremi regijami, poleg pomurske in zasavske, ki so najbolj zmanjšale delež industrije v strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb regije.
- Poleg pomurske so najbolj povečale delež gradbeništva v strukturi dodane vrednosti regije.
- V regiji so najboljše poslovale gospodarske družbe v občini Idrija, ki ustvarijo 13 % dodane vrednosti in najslabše v občini Šempeter-Vrtojba, ki ustvarijo dobrih 7 % dodane vrednosti gospodarskih družb regije.

4.12 Obalno-kraška regija

V obalno-kraški regiji je v letu 2009 poslovalo 6,7 % oz. 3.586 gospodarskih družb Slovenije, ki so zaposlovale 4,6 % oz. 21.881 delavcev. Število gospodarskih družb se je glede na leto 2008 povečalo skoraj za 4 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 2,4 %. Največji padec števila zaposlenih tako v absolutnem kot relativnem smislu so zabeležile gospodarske družbe v predelovalnih dejavnostih (najbolj v proizvodnji živil in proizvodnji izdelkov iz gume in plastičnih mas in proizvodnja kovin). Po številu zaposlenih na gospodarsko družbo so v obalno-kraški regiji v povprečju najmanjše družbe v Sloveniji in tudi po višini sredstev na družbo gre družbe, ki so manjše kot v slovenskem povprečju.

Gospodarske družbe obalno-kraške regije so ustvarile 4,7 % slovenske dodane vrednosti. Največ, 64,7 %, je bilo ustvarjene dodane vrednosti v storitvenih dejavnosti, slaba četrtina v industriji, 11,1 % v gradbeništvu in 0,1 % v kmetijstvu. Glede na leto 2008 se ta struktura skoraj ni spremenila. V storitvenih dejavnostih največ k ustvarjeni dodani vrednosti prispevata promet in trgovina, v industriji pa proizvodnja motornih vozil, oskrba z vodo, kovinska in živilska industrija.

Poslovanje gospodarskih družb v obalno-kraški regiji je bilo v letu 2009 še slabše kot leto poprej. Gospodarske družbe v regiji so zaključile leto z dobrimi 161 mio evri neto čiste izgube, kar je skoraj dvakrat toliko kot v letu 2008. Obenem je to regija z najvišjo neto čisto izgubo v letu 2009, leto poprej pa je bila tudi edina regija, ki je imela negativni poslovni izid. V letu 2009 so negativno poslovale družbe v storitvenih dejavnostih, predvsem v prometu in skladiščenju, v finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter v gostinstvu. Negativno so poslovale tudi družbe v kmetijstvu, medtem ko so družbe v industriji in gradbeništvu sicer poslovale pozitivno, vendar so v industriji skoraj za 4-krat zmanjšale neto čisti dobiček, v gradbeništvu pa za 5-krat.

Tudi ostali kazalniki poslovanja gospodarskih družb v regiji so se poslabšali. Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je povečal s 5,6 % na 7,2 %, kar je največ med statističnimi regijami. Zmanjšali so se poslovni prihodki v primerjavi s poslovnimi odhodki in so podpovprečni. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je podpovprečna, znaša okoli 51 % in se glede na leto 2008 ni bistveno spremenila. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog se je nekoliko povečala, vendar je še za dobre 3 % pod slovenskim povprečjem. Donosnost prihodkov in sredstev sta negativni in tudi najnižji med statističnimi regijami. Produktivnost dela se je precej zmanjšala glede na leto poprej, posebej merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega, vendar je še vedno nadpovprečna. Gospodarske družbe kar 37,3 % poslovnih prihodkov ustvarijo s prodajo na tujih trgih, kar je več kot v slovenskem povprečju (28 %). Najbolj izvozno usmerjene panoge so na področju predelovalnih dejavnosti (proizvodnja motornih vozil, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti, proizvodnja drugih vozil in plovil). Stroški dela na zaposlenega so se povišali in so tudi nekoliko nad slovenskim povprečjem, prav tako se je povišal delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki je sedaj na meji slovenskega povprečja (63,3 %; slovensko povprečje: 63,4 %). Plače na zaposlenega presegajo slovensko povprečje za dobre 3 % in so se glede na leto 2008 nominalno nekoliko povišale. Najvišje so v energetiki, kjer za skoraj 64 % presegajo regijsko povprečje oz. za okoli 70 % slovensko povprečje, visoke so pa tudi v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih ter v finančnih in zavarovalniških dejavnostih. Ekonomska moč gospodarstva regije je podpovprečna in znaša 87 % slovenskega povprečja.

V obalno-kraški regiji so poslovanje v letu 2009 najbolje zaključile gospodarske družbe v občini **Izola**, ki so leto zaključile s skoraj 6 mio evrov neto čistega dobička, kar pa je za okoli 3 mio evrov manj kot v letu 2008. V občini je poslovalo 14,2 % oz. 510 gospodarskih družb, ki so zaposlovale 10,3 % ali 2.243 delavcev in ustvarile 7,8 % dodane vrednosti regije. Število gospodarskih družb se je povečalo za 1,4 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 2,1 %. Po velikosti – glede na število zaposlenih v občini prevladujejo manjše družbe, ki so majhne (v primerjavi s slovenskim in regijskim povprečjem) tudi po višini sredstev na družbo. Delež izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih se je povečal za 0,5 o. t. in znaša 2 %, kar pa je pod slovenskim povprečjem. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je malo nad slovenskim povprečjem in se ni bistveno spremenila glede na leto poprej. Zmanjšala pa se je dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog, ki je padla pod slovensko povprečje in znaša slabih 76 % (slovensko povprečje: 89,9 %). Gospodarnost poslovanja se je malo poslabšala, a je na meji slovenskega povprečja. Poslabšala se je tudi donosnost sredstev in prihodkov, ki pa sta še vedno nadpovprečni. Produktivnost dela merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega se je zmanjšala in znaša le dobrih 66 % slovenskega povprečja. Glede na slovensko povprečje je nekoliko zmanjšala zaostajanje za njim. Prav tako je tudi s kazalnikom dodana vrednost na zaposlenega, kjer občina dosega 77,7 % slovenskega povprečja. V občini so gospodarske družbe podpovprečno izvozno usmerjene, saj le slabo četrtno poslovnih prihodkov ustvarijo na tujih trgih. Stroški dela na zaposlenega so podpovprečni, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa za 6 o. t. presega slovensko povprečje. Plače na zaposlenega so za okoli 15 % nižje kot v slovenskem povprečju. Glede na leto 2008 so zaostajanje za

povprečjem zmanjšale, saj so leta 2008 dosegale le 77 % slovenskega povprečja. Po ekonomski moči dosega gospodarstvo občine nekaj manj kot polovico slovenskega povprečja in 53 % povprečja regije.

Leto 2009 so v regiji najslabše zaključile poslovanje gospodarske družbe v občini **Koper**, ki so ustvarile kar 148 mio evrov neto čiste izgube, kar je za okoli 7 mio evrov več kot leta 2008. V občini je poslovala več kot polovica (1.821) gospodarskih družb regije, ki so zaposlovale dobrih 55 % (12.072) zaposlenih in ustvarile dobrih 60 % dodane vrednosti. Število gospodarskih družb se je povečalo za 3,4 %, število zaposlenih v njih pa zmanjšalo za 1,6 %. S tem se je zmanjšalo tudi število zaposlenih na družbo in je s 6,6 zaposlenimi pod slovenskim povprečjem, medtem ko je po višini sredstev na zaposlenega nadpovprečna. Pri gospodarskih družbah v občini se je povečal delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih in je nad regijskim povprečjem. Kapitalska pokritost stalnih sredstev je glede na slovensko povprečje nizka in znaša 47,3 %. Glede na leto poprej se ni bistveno spremenila. Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog pa se je izboljšala (88,4 %) in je malo pod slovenskim povprečjem (89,9 %), a višja od regijskega (86,9 %). Gospodarnost poslovanja se je poslabšala, vendar so bili poslovni prihodki še vedno višji od poslovnih odhodkov. Slabih 42 % poslovnih prihodkov ustvarijo gospodarske družbe občine na tujih trgih, kar je več od državnega povprečja in tudi največ med vsemi občinami v regiji. Produktivnost dela merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega je visoko nadpovprečna, povprečje pa presega tudi po dodani vrednosti na zaposlenega. Vendar so gospodarske družbe po obeh kazalnikih poslabšale produktivnost dela glede na leto poprej. Po donosnosti sredstev in prihodkov so gospodarske družbe v občini najslabše v regiji. Donosnost sredstev je negativna in je ostala na isti ravni kot v letu 2008. Tudi donosnost prihodkov je negativna in se je glede na leto poprej poslabšala. Stroški dela na zaposlenega so višji od slovenskega povprečja, delež stroškov dela v dodani vrednosti pa je podpovprečen, vendar se je glede na leto 2008 povečal in znašal dobrih 60 %. Plače na zaposlenega so za okoli 8 % višje od slovenskega povprečja in za okoli 5 % od regijskega. Po tem kazalniku se je zaostajanje tako za slovenskim kot za regijskim povprečjem nekoliko povečalo. Ekonomska moč gospodarstva občine je najvišja v regiji in za 11,5 % presega slovensko povprečje.

Glavni poudarki:

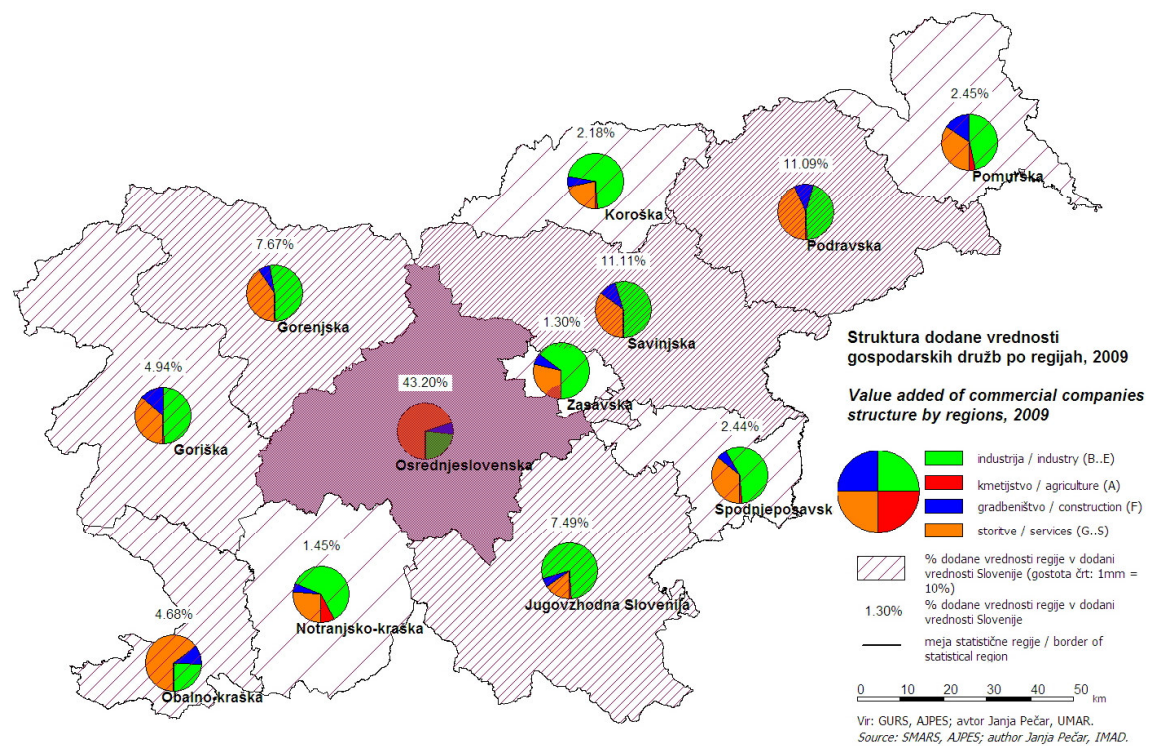
- Gospodarske družbe regije so imele najvišjo neto čisto izgubo poslovnega leta, ki je bila visoka predvsem na področju storitvenih dejavnosti (promet in skladiščenje in finančne in zavarovalniške dejavnosti).
- V strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb imajo storitve enega višjih deležev med regijami.
- Gospodarske družbe so po številu zaposlenih na družbo najmanjše v Sloveniji.
- Gospodarske družbe v regiji so imele najvišji delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih in najnižjo donosnost prihodkov.
- Produktivnost dela merjena s poslovnimi prihodki na zaposlenega se je med vsemi regijami najbolj poslabšala prav v gospodarskih družbah obalno-kraške regije.
- Po plačah na zaposlenega so gospodarske družbe regije za osrednjeslovensko regijo in jugovzhodno Slovenijo.

5 SKLEP

V letu 2009 se je v primerjavi z letom 2008 poslovanje gospodarskih družb v regijah poslabšalo. Na ravni države so ustvarile za dve tretjini manjši neto čisti dobiček. Na poslabšanje rezultatov je močno vplivala finančna in gospodarska kriza, ki se je začela že v zadnjem četrtletju leta 2008, še bolj pa se je poglobila v letu 2009. Medtem ko je v letu 2008 na znižanje dobička vplivala izguba iz financiranja, se je v letu 2009 znižal predvsem neto dobiček iz poslovanja. Neto finančna izguba se je najbolj povečala v predelovalnih dejavnostih ter v prometu in skladiščenju. Slabši rezultati poslovanja so vplivali na zmanjšanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah. Tako so vse regije v letu 2009 zabeležile povečanje števila gospodarskih družb, a obenem tudi zmanjšanje števila zaposlenih v njih. Največje zmanjšanje, skoraj za petino je zabeležila pomurska regija, sledi pa ji koroška. Izrazita koncentracija gospodarskih družb in zaposlenih je še vedno v osrednjeslovenski regiji, pri čemer je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da prostorska porazdelitev izhaja iz podatkov o lokaciji krovne gospodarske družbe tako, da so na tej lokaciji vključene tudi dislocirane enote, ki dejansko poslujejo na drugih lokacijah kot je krovna družba (sedežni princip).

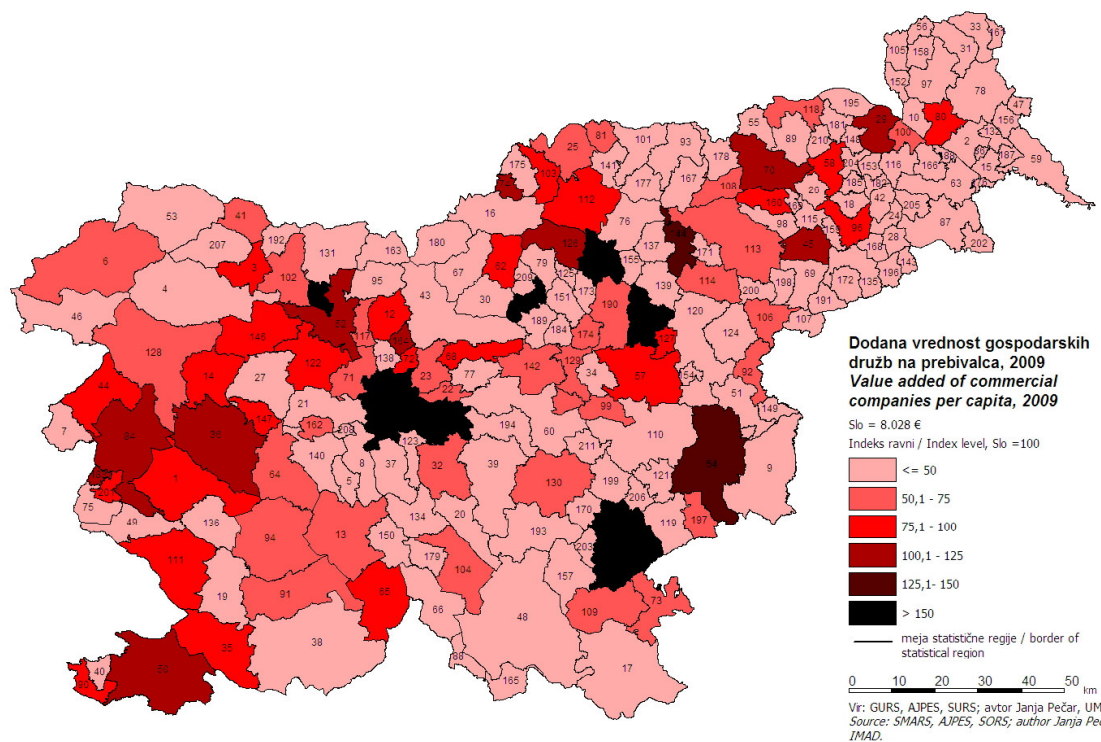
Več kot polovica regij oz. regije, v katerih je poslovalo 38 % vseh gospodarskih družb in so zaposlovale 43 % delavcev, je leto zaključilo negativno, ostale pa so neto čisti dobiček bistveno zmanjšale. Največji vpliv na neto čisti dobiček Slovenije so imele gospodarske družbe iz osrednjeslovenske regije, jugovzhodne Slovenije in gorenjske regije (v pozitivnem smislu) in obalno-kraške regije (v negativnem smislu). Gledano Slovenijo kot celoto so gospodarske družbe s področja kmetijstva ustvarile neto čisto izgubo, v industriji, v storitvah in gradbeništvu pa so močno zmanjšale neto čisti dobiček. Gospodarske družbe v gradbeništvu, ki so predvsem slabo poslovale v savinjski in podravske regiji, so neto čisti dobiček zmanjšale kar za 13-krat, v storitvenih dejavnostih so ga zmanjšale za 4-krat in v industriji za 2-krat. V okviru storitvenih dejavnosti, ki sicer ustvarijo polovico dodane vrednosti gospodarskih družb v Sloveniji, so največjo neto čisto izgubo ustvarile gospodarske družbe v finančni in zavarovalniški dejavnosti (250 mio evrov), predvsem iz podravske regije in v prometu in skladiščenju (127 mio evrov), ki so negativno poslovale predvsem v obalno-kraški regiji. V okviru industrije so po negativnem rezultatu izstopale predvsem nekatere predelovalne dejavnosti, kot so: proizvodnja pijač (125 mio evrov) – velik delež v savinjski in osrednjeslovenski regiji, pa tudi pomurski in goriški; proizvodnja kovin (60 mio evrov), pretežno v koroški in savinjski regiji; proizvodnja pohištva (18 mio evrov), predvsem v savinjski, spodnjeposavski in notranjsko-kraški regiji; proizvodnja kovinskih izdelkov (15 mio evrov) v savinjski, gorenjski in notranjsko-kraški regiji; proizvodnja tekstilij (8,5 mio evrov), predvsem v koroški regiji. Naštete dejavnosti so, razen proizvodnje pijač, tudi pretežno izvozno usmerjene, delež izvoza pa se je v letu 2009 skrčil v večini dejavnosti, najbolj v proizvodnji oblačil, proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov, v drugih raznovrstnih predelovalnih dejavnostih in v popravilu in montaži strojev in naprav. Gospodarske družbe predelovalnih dejavnosti skupaj ustvarijo v Sloveniji eno tretjino dodane vrednosti gospodarskih družb. Največ neto čistega dobička pa so gospodarske družbe v Sloveniji ustvarile na področju trgovine (npr. v osrednjeslovenski regiji) in farmacevtskih izdelkov predvsem v jugovzhodni Sloveniji in osrednjeslovenski regiji.

Karta 1: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb po regijah, 2009
Map 1: Value added of commercial companies, structure by regions, 2009

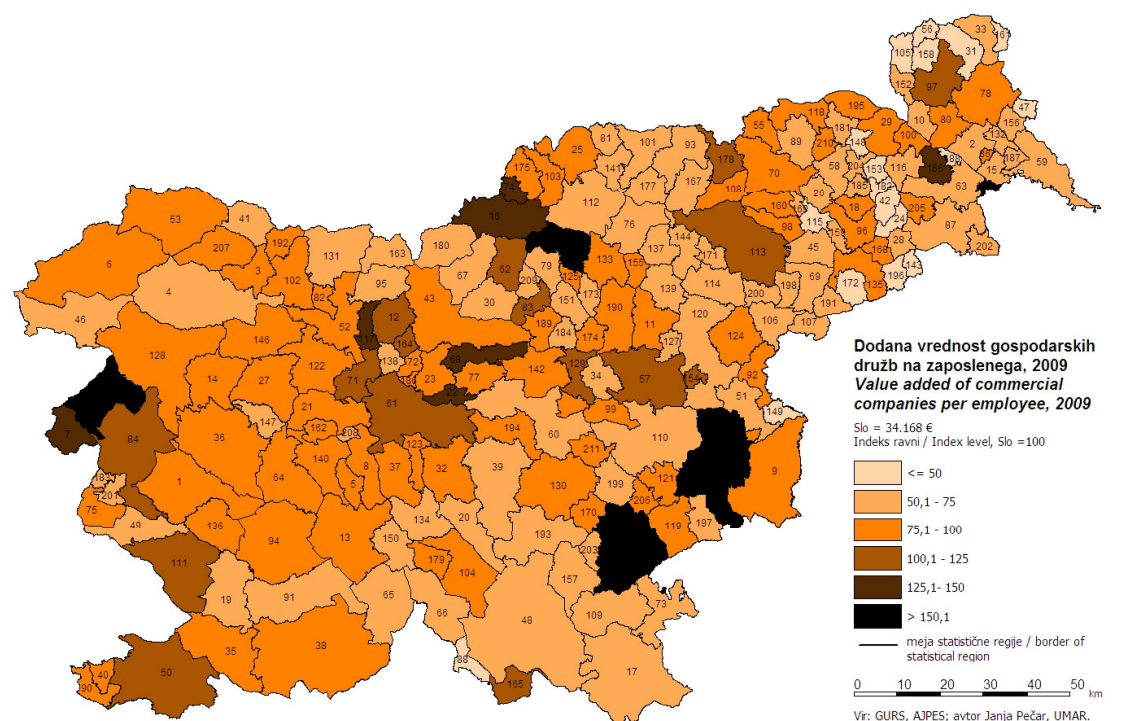
Karta 2: Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca, 2009

Map 2: Value added of commercial companies per capita, 2009

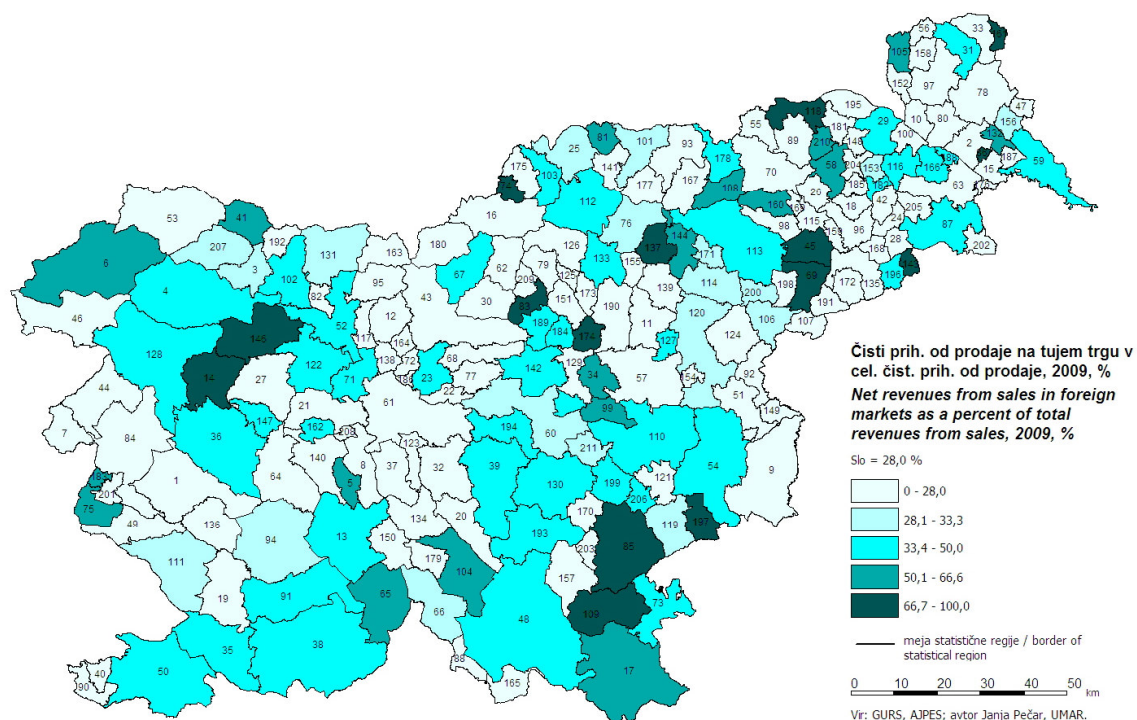
Karta 3: Dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega, 2009

Map 3: Value added of commercial companies per employee, 2009

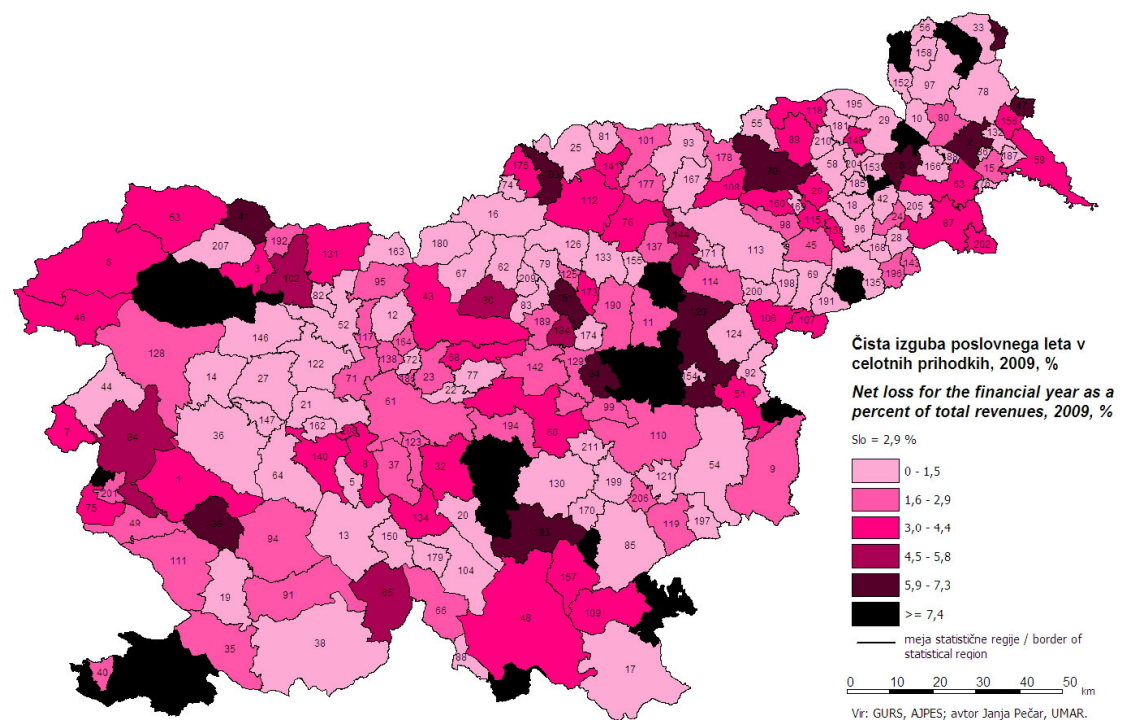

Karta 4: Čisti prihodi od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje, 2009, %

Map 4: Net revenues from sales in foreign markets as a percent of total revenues from sales, 2009, %

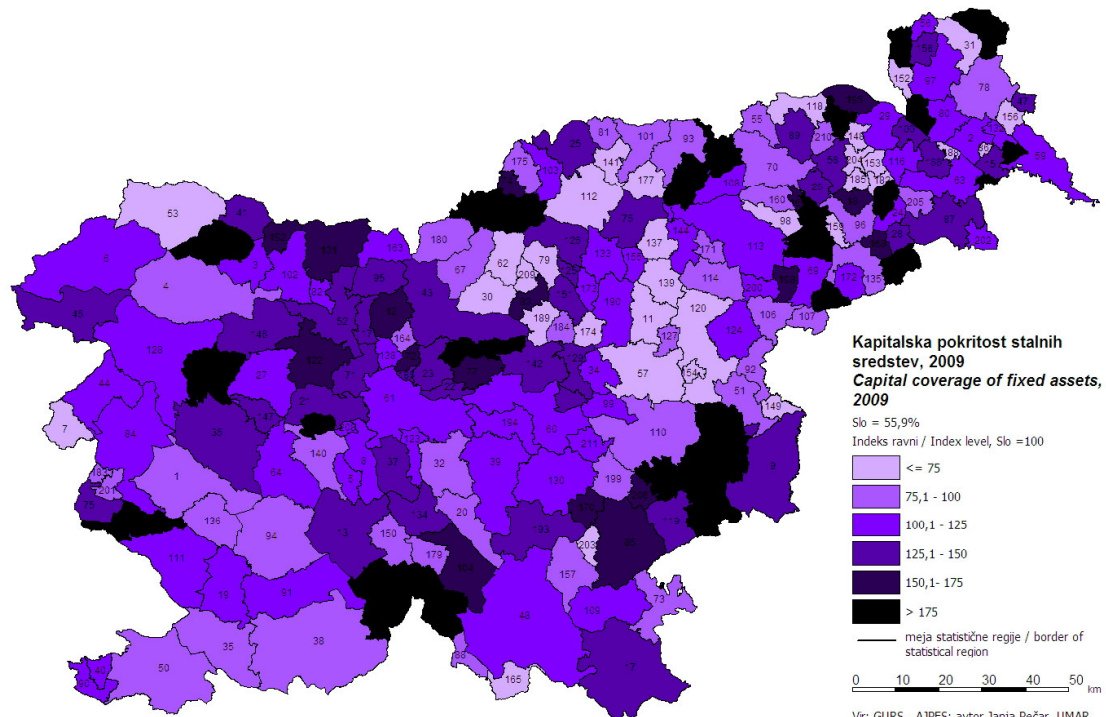

Karta 5: Čista izguba poslovnega leta v celotnih prihodkih, 2009, %
 Map 5: Net loss for the financial year as a percent of total revenues, 2009, %

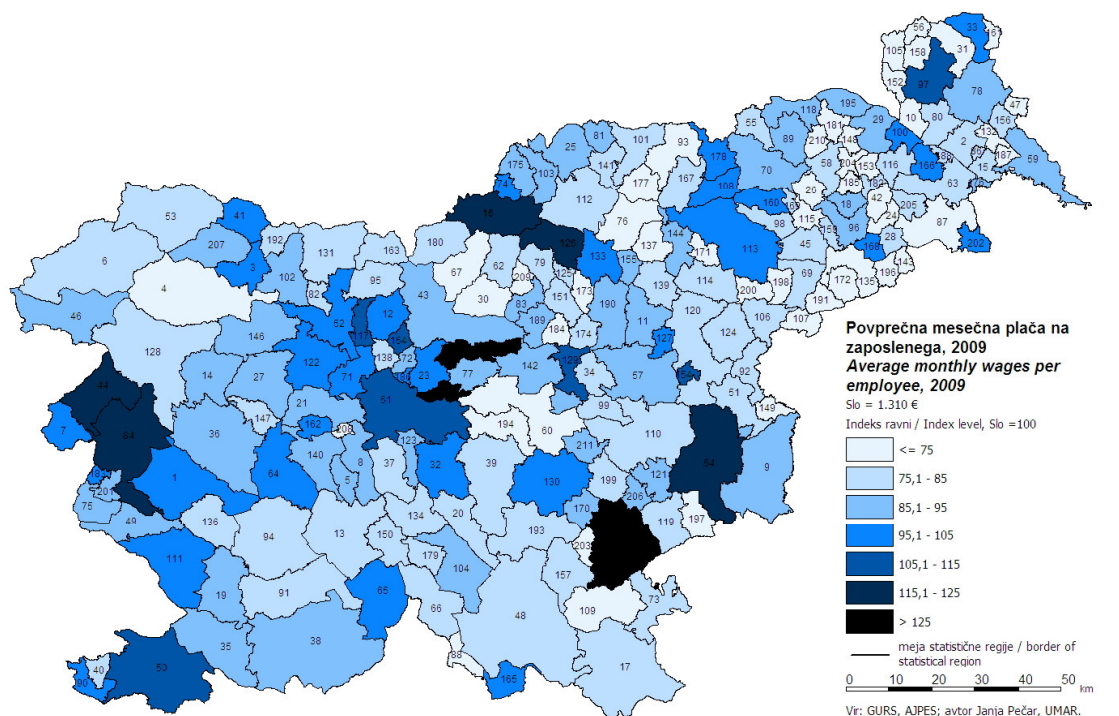
Karta 6: Kapitalska pokritost stalnih sredstev, 2009

Map 6: Capital coverage of fixed assets, 2009

Karta 7: Povprečna mesečna plača na zaposlenega, 2009

Map 7: Average monthly wages per employee, 2009

SEZNAM LITERATURE IN VIROV

1. Evropska komisija: Uredba Sveta (ES) št. 1888/2005 z dne 26. oktobra 2005 o spremembi Uredbe (ES) št. 1059/2003 o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot (NUTS) zaradi pristopa Češke, Estonije, Cipra, Latvije, Litve, Madžarske, Malte, Poljske, Slovenije in Slovaške k Evropski uniji (UL L št. 309 z dne 25. 11. 2005).
2. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2009, AJPES, medmrežje avgust 2010
3. Kmet Zupančič, R. (2010). Poslovanje gospodarskih družb v letu 2009 – pregled po dejavnostih. *Delovni zvezek, št. 5*. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
4. Novak, J. M. (2007). Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2006. *Ekonomsko ogledalo, št. 5/2007, str. 21*. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
5. Pečar, J. (2008). Regije 2008 – izbrani socioekonomski kazalniki po regijah. *Delovni zvezek, št. 13*. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
6. Slovenski računovodski standardi 2006, Uradni list RS, št. 118/2005.
7. Uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot, Uradni list RS, št. 28/2000.
8. Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 42/2006 in 60/2006.